

WESTERN ROMAN

KLASO

CIJENA 5 DIN BROJ 200

**PROGONJENI
KAUBOJ**

GILES A. LUTZ

PROGONJENI KAUBOJ

»Laso« Nova serija 1977.

Giles A. Lutz: PROGONJENI KAUBOJ

Naslov originala: MAN ON THE RUN

(Copyright: Ace Books)

Recenzija: Gordana Mikulić, profesorica

Prijevod: Marijan Krmpotić

Urednik: Marcel Čukli

«Laso» — Izdavač OOUR Informativno-revijalna izdanja
NISP «Vjesnik» Zagreb Ljubice Gerovac 1 — Glavni i
odgovorni urednik Borivoj Jurković — Tisak OOUR No-
vinsko revijalna štamparija i OOUR TMG «Vjesnik» Za-
greb Ljubice Gerovac 1 — Zagreb 1977.

Copyright (sva prava za Jugoslaviju) VJESNIKOVA
PRESS AGENCIJA Zagreb

Pretplata po broju 5 d (Pretplata se prima na onoliko brojeva koliko želi pret-
platnik) Uplata na račun 30101 833 42 «Vjesnik».

Cijena inozemne pretplate za 6 mjeseci: DM 36.00, SKR 63.00, ASCH 250.00, FF

Cijena inozemne pretplate za 6 mjeseci DM 36.00 SKR 63.00 ASCH 250.00, FF
74.00 SFRS 36.00 HFI 37.00 US \$ 15.00

Uplate na devizni račun: 30101-620-37-32000-256 Privredna banka Zagreb (za
«Vjesnik»)

Osiobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata
za prosvjetu kulturu i fizičku kulturu SRH broj 1936/1 — 1973. . od 30 XI 1973

I

Između dvije vatre
Kad zavoli kauboj
Mržnjom protiv ljubavi
Krvavi povratak
Do smrti i natrag
Uvijek na bijegu

— Dobro jutro, Millie! — pozdravi Will Denver. Čim bi je ugledao, srce bi mu zaigralo. Bojao se tog čuvstva što ga je sve jače obuzimalo, a kojem se nije mogao oteti. Znao je: svaki muškarac ispadne budala kad poželi nešto što mu je nedokučivo. Will je to već iskusio na vlastitoj koži prije nekoliko mjeseci. Nastojao je izbjeći te susrete, ali nije mogao. Oboje je živjelo na istom ranču. Svaki bi se dan susretali, i tome nije bilo pomoći.

Odzdravila mu je, ali mu se učinilo da se nekako kiselo nasmiješila. Pomislio je da je svakim danom sve hladnija prema njemu, i srce mu se steglo. Zatim je odlučio da se time više ne muči, jer što je više o tom razmišljao, više se zbog nje izjedao. Između njih bio je nepremostiv ponor i što je mogao učiniti?

A ti njezini rijetki osmijesi bili su mu izvor životne radosti. Ostavljala je na nj dojam nesretne djevojke, premda nikako nije mogao dokučiti zašto se osjećala nesretnom. Želio ju je vidjeti nasmiješenu: želio joj je čuti zvonki smijeh, a te su želje bile kao hodanje po živu pijesku. Bio je zaljubljen u Millie Rockville, ali ni-

kad neće uspjeti zavitiati svoj laso tako visoko da je u nj smota.

— Dobro jutro, Will. Danas će opet biti teška vrućina.

Bila je to usputna napomena, bez ikakva osobita značenja, ali njemu se učinilo kao da je poželjela stati i malo popričati. Glupost, pomisli, podsmjehujući se sam sebi. Ta Millie je mogla birati momke na cijelom području Novog Meksika. Neće ona uzalud protratiti ni jednog jedinog trenutka u razgovoru sa siromašnim kaubojem bez kuće i kućišta.

Osjetio se vrlo nelagodno, jer nije ni znao o čemu da razgovara. Bila je kći bogatog rančera, imala je sve u životu što je poželjela; ali ipak, ponekad, mogao se u to zakleti, u očima joj je vidio da nije sretna. Često, činilo mu se, da ga njezine oči mole za pomoć ili, bar, razumijevanje.

Malo je potresao glavom da rastjera te misli. Kad je u pitanju lijepa žena, muškarcu padaju na pamet svakojake ludosti.

— Bogme hoće, Millie. — Trsio se da mu glas zvuči što ravnodušnije. Iskustvo ga je naučilo da se ne valja petljati u probleme drugih ljudi. Odrastao je u osamljenosti i na nju se već bio navikao, pa može i dalje tako živjeti.

Namrgodila se malo, a po očima opazi da se zbunila.

— Zar ti nikad ne poželiš s nekim razgovarati, Will? — upitala ga.

Prisilio se da se nasmiješi, a onda reče:

— Ne baš, Millie.

Dotaknuo je prstima obod šešira i otišao. Okrenuo se. Gledala je za njim. K vrugu i njegova bujna mašta! Pričinilo mu se da vidi i ono što ne postoji, a samo stoga što je bila ljubazna. Izbij sebi to iz glave, momče, opomenuo je sebe. Ne smije se više zanositi glupostima. On je radio za Meada Rockvilla, njezina oca, vlasnika ranča Forked Tail. Ona je za nj bila nedostiziva; u najboljem slučaju mogao je s njom izmijeniti tek koju riječ. Nasmiješio se kiselo. Mogao je samo zamisliti kako bi se zaprepastila kad bi znala što mu se mota po glavi.

Zašla je iza ugla kuće, a on potrese glavom. Previše se protustruja usklotilo pod zamućenom površinom na kojoj je počivao ranč Forked Tail. Nije ih ništa bolje razumio nego prvi dan kad je stigao ovamo. Prošla su otad već četiri mjeseca i možda je došlo vrijeme da pokupi svoje prnje i ode dalje.

Tumarao je on svijetom od svoje petnaeste godine. Prije toga, sjeđao se samo da je djetinjstvo proveo u sirotištu. A to sirotište mu se duboko usjeklo u sjećanje: siva velika kućerina u kojoj je svaki dan bio zavrt u turobno sivilo. Jedne mračne noći odlučio je da pobjegne i toliko se uplašio te odluke da je sjeo u krevet osupnut, znojna čela. Brzo se obukao i prišao prozoru na prvom katu gdje se nalazila spavaonica. Prestrašio se visine, pa je gotovo odustao od bijega. No, stisnuo je zube i ovjesio se kroz prozor držeći se rukama za prozorsku dasku. Još se živo sjeđao tog skoka i kako su mu zubi zacvokotali, i kako je ugrizao jezik, kad je bubnuo na zemlju pod prozorom. Pogledao je uvis, u prozor, a jezik ga je bolio od ugriza. Ali, bio je slobodan! A koliko će dugo ostati na slobodi, zavisilo je od toga koliko će daleko odmaknuti od tog omraženog mjesta prije nego opaze da je pobjegao.

Šmugnuo je u noćni mrak. Bojao se potjere i trčao je ko mahnit. Tek poslije nekoliko mjeseci je uvidio da se nije morao bojati potjere. Uprava sirotišta bila je vjerojatno isto toliko sretna što ga se riješila, koliko i on što je na slobodi.

Uzeo je motati cigaretu dok su mu pred očima promicale uspomene. U sirotištu je život bio mukotrpan. Hrana je bila loša i oskudna, a morali su raditi kao roblje, i kad bi posustali, tukli su ih nemilosrdno. Još kao dijete počeo je žudjeti da ga usvoji neka obitelj bez djece. Vidio je parove bez djece kako odabiru druge dječake, a njega ne bi pravo ni pogledali. I svaki bi se put osjećao sve odbačenijim i zapostavljenijim, što ga je duboko u duši peklo kao živa rana. Mislio je da je to stoga što je ružno dijete. Svake je godine nada da će ga netko izbaviti iz te bijede bivala sve manja, dok napokon nije sasvim ugasla. Bilo je to gorko, ali vrlo poučno životno iskustvo. Naučio je da život valja prihvatiti onakvim kakav doista i jest, i da ne smije žudjeti za nemogućim. Zatvorio se u sebe da bi se zaštitio od uvreda i poniženja.

Ustanovio je da život na slobodi nije ništa lakši od onog u sirotištu. Ljudi nisu voljeli da uza se drže nezgrapnog, neishranjenog dječaka. Neki su čak tvrdili da je toliko slab da ne može zaraditi ni ono što pojede. Kad bi ga pritisla glad, krao je hranu. Lakše se prehranjivao ljeti, kad su vrtovi bili puni voća i povrća. Zime su mu ostale u najružnijoj uspomeni; uz studen morila ga je i glad.

Tri su čovjeka ostavila dublji trag u njegovu životu, a samo mu je jedan bio donekle i naklonjen. Ali od svakog od njih je nešto naučio.

Kod Breeka Coontsa je radio sve dok Breeku nisu spalili imanje i ubili ga. Razulareni palikuće tražili su i Willa, ali on im se izmigoljio i umakao. Nije žalio za Coontsom. Coonts je bio pohlepan i bezdušan čovjek. Tjerao je Willa da radi duboko u noć, dok ne bi spao s nogu. A bio je lakom i za zemljom. Pokušao je da se dokopa zemlje koja je pripadala susjedu uglednom i moćnom čovjeku. Dok je radio za Coontsa, Will je naučio da marljivost i naporan rad nikad nisu nikom naškodili, i da se čovjek, ako hoće da živi i radi u miru, ne smije zavaditi s moćnijim i jačim od sebe.

Potom je radio kod Higea Inmana, i Inman ga je naučio pucati iz revol-

vera. Inman se oholilo da je vrstan revolveraš i kartaš. Njegovoj je taštini godilo da se pred slugama pravi važan. I dok je poučavao Willa kako se rukuje revolverom, svaki bi mu put prilijepio kad bi Will bio nespreditan ili prespor. Dotjerao je Willijevu nadarenost do savršenstva, a potom se uplašio za svoj ugled. Odjednom je prekinuo vježbe u streljaštvu. Will je želio da se i dalje usavršava, ali nije imao revolvera, a ni novaca za streljivo. Inman je poginuo u revolveraškom dvoboju i Will je ravnodušno promatrao njegovo mrtvo tijelo. Shvatio je da Inman ipak nije bio tako brz revolveraš kako se hvaljao.

Te vježbe u strijeljanju bile su dragocjene. Will se otad tri put poslužio revolverom kad se našao u nebranom grožđu. Nije mnogo, ali to je ipak ostavilo neizbrisiv trag. Postao je oprezniji i samosvjesniji.

Nije mu uspjelo smotati cigaretu; bacio je duhan na zemlju i zgužvao je papirić. U očima mu bljesnu gnjev. Eto, to se događa čovjeku kad se ne može usredotočiti na ono što radi. Crissu Hallidayju se to nikada ne bi moglo dogoditi. On je Williju utuvio u glavu da svaki posao koji radi, mora valjano uraditi, jer samo dobro obavljen posao može čovjeku pružiti pravo zadovoljstvo. Halliday ga je, također, naučio kako se valja služiti oružem i čuvati ga; i kako valja paziti i timariti tegleću stoku, jer i životinje su neka vrsta živa oruđa, jer pomažu čovjeku u radu. Zacijelo, stari Halliday je bio prvi čovjek za kojim je Will tugovao, kad je starac umro.

Do tog doba Will se bio navikao na tešku ruku života koji se nikad nije spustila da ga pogladi. Naučio je kako da se klone svađa i kako da se odupre nedaćama, ako je u njih bio stjeran. Život ga baš nije mazio, a kad bi na nj i spustio svoju ruku, Will je naučio kako da joj izmakne. Život ga je naučio svladavanju i trslo se da svijet oko sebe promatra i prosuđuje nepristrano.

Istini za volju, morao je sam sebi priznati, Millie Rockville ga zanima, a zanimanje za privlačnu djevojku obično uvijek vodi u istom smjeru. Ali taj smjer završava u slijepoj ulici koja je

puna jama. Upadne li Will Denver u jednu od tih jama, možda se više nikad neće uspjeti iskobeljati.

Proputovao je mnogo zemalja u posljednjih dvanaest godina i upoznao mnogo krajeva i ljudi; među njima gotovo cijeli Meksiko. Nije se na tim putovanjima obogatio, ali mnogo je toga vidio i još više naučio, što mu je bilo najveće bogatstvo. Sada je bio zadovoljan svojom sudbinom, sve dok mu se u posljednje vrijeme u srce nije počeo uvlačiti osjećaj nezadovoljstva.

A sve je počelo kad je prvi put ugledao tu Millie Rockville.

Pomno je preispitao svoje osjećaje i morao je priznati sam sebi da se grdno zatelebao. Ali on je bio kauboj litalica, a litalici nije potrebna žena; dapače. Bilo kako bilo, žena je za muškarca sidro koje veže čovjeka za jedno mjesto. Upoznao je već u svom životu nekoliko lijepih žena, tako lijepih da bi muškarcima zastajao dah kad bi ih ugledali. Sjetio se na Lou u Amarillu i Carmelitu u Juarezu.

Prokune tiho dok je pripravljaio novu cigaretu. Što se baš sad njih sjetio? Možda samo zbog usporedbe s Millie Rockville? Ali te dvije djevojke nisu bile ni sluge Millie. Pokušavao je dokučiti što ga je tako fatalno privlačilo Millie. Razmišljajući o tom, nije ju čak mogao nazvati ni nekom osobitom ljepoticom.

Imala je prevelika usta, previsoko čelo, dugoljaste i uske oči. No valovita i duga crvenkastokestenjava kosa isticala je predivnu zelenu boju očiju što ju je činilo neodoljivom.

Pa neka, pomislio je ozlojeđeno. Što jest da jest, Millie je bila i više nego zgodna. Ali nije ona njega privlačila samo svojom ljepotom. A što ga je onda privlačilo? Da li je on to vidio nekakav zov u očima svaki put kad bi ga pogledala? Je li to doista bila nijema molba ili možda žalba? Je li zaista zazivala u pomoć zaštitnički poriv muškarca? Kiselo se smijuljio. Takvo ga je umovanje moglo navesti da se obaveže preko glave. Pa što, ako je i istina? On je tako i tako namjeravao uskoro otputovati.

Zaslinio je jezikom cigaretu i stavio je u usta. Ima samo jedan način kako

da čovjek prestane misliti na neku ženu: jednostavno otputovati. Ponovo se kiselo smijuljio. Jer, lakše je to učiniti nego bilo što drugo.

— Denver! — pozvao ga je strog i jednak glas.

Taj ga je glas počeo dražiti. Zapalio je cigaretu namjerno bez žurbe prije nego je okrenuo glavu. Will je bio visok gotovo metar i devedeset. mišićav i jakih kostiju. Imao je duge i vitke noge jahača, i sva mu je snaga i težina bila uglavnom skupljena u prsnom košu. Rijetko se koristio svojom cijelom snagom, pa su njegovi spori pokreti mogli zavarati slučajna promatrača, ostavljajući dojam da je mlitav i lijen. No, čim bi upao u neku opasnost, živnuo bi i refleksi su mu bili kao u divlje zvijeri. Imao je dugoljasto lice; oči su mu zakrivale guste obrve. Ožiljak preko lijeva obraza bio je uspomena na jednu neopretnu borbu na noževu u Meksiku. Ljudi koji su ga vidjeli srdita, kleli su se da mu se tad plava boja očiju promijenila u čeličnosivu. Nos mu je bio dug i šiljat, a u bijesu usta bi mu se stisla u dug i tvrd prerez. Ali, kad je bio dobro raspoložen i nasmiješen, usta su mu bila meka i podatna.

— Do vraga, Denver! Zar ne čuješ što ti kažem?

Will se zagledao u zapaljenu šibicu prije nego je puhnuo i ugasio je. Izdahnuo je kolut dima i promatrao kako se kida na laganom povjetarcu.

— Čujem ja vas — odgovorio je s natruhom prkosa u glasu. Oči su mu bile hladne kao u zmije dok je čekao hoće li Vandalia planuti ili progutati njegov prkos. A, bilo mu je svejedno što će učiniti Vandalia.

Čudnovato kako je Vandalia imao blijedu put, dok su mu oči i kosa bili crni kao ugljen. Ni jarko sunce nije moglo da mu preplane lice. Hodao je i stajao na vršcima nožnih prstiju kako bi se doimao što višim. Prsio bi se, ratoborno bi podizao bradu; ali savjesno je obavljao svoj posao. I morao je ako je želio da ostane nadglednik. Inače. Rockville bi ga odmah otpustio.

Will je osjećao Vandalijev nadzor kao ubod bodljikave žice u голу kožu. Vandalia nije nikad običavao zamoliti čovjeka da nešto učini; on je zapovije-

dao. Bez sumnje, njegov mu je položaj nadglednika na to davao i pravo, ali ipak je to mogao učiniti i malo ljubaznije. Will je pomno pazio da Vandaliji nikad ne da priliku da se na nj istrese, ali Vandalia je bivao sve prgaviji, kao da je tražio kavgu. U posljednjih je mjesec dana postao nepodnošljiv.

Promatrao je Vandalia prodorno dok je razmišljao o svemu što je morao pretrpjeti u tih trideset dana. Izdržao je sva poniženja jer je bio znatiželjan zašto ga to Vandalia zlostavlja. Kad sve jednog dana prevrši mjeru, on će jednostavno pokupiti stvari, sve poslati k vrugu i odjahati u bijeli svijet, pošto, možda, ostane li koji dan predugo, prije tog prebije Vandalia i nauči ga pristojnosti.

— Denver, hoćeš li da te najurim s posla? — prijetecim ga glasom upita Vandalia.

Will polagano ispuhne dim cigarete, promatrajući ga kako se izvija uvis.

— Ala biste mi naškodili! Baš mene puno briga za taj vaš posao — ravnodušno će Will.

Žile na Vandalijinu vratu nabrekoshe; sav se zajapurio.

— Bilo bi ti bolje da se počneš brinuti! Popeo si mi se već navrh glave i... — Ili mu nije uspjelo da nađe podobne riječi kako da izrazi gnjev, ili mu je krv previše uzavrela, jer nije završio rečenicu.

Will podigne ramena i ispruži glavu prema Vandaliji.

— Zbog čega sam vam se ja to popeo navrh glave, Ver! Kažite mi što vas srđi, pa ću ja o tom razmisliti — odvrati mu Will nadajući se da je Vandalia čuo da mu nije rekao da će se popraviti.

— Svaki put kad naiđem, uhvatim te kako dangubiš. Jutros... — Vandalia nije završio ni tu rečenicu. Odjednom, lice mu se iskrivilo od bijesa koji se u njem skupio i umalo da ne provali i istrese se na Willa.

Willu tada sinu zašto se Vandalia toliko pjenio. Kako je bio glup, da se tome već prije nije dosjetio! Još prije pola sata sreo je Vandalia u dvorištu dobro raspoloženog. U tih pola sata samo je izmijenio nekoliko riječi s Millie.

— Hoćete reći da ste me vidjeli kako razgovaram s Millie? — upita ga Will potihlo. Opazio je kako su Vandali jeve oči bljesnule i kako su mu se nosnice raširile kad je spomenuo Millie. Znači, pogodio je! Sad je razumio zašto ga je Vandalia uzeo na zub tih posljednjih mjesec dana. Vandalia se uplašio da joj se udvara, uspješno. Ljubomora je u njem kuhala i jutros uskipjela. Vandalia je prava budala, pomisli. Doduše, nadglednik ima nešto viši položaj od obična kauboja, ali još prenizak da dohvati gazdinu kćer, a osobito Millie Rockville. Zapravo, Vandalia nije imao nikakve prednosti prema Willu. Zalio je Vandalia. Čovjek se zanosi nečim, a kad uvidi da mu je to nedokučivo, onda ga očaj natjera u ludilo.

— Želite li mi, možda, zabraniti da s njom razgovaram, Verl? — nastavi ga zabadati Will. Zabio mu je nož u srce i nije mogao odoljeti napasti da mu ga gurne još malo dublje. — Možda bi trebalo da upitam Meada, njezina oca, da li vam je on naredio da mi to zabranite? — Nije mu bilo ni na kraj pameti da to učini, ali Vandalia to nije znao. Gospode, kako bi se Rockville ražestio da čuje kako mu se radnici svađaju zbog kćeri!

Will se nadao da će njegove riječi raspliniti Vandalia i da se nadglednik više neće moći svladati da ne prasne.

Vandalia ga ošinu očima bijesan kôris. Disao je teško i hroptao, ali se nije dao izazvati. Vjerojatno je bio voljan da se potuče s Willom, ali nikako nije želio da stari Meade sazna zašto.

— Ako si dokon, ja ću ti već naći posla. Odvezi kola u grad i dovezi voz zobi — promijeni Vandalia predmet razgovora.

Willu je bilo na vrhu jezika da mudobaci u lice: — Idite k vragu vi i vaša zob! — ali ne prozbori ni riječi. Vožnja kolima do Alamitosa dosadna je i zamorna, a da bi se natovarila kola vrećama zobi valjalo je cijeli dan mukotrpno raditi. U najboljem slučaju vratit će se na ranč tek uvečer kad se već dobro smrkne. Usto, kauboiji nisu nikad radili takve jednostavne poslove. Taj su posao obično obavljali obič-

ni radnici ili sluge. Bio je to posao za Sulla Towersa.

Došlo je vrijeme da otputuje, pomisli; ali istodobno protiv te odluke pobuni se prirodna tvrdoglavost i on osta. Da li ga je Millie onako molećivo pogledavala, tražeći pomoć, zato što joj je Vandalia dodijavao. Ne! Valjda neće biti! Trebalo je samo da se obrati ocu i starac bi Vandalia zgazio kao žohara. Situacija je bila vrlo mutna, pa je odlučio odgoditi odlazak da vidi hoće li se i kako će se razbi- striti.

— Vrlo rado, Verl — odgovori mu Will uz smijeh.

Vandalia se nadao da će mu se Will suprotstaviti i da će izbiti svađa. Razočaranje mu se očitovalo na licu još prije nego se okrenuo na peti i otišao žustrim korakom.

Will je dugo za njim gledao zamišljen. Slutio je da će Vandalia nastaviti da mu na vrat trpa teške poslove, u nadi da će mu ga slomiti. Okrenuo se prema staji. Crni su se oblaci nadvili nad njim, noseći oluju. Ali čovjek traži zaklon, tek kad se nebo otvori. Pričekat će on još koji dan i promatrati olujne oblake kako se gomilaju.

II

Will je upravo bio upregao konje u kola kad mu je prišao Ferris Rockville. Ferrisu je bilo dvadeset godina i Will je nagađao da bi morao biti oko četiri godine mlađi od svoje sestre Millie. Vandalia se nikad ne bi usudio da Ferrisu naredi da doveze voz zobi iz grada. Zapravo, Ferris jedva da je ikad išta radio na ranču. Ferris je bio slika i prilika starog Meada u mlađem izdanju, ali Will je slutio da je Ferris samo prazan nadušan balon za razliku od svog oca. Očev ugled i novac bili su mu jedino oružje, a to ga je moglo skupo stajati. Jednog će dana i on zapasti u kušnju u kojoj mu ni to neće moći mnogo pomoći. Will je znao da Ferrisovo napuhavanje ne može prevariti sumnjičavo i iskusno oko. U Ferrisa nije bilo dovoljno hrabrosti da se kao čovjek suprotstavi jačem i

moćnijem. Meade ga je zbog toga, a i zbog njegove nezgrapnosti, neprestanice prekoravao, ali Ferris mu je bio jedina i nasljednik i starac je na nj pazio kao na zjenicu svog oka. A to je bilo dovoljno Ferrisu da se pravi važan, osobito pred radnicima i kaubojima koji su radili za oca. Međutim, Will nije pokazivao da do njega mnogo drži, premda je bio gazdin sin. Oduvijek su mu išli na živce razmaženi tatini sinovi. Još nikad nije sreo ni jednog koji bi odrastao u pravog čovjeka. Osupnula ga je ta pomisao. Je li Rockville tako isto odgajao i mazio i svoju kćer? Možda Will ga je doduše čuo, i to vrlo često, kako se na nju otresa, ali to nije bio neki valjan protudokaz. Meade Rockville se derao na sve i svakoga.

Lice mu se steglo kad mu je prišao Ferris. Taj mu je klipan od prvog dana bio antipatičan, i teškom se mukom svladao da mu to ne skreše u brk. Meade Rockville je zaista bio vrlo loš roditelj.

No, nitko se nije usudio da zavrtla Ferrisa dok je stari Rockville bio u blizini. Stari nikako nije želio ni vidjeti ni čuti kako se netko ruga utjelovljenju njegovih očinskih propusta.

Zjenice Willovih očiju skupile su se u sitne točkice. Ferris je očito nešto želio; to mu se vidjelo po izrazu lica. A što li sad opet hoće taj Ferris? Dosta mu je već bilo zanovijetanja tog jutra od ljudi koje nije mogao podnijeti u svojoj blizini.

Ferris je odgrizao vrh cigare, ispljunuo ga, i stisnuo cigaru među zube. Potegnulo je i kresnuo šibicom po hlačama koje su morale biti vrlo skupe. Šibica će na njima ostaviti trag. Sve što je taj mladić činio ostavljalo je dojam dječaka koji želi da oponaša odrasle. Izvadio je cigaru iz usta i otpuhnuo oblak mirisava dima.

— Denver, osedlaj mi konja! — zapovijedio mu je Ferris, trseći se da se pri tom drži što dostojanstvenije.

U prvom trenutku Will nije mogao vjerovati da Ferris to doista misli ozbiljno. Ali, pobogu, mislio je! I Will se osjetio kao da mu je netko pritisnuo na stražnjicu užareno željezo za žigosa-nje stoke. Stislo mu se grlo i gotovo je zaurlao od bijesa. Svi ljudi sami sedljaju svoje konje! Što je umislio taj

razmaženi klipan? Misli li on da mu je Denver osobni sluga i konjušar? Will je u sebi tražio riječi koje bi bile otrovne kao ubodi roja razdraženih stršljanova.

No, ubrzo se predomislio. Bolje mi je da držim jezik za zubima, pomisli, jer rječkanjem neću ništa postići. Staviše, svađa s gazdinim sinom mogla bi samo ubrzati odlazak s ranča i pokvariti mi planove.

Stisnuo je zube da ne izusti kakvu prostačku kletvu. A zašto da ne osedla konja za Ferrisa i podvali mu? Lijeni gotovan Ferris neće ni pogledati da li je remenje sedla dobro stegnuto.

— Zar ne čuješ što ti kažem, Denver? — zareži na nj Ferris, ali se nije usudio da ga pogleda u oči. Svrnuo je odmah pogled u stranu, pošto ga je samo letimično šibnuo pogledom po licu. Uхватiti Ferrisov pogled bilo je isto tako teško kao da pokušate u šaku stisnuti moker sapun.

Will se nasmije sam sebi u brk. Tog su mu jutra svi postavljali isto pitanje.

— Čuo sam vas jako dobro, gospodine Rockville. Želite da vam baš ja osobno osedlam konja, zar ne? A za mene je to velika čast, mladi gospodine — odgovori mu Will.

Ferris se namršti; zbunjivala ga je Willova ljubaznost i službeno oslovljavanje. Ni sluge na ranču nisu mu se tako obraćale.

Will je ipak pazio da se previše ne ruga Ferrisu, jer bi se ovaj lako mogao dosjetiti jadu i dokučiti da mu se Will ruga. Ovako, mogao je samo u to sumnjati. A ta sumnja bila mu je neugodnija i uvredljivija od otvorene svađe, jer nije imao što da mu zamjeri i da se za to uhvati.

Ušli su u staju. Will prebaci i poravna gunj podsedljak preko leđa konja, a spori pokreti još su jače razestili Ferrisa i liče mu se zažari od srdžbe. Ferris nije imao pojma što mu se sprema, osjećao je da nešto nije u redu, pa ga je to razbjesnjelo.

— Brže malo, bogati! Zuri mi se!

— Evo, tek što ga nisam osedlao, gospodine Rockville.

Morao je stiskati zube da ne prasne u smijeh, i nije se stoga usudio pogledati Ferrisa dok je sedlao konja. Konj

je bio krupan i snažan sivač. Valjalo mu je stoga čvrsto stegnuti remenje oko trbuha da sedlo ne bi kliznulo u stranu za vrijeme jahanja. Will je znao da neki konji hoće udahnuti zrak i zadržati dah dok ih se sedla tako da ih stegnuto remenje poslije previše ne steže. Čovjek mora paziti da ne nasjedne toj konjskoj smicalici. Tada se moralo konja udariti šakom po prsima, da ispusti dah i onda čvrsto zategnuti remenje. Mnogi jahači koji na to nisu pazili, bubnuli su na zemlju kad je sedlo kliznulo ispod trbuha konja.

Willove su oči sjajile od zadovoljstva dok je zatezao remenje ispod trbuha konja. Konj je udahnuo puna pluća zraka. Čulo se kako škripi tvrda koža sedla i Will utisnu iglu kopče jednu rupu ispred rupe u koju se remen obično zakopčavao. Ako konj ne bude mogao da izdahne sav zrak i zbači jahača, Will mu je u tom malo pomogao.

Okrenuo se, zaklonivši leđima remen sedla i kopču.

— Izvolite, gospodine Rockville, konj je spreman — reče Will. Bojao se da Ferrisova težina, kad se upre nogom u stremen, ne prevagne sedlo još prije nego izađe iz staje.

— Dobro — odvrati mu Ferris i skloni ga rukom u stranu. Pojačao se prizvuk razdražljivosti u njegovu glasu. Oštro je presjekao pogledom Willa po licu, da vidi ne ruga li mu se.

Samo da ne tresne odmah sada, mislio je Will. Zadržao je napeto dah, dok se Ferris vinuo u sedlo. Polagano je odahnuo s olakšanjem kad se sedlo nije ni pomaklo s leđa konja. Ali kliznut će već negdje putem, bio je u to siguran.

Ferris izjaha brzim kasom iz staje. Will pode za njim do izlaza. Ferris će zacijelo zagalopirati čim izađe iz dvorišta. Bio je nepopravljiv razmetljivac i nije se mogao svladati bez obzira na to što je ovaj put doista bilo malo gledalaca

Will je kimnuo glavom kad je Ferris podbo konja u galop. Tu predstavu izvodi da bi mene zadivio kako je vrstan jahač, pomislio je mrzovoljno Will dok je stajao i čekao da Ferris u galopu uleti u zavoј. Tad će zaokre-

nuti konja i svom težinom se uprljati u stremen. Sedlo tad mora kliznuti.

Još je trebalo da prejaše nekih stotinjak metara do zavoja na putu koji je vodio do glavne ceste. Will se nadao da će sedlo kliznuti baš na tom zavoju. Ne bi baš volio da Ferris tresne na zemlju na nekom drugom mjestu gdje on to ne bi mogao vidjeti.

Ferris se nagnuo na lijevu stranu kad je ujezdio u zavoј. Willijeve uši propara oštar krik. Sedlo je kliznulo s konjskih leđa, zajedno s Ferrisom. Zalamatao je rukama po zraku, pustivši uzde. No, bilo je prekasno da se za bilo što uhvati. Tresnuo je tako snažno o zemlju da se Will mogao zakleti da je odskočio kao lopta, dok se oko njega digao gust oblak prašine.

Sedlo je visjelo ispod trbuha konju, a konj se propinjao i ritao, pokušavajući da ga dohvati kopitom i tako skinu sa sebe. Jednom je skoro dohvatio Ferrisa kopitama i ovaj se brže-bolje odmakne. Konj je pokušavao da se oslobodi sedla, ali mu je sedlo visjelo tik uz trbuh i nije ga mogao zahvatiti kopitom. Napokon, činilo se da je odustao od neuspjela pokušaja da strga sedlo, jer se dao u bijeg, zastajkujući tu i tamo da bi se ritnuo ili propeo.

Willu se oči zasuziše od smijeha. Ferris se digao sa zemlje i trčao za konjem, ne bi li ga uhvatio. Pa čak da ga i uhvati, Will je dvojio da će mu uspjeti ponovo ga uzjahati. Konj je bio odveć razigran i kopitao se na sve strane, pa ga je teško mogao svladati i primiriti samo jedan čovjek. Will se nadao da se konj neće dati uhvatiti i da će izmoriti Ferrisa dok ne padne snogu.

Will se popeo u kola. Sjao je na sjedalo za kočijaša. Odlučio je da mu je pametnije poći zaobilaznim putem do glavne ceste. Sad baš nije bilo pogodno vrijeme da sretne Ferrisa.

Ramena su mu se pograbila kad je potjerao konje. Sunce će ga pržiti cijelim putem dok ne stigne u Alamos. Taj je kraj bio neugodan za muškarce, a kamoli za ženu. Proveo je kola pokraj neke mršave krave koja je bezvoljno njuškala suhe i rijetke vlati trave. Na lijevom joj je boku bio užarenim željezom utisnut žig u obliku ribljeg repa. Žig ranča Farked Tail

bio je vjerojatno najpoznatiji i najrasprostranjeniji žig na stoci u Novom Meksiku. Samo je otvrdnuo i prekaljen čovjek iz ove škrte zemlje mogao istisnuti sokove života.

Za vrijeme dugih suša ova bi se krajina pretvarala u pravu pravcatu pustinju, pa je samo za jednu kravu trebalo oko pedesetak jutara pašnjaka. Meade Rockville bio je veleposjednik, i unatoč suši, imao je toliko zemlje, da je mogao držati krava koliko je želio. Proždri je halapljivo sve sitnopošjednike, svoje susjede, na najbezdušniji način za što ga baš nije grizla savjest. Gramzivost za zemljom ga je opsjedala i nikad mu nije bilo dosta zemlje.

Will je prezirao tu pohlepu i nije ju razumio. Rockville je bio bogataš, a što je s tim postigao? Zena mu je davno umrla i Will se mogao zakleti da ju je ubila muževljeva prgava narav i pohlepa za zemljom. Zena dijeli dobro i zlo sa svojim mužem ali to uvijek plaća skuplje nego on.

Udario je uzdama po konjima, pokušavajući da ih natjera da ubrzaju korak. No, konji su i dalje nastavili lijevno klipsati teškim korakom. Alamitos je još bio daleko i konji su znali da se ne smiju izmoriti prije nego stignu u grad, jer se valjalo još vratiti kući.

A kakvu zapravo korist ima čovjek od onog za što se bori i od onog što ugrabi? Willa je mučio odgovor na to pitanje. Čovjek, rođen za takvu borbu, mora da je besćutan i bezobziran, a ta ga borba na kraju toliko iscrpi da od njega ostane još samo isušena okamina iz koje su iscijeđeni svi životni sokovi. To će i skratiti život Rockvillu; kretao se već teškom mukom i teško je disao. Što je onda ta borba donijela Meadu Rockvillu? Bio je na kraju snaga i života. Ferris i Millie će pokupiti plodove njegova rada i stradanja. Zar je živio samo za to?

Prokune u sebi. Osjećao se samoza-dovoljan, osuđujući Rockvellov život. A kam će njega dovesti njegov životni put? Zar je njegov način života ikome donio nekakvo dobro? Nije se to prvi put pitao. No, odgovora nije znao. Odgovor na to pitanje bio je odveć neodređen, kao i svaki put kad

bi mu to palo na pamet. Čak da je i htio promijeniti svoj način života, nije znao kako da to učini.

Čovjek se trsi da osigura najnužnije za život, pa tako ni on nije imao vremena razmišljati kako da postigne nešto više i bolje u životu. Tako je životario iz dana u dan, radeći ono što je znao. Što najbolje znam, pomisli Will. Bila je to gorka istina. Dan za danom brzo odmiče, gotovo neopazice, sve dok se čovjek ne trgne iz svoje opamrlosti i ne zapita u što li je potratio sve te puste godine što prohujaše i ostaše iza njega.

— Oh, k vragu, najbolje na to ne misliti! — reče gotovo zdvojno sam sebi.

Začuo je topot kopita i okrenuo je glavu, bojeći se da bi to mogao biti Ferris koji juri za njim da mu vrati milo za drago.

— Vrlo važno — promrmljao je.

Ako je Ferris odlučio da se s njim ogleda, Will će mu prirediti dostojan doček, ali onda će dobiti nogu s ranča Forked Tail. I to mu ne bi baš tako teško palo da nije bilo Millie; ali se nije smio više zanositi tim ljudim sanjarenjima. Odluka je pala. Sve ga je tjeralo da ode s tog ranča.

Ugledao je konja i jahača, ali to nije bio Ferris. Približavala mu se jahačica duge crne kose na ridoj konju. Ustao je sa sjedala i okrenuo se da je bolje vidi. Opasno je jahati gologlav na sunčevoj pripeci. Namrštilo se.

Millie je mahnito tjerala svog rida-na. Najprije je pomislio da juri za njim da ga upozori na nekakvu opasnost, pa je stoga i zaboravila da pokrije glavu šeširom. Preplašilo se. Da se Ferris nije smrtno ozlijedio pri padu? Ne, nije moguće. Ta vidio ga je kad je skočio na noge i potrčao za konjem.

Pričekao je da ga Millie stigne. Krajina je bila brdovita, kamenita, pa je poželio da je na to upozori. Zar se toliko zaboravila da više nije marila ni za sebe ni za konja? Pri toj je brzini mogla konju polomiti noge, a sebi slomiti vrat.

Skrenula je sa ceste u polje i on shvati da nije jahala za njim. Domahnua joj je rukom, ali ona projaha ne osvrćući se. Opazio je, onako u brzini, da joj je lice smrknuto. Vjerojatno ju

je zasljepila srdžba, pa je stoga i tako vratolomno jahala. Zacijelo, pomisli, mora da se dala u bijeg od nečega što je mori i što je izjeda.

No, ta ga je pomisao još jače uznemirila. Konj joj je bio sav zadihao, kad je projahala. Na njeinu, neće, bogme, daleko stići.

— Zaboga ne! — izletjelo mu je iz usta kad je opazio da joj je konj posrnuo. Spao je s prvih nogu, a stražnje mu se podiгоše visoko uvis. Skljokao se na zemlju, zbacivši je sa sedla. Doimala se kao malena lutkica što leti zrakom. Sav se stresao od jeze kad je vidio kako je tresnula o zemlju.

Ostavio je kola i konje. Skočio je s kola i potrčao za njom kao mahnit. Želio je što prije stići i pomoći joj. Kad je stigao do mjesta gdje je pala, toliko se zadihao od straha i žurbe da je jedva disao. Ležala je nepokretno.

Pala je ničice na zemlju i ostala ležati potrbuške, licem prema zemlji. Srce mu je nepravilno lupalo dok se naginjao nad nju. Doimala se krhkom i bespomoćnom.

Okrenuo ju je na leđa. Usta su mu se osušila od straha. Da nije možda smrtno stradala? Jedan joj je obraz bio zguljen i slične kapljice krvi kapale su joj niz lice. Na čelu je imala kvrgu od udarca pri padu, koja je bivala sve plavijom. Ali, disala je; vidio je kako joj se prsa dižu i spuštaju.

Podigao joj je glavu i ramena. proklinjući sebe što sa sobom nije ponio pljosku s vodom.

— Millie! — pozvao ju je tihim i nježnim glasom, premda je bio bijesan što je bila tako neoprezna da je pala s konja.

Pomaknula se i potihlo zastenjala. Will se uplašio da nije možda slomila ruku ili nogu. Još joj nije ni pregledao rane.

Trepnula je vjeđama i otvorila oči. Trenutak, činilo se, da ne zna gdje je i što se s njom zbiva.

Zgrozile su ga njezine zamućene oči pa je gotovo povikao: — Millie, kako se osjećaš? Boli li te što?

Namrštila se kao da joj je teško odgovoriti na to pitanje, a potom je promucala:

— Ne znam.

Obuzeo ga je smrtni strah da možda nije teško ozlijedila glavu i dobila potres mozga. No, smirio se kad ga je upitala:

— Sto... Što se dogodilo?

— Konj se potepao i zbacio te sa sedla.

Kimnula je glavom. Glava joj, znači, nije ozlijeđena. Sjećala se da je pala s konja.

— A konj? — upitala ga je poslije kraće šutnje.

— Nije mu ništa. Ustao je i pobjegao. Reci mi, kako se osjećaš? — zapitao ju je zabrinutim glasom.

Polagano se podigla u sjedeći položaj, pa se opipala po rukama i nogama. Potom mu se kiselo osmjehnula.

— Čini mi se da sam sretno prošla — rekla je.

— Krvari ti obraz. — Imao je uza se samo svoj rubac koji je nosio oko vrata i znao je da vonja na znoj. Ali to je bilo sve što je imao.

Trgla se i zatrepkala očima kad joj ga je pritisnuo na ogrebotinu na obrazu.

— Oprat ćemo ranu čim stignemo do kola — rekao joj je. — I na glavi imaš kvrgu od udarca. — Sjetio se vratolomne brzine kojom je mimo njege projahala, pa ga je ponovo spopala srdžba zbog njezine nesmotrenosti.

— Imala si sreću u nesreći da ništa nisi slomila. Možeš li hodati ili ću te morati prenijeti na rukama do kola? — upitao ju je pomalo grubo.

Zablenula se u nj, doimala se kao da ne razumije što joj govori, a potom joj se oči napuniše suzama.

Mislio je da se rasplakala zbog pada s konja, a ono što mu je rekla samo mu je potvrdilo slutnju, da je doživjela šok, jer mu se u prvi tren učinilo da bulazni.

— Will, moram pobjeći od kuće. Povedi me sa sobom; bilo kamo, molim te.

Razrogačio je oči od čuda zablenuvši se u nju. Nije ona bila neka djevojčica, pa da mu se samo tako nudi. Mora da je stresla moždane pri padu, više nego je to u prvi tren mislio. Zacijelo, nije bila svjesna onog što govori.

Pogledao ju je, a u očima opet opazi onu nijemu molbu da joj pomogne.

Doimala se pokunjenom i jadnom. Oči su joj bile orošene suzama, premda više nije plakala.

Pokušala mu se nasmiješiti, ali smijeh joj je nekako neveselo zvučao.

— Oprosti mi, molim te, blebečerni gluposti. Zaboravi što sam ti rekla, Will — prošaptala je i oborila pogled kao da se ne usudi pogledati ga u oči.

Srce mu je ubrzano lupalo i nevidljiva ruka stegla mu je njedra u čeličanu procijep.

— A što ako to ne želim zaboraviti — upitao ju je promuklim glasom.

III

Zapiljila se u nj začuđenim očima. Lice mu je bilo tik uz njezino, i on učinio ono što mu se činilo najprirodnijim u tom trenutku. Spustio je glavu još malo niže i usne mu se priljubiše uz njezine.

Ill ju je taj poljubac zatekao nespremnju, ill ju je odveć zapanjio njegov bezobrazluk, jer je čvrsto stisla i otvrdla usne. Ispao sam drska budala, reče Will sam sebi. Znači, shvatio sam krivo neke njezine želje i postupke, pa sam običnu prijateljsku naklonost držao za dublje osjećaje, i to me je navelo da je poljubim, pomisli. A nju je to ogorčilo. Ona sad mora da je treća osoba, uz Vandalia i Ferrisa, koja jedva čeka da on napusti ranč Forked Tail.

Upravo je htio podići glavu i uspraviti se, misleći kako bi bilo dobro da joj se ispriča, premda će onda ispasti još veća budala, kadli osjeti kako joj se usne podatno opuštaju i omekšavaju. Podigla je ruke i zagrlila ga. Podarila ga je dugim strasnim cjelovom, koji je mnogo šta obećavao.

Nije bio svjestan koliko je trajao taj poljubac; nema tog muškarca koji u takvim prilikama broji minute; ali u tom je trenutnu nastupio preokret u njegovu životu. Osjećaji su mu navrli u bujici i probili branu koju mu je nametnula osamljenost i muški ponos.

Will je dotad neprestance uvjeravao sebe da mu nitko ne treba, a to je

bilo pogrešno. Ali, taj ga je nagli preokret, također, uplašio. Očutio se odjednom nekako izložen i ranjiv. Da li se i ona tako osjećala?

Millie se prva pribrala i povukla, a on je bio dovoljno pametan da je pusti. No, Willa uze obuzimati ogorčenost. Osjećaji koji su ga zanimali, nisu zanimali i nju, i ona je jedva dočekala da se može odvojiti od njega i izviti iz zagrljaja.

Spustio je mlohavo ruke s njezinih ramena. Nije on neki balavac, upoznao je već dosta žena, ali nikad nije očitio nešto slično. Nije se usudio svoje osjećaje nazvati pravim imenom. Jer se bojao da bi u vlastitim očima ispaao još veća budala.

Lice mu je bilo tmurno kad je rekao: — Oprosti mi, Millie. Bilo je to jače od mene.

Zapiljila se u nj, a on nije mogao ništa razumjeti od onog što su mu govorile njezine oči.

— Što? Zar me ti nisi želio poljubiti? — upitala ga je potihom s natruhom razočaranja u glas.

To ga je neposredno pitanje još više zbunilo i zapanjilo.

— Oh, Millie, pobogu — bilo je sve što je mogao zavapiti nemoćno.

Čekala je da čuje što će joj još reći, i to ga je posvema izludjelo. Zašto žene uživaju mučiti muškarce u takvim trenucima.

— Ti predobro znaš što osjećam za tebe — bilo je sve što je rekao. Jer, žene to uvijek znaju. — Želio sam ti to već davno reći, ali se nisam usudio, Nisam znao što ti osjećam prema meni, a sad znam.

— A što znaš? — upitala ga je i posprudno mu se nasmijeshila.

Lice mu se odmah namrštilo, otvrdlo i ogrublilo od tvrdoglavosti i taštine. Uvrijedio se, kad je čuo njezino pitanje.

— Ti to znaš vrlo dobro i nije potrebno da ti ja to kažem. Ja se to i ne usudim izreći. Ja sam siromah s dva dolara u džepu, i s njima se moram snaći do kraja mjeseca, kako znam i mogu. Ja sam kauboj, najamni radnik kravar i konjušar, s mjesečnom plaćom od trideset dolara, i teško da ću ikada više zarađivati. a ti si kći boga-

tog rančera, koja ima sve što može poželjeti u životu.

— E tu sam te čekala. To je sve što sam željela od tebe čuti. Will — rekla mu je pošto je duboko uzdahnula, pri ljubivši se uza nj.

Ponovo ju je poljubio i u tom su se času raspršile sve sumnje u iskrenost njezinih osjećaja. No, to mu ipak nije popravilo novčanu situaciju ni za jedan jedini cent.

Malo se odmakla da bi mogla udahnuti zraka, toliko ju je stiskao k sebi.

— Will, nisam se šalila kad sam te zamolila da me odvedeš odavde. Poći ću s tobom kamo god želiš — rekla mu je ozbiljnim glasom.

Oči su joj bile bistre i napeto su ga promatrale. Čvrsto je odlučila da pođe s njim, ako je bude htio povesti.

Will joj se gorko osmjehnuo.

— Ti kao da nisi čula što sam ti maloprije rekao. Shvati, nemam dosta novaca da te povedem sa sobom — reče joj Will zdvojno.

Gospode, s dva dolara toj nije mogao kupiti ni prsten, a kamoli platiti i svećenika da ih vjenča. Zar to ne bi bio tužan početak za oboje?

— Zar je tebi novac toliko važan? — gotovo je povikala. — Imam nešto svog novca, dovoljno za početak.

Namrštilo se. Ona nije mislila na budućnost, ona je samo željela da joj on ispunj njezin trenutačni hir. Kad jednom potroše taj novac, od čega će živjeti? On je samo običan kauboj i teško da će ikad zarađivati više od trideset dolara na mjesec. Do vraga, tog trenutka ništa bolje nije mogao smisliti.

Morao ju je nekako urazumjeti. Ona je Millie Rockville, jedinica Meadea Rockvilla, i teško to može shvatiti. Cijelog je života živjela kao bubreg u loju i tog joj se trenu činilo da je lako podnijeti bijedu i siromaštvo, jer zapravo nije ni znala što znači živjeti u bijedi i oskudici, a kad jednom na vlastitoj koži osjeti siromaštvo, onda će samo njega kriviti što ju je u nj uvalio i zašto je nije na vrijeme upozorio.

— Millie, poslušaj pažljivo što ću ti reći. Otići ću i zaraditi nešto novaca. Obecavam ti da ću se vratiti po tebe čim budem mogao. Moram tvom ocu

dokazati da mogu zaraditi i više od trideset dolara na mjesec.

Kako će u tome uspjeti? Zasad nije imao ni bljedog pojma, ali pokušat će.

Njegove su je riječi rastožile, pa je odmah poželio da je razvedri.

— Kad Meade čuje da se volimo razbit će mi glavu, a to će razveseliti Ferrisa i Vandalija — reče u šali.

Potresla je glavom, a on nije znao znači li to da se ne slaže s onim što je rekao, ili ne pristaje da ga čeka.

— Verl i Ferris će me još jače zamrziti — dodao je.

Oči su joj se orosile suzama, tiho se rasplakala.

— Oni su me natjerali na taj očajni korak, da pobjegnem od kuće. Verl je postao nepodnošljiv. Oh, Will, zar ti baš ništa ne razumiješ? Ja moram, moram ih se osloboditi.

— Zar ti se Vandalia nameće — upita je, a u srcu mu se uskovitla srdžba.

— Više me smeta njegov pogled nego on fizički. Neprestano mi je za petama — potužila mu se.

— Što? Prokleta pseto! Izbit ću mu ja to već iz glave... — Zamuknuo je. Nije imao pravo da tako govori o svom nadgledniku.

Sjetio se odjednom svog položaja i brže-bolje dodao: — Kad bi Meade to znao, taj bi ga, bogme naučio pameti.

— Možda — napomenula je Millie. Lice joj se skamenilo. Gledala ga je pažljivo, a on se prestraši da je ne pozlijedi, tako je problijedila. — Ali, ja nisam tad znala da me ti voliš — završila je svoju misao.

— Zaboga, Millie, pa ti znaš da te volim odavno — izletjelo mu je iz usta.

Zar joj to još nije rekao? Kauboj s trideset dolara plaće na mjesec mogao se nekako sam probijati kroz život, ako je imao osiguran stan i hranu, ali kako da prehrani obitelj? Zato joj nije ni rekao da je voli. Zar ona to ne može shvatiti?

— Ali onog trenutka kad Meade čuje da se volimo, ostat ću bez posla. Izbacit će me s ranča — završio je svoju misao.

Potresla je glavom, a to ga rasrdi. Zar doista nije željela da razumije njegov položaj?

— Millie... — počeo je nanovo.

— Sve to uopće nije važno — preklinjala ga je umornim glasom. — Ti si mi glasno i jasno rekao što želiš i što hoćeš.

Jedva se suspregao da glasno ne prokune.

— Millie, pa zar tebi nije važno da znaš što o tom svemu mislim i što osjećam za tebe. Obećavam ti da ću se vratiti po tebe. Dajem ti časnu riječ. Ne znam, doduše, kad će to biti, ali vratit ću se sigurno.

— Sve to sad uopće više nije važno — ponovila je Millie.

Te su ga riječi toliko uvrijedile da se rasrdio i u toj srdžbi shvatio nešto što mu prije nije bilo ni na kraj pameći. Millie je zbog nekog, njemu nepoznatog razloga, željela pobjeći od kuće, a on je trebao biti samo sredstvo pomoću kojeg će ona ostvariti taj svoj naum, pa se poslužila svojim ženskim čarima da bi ga na to privoljela.

— Zašto našu ljubav gledaš samo kroz prizmu svojih osjećaja, a ja kao da i ne postojim — zavapila je Millie.

— Ja samo vidim da sam ispaao budala.

Osjećao se jadan i uvrijeđen, a riječi su joj još više produbile sumnju u iskrenost njezinih osjećaja. On je trebao biti samo sredstvo koje je htjela iskoristiti, ali to joj nije uspjelo i sada ga vrijeđa.

— Žao mi je Millie. Oprosti. — Žalio je za onim što je moglo biti, da sve nije ispaalo naopako.

Ustala je, odbijajući da joj pri tom pomogne.

— Hoćeš li me otpratiti kući? Ill će ti, možda, i to biti teško da učiniš za mene? — zajedljivo ga je upitala. Dok mu se obraćala, držala se kao da to nije više ona ista Millie koju je malo prije cjelivao.

— Hoću, i nije mi teško — odgovorio joj je, ali nekako bezvoljno i ozlojeđeno.

Pošla je naprijed, a on nije ni pokušavao da je stigne. Svi osjećaji koji su ih trenutak prije vezivali, sad su bili mrtvi.

Nije mu ni dopustila da joj pomogne uspeti se na kola,

Sjela je što je dalje mogla, a njega je pritiskao osjećaj gubitka. Trenuci

sreće kad se otvorio jedan divan potpuno nov svijet prošli su kao oblaci i više ih nije mogao dozvati natrag.

— Dopusti da ti previjem tu modricu, Millie. — Namočio je rubac vodom iz pljoske i pružio joj ga.

Odgurnula mu je ruku grubo, i ne pogledavši ga.

— Hvala. Nije potrebno — promrmrljala je kroza zube.

Podigao je uzde i potjerao konje, a da joj nije rekao ni riječi.

Među njima se podigao zid šutnje i prezira i on je znao zašto. Odbio je da je poslušna i da joj ispuni želju onako kako ju je ona zamislila. Ružna sumnja obavila mu se oko srca. On je bio samo sredstvo za ispunjavanje njezinih brzopletih želja i to ga je boljelo. Postupio je ispravno i želio je da joj to skreše u lice. U redu, Millie, reče sam sebi i pljesne uzdima po sapinju konja da je što brže odvede kući. Želio je da ode s tog ranča, ali nju neće povesti sa sobom.

Nisu izmijenili ni jedne riječi cijelim putem do ranča. Rockville je izašao iz kuće upravo u trenutku kad je zategao uzde i zaustavio kola. Najprije se zapiljio u Millie, a potom u Willi-ja. Vidio je da je ozlijeđena i trebalo je kao brižan otac da se zbog tog zabrine. Ali nije: Na licu mu je bio podao i upitan izraz.

Meade Rockville je bio krivonog čovjek, građen vrlo nezgrapno i neskladno. Pogrbljena ramena bila su preširoka, a ruke predugačke. Imao je širok prsni koš i kretao se s mukom, kao da mu je svaki korak toliko težak da će svakog trena zastenjati. Za vratom je nosio, istina, težak teret godina, koje su mu još više otežale zbog reumatizma i kostobolje u nekad slomljenim i zaraslim kostima.

Will je dobro poznavao takve ljude. Rockville se rodio takav, žilav i grub pa je takav ostao i u starosti. I umrijet će takav. Rockville je opazio krv na njezinim obrazima i kvrgu s modricom na čelu. Njegovim škiljavim očima nikad ništa nije moglo promaknuti, ali, i da je bio zabrinut zbog toga, on to nikad ne bi pokazao.

— Što se to, do vraga, s tobom dogodilo? — njegov je i normalan glas ječao kao prigušeno rikanje.

Will je čekao da mu Millie odgovori. Zbunio se još jače kad je shvatio da joj to nije ni na kraj pameti. Zapijčila se ravno preda se, kao da oca uopće i ne vidi, i Will odmah osjeti neprijateljstvo između Rockvilla i kćeri.

Rockvillovo se lice zarumenjelo. Will prozbori prije nego je starac prasnuo.

Konj joj se spotakao i zbacio je sa sedla. Dobro je prošla; nije teže ozlijeđena.

Je li to za starog bila dobrodošla vijest ili ne, nije se moglo razabrati po izrazu lica.

— A kog si ti vraga tražio s njom u polju i tko ti je dopustio da uzmeš kola? — zarežao je na nj stari Rockville.

Willovo se lice napne. Zar je stara budala mislila da su on i Millie bili na dogovorenom sastanku? Možda je i on o njoj imao ishitreno mišljenje. Sad je prvi put vidio kako se stari Rockville prema njoj vlada i možda je Millie doista i imala razloga da što prije pobjegne od kuće.

— Vandalia me je poslao u grad da dovezem voz zobi — rekao je Will mirnim glasom i nastavio: — Millie je projahala ko vior mimo mene i vidio sam kad je pala s konja. — Dogodilo se tamo vani u polju, još mnogo toga, ali Will je pomno pazio da stari Rockville to ne nasluti bilo po glasu, bilo po izrazu lica.

— Dovezli smo voz zobi prošlog tjedna. Zašto te je Vandalia poslao po još jedan? — upita ga strogo Rockville.

Will slegnu ramenima. Neka stari pita Vandaliju, ako baš hoće. On samo izvršava što mu naredi nadglednik.

Rockville zagunda i zlokobno pogleda na Millie.

— A što si ti tražila u polju? — zarežao je kroza zube.

Will je kradomice pogleda u lice. Drhtala je. Činilo mu se da će svakog trena zaridati gorkim suzama, ili prasnuti ljutito na oca i obasuti ga pogrđnim riječima.

— Izišla sam malo projahati. — Jedva joj je uspijevalo da razgovijetno izgovara riječi. — Zar je i to ovdje zabranjeno, ili je možda smrtni grijeh?

Skočila je s kola i žustrim i odlučnim korakom prošla pokraj oca, uzdignu-

nutih ramena, prkosno ispržena. Zaci-jelo, za koji će se čas gorko ras-laka-ti, ali u tom se trenu doimala tvrđa od kamena.

Rockville ošinu ubojitim pogledom Willa, a Will se nesvjesno trzne. Bio je za nešto optužen, kriv, ali još nije znao zašto, i neka ga vrug odnese ako će to dalje trpjeti!

— Vandalia! — zauriao je Rockville kao ranjena zvijer. — Gdje si, do vra-ga? Dođi ovamo, smjestal!

Vandalia ga mora čuti bilo gdje da je u ovoj zemlji, toliko se starac de-rao, pomislio je mrzovoljno Will.

Sjedio je zgrbljen na sjedalu u kolima, zapijlivši se preda se. uprazno. One struje i protustruje koje su potkopavale i zatrovavale zdrave odnose među ljudima na ranču i potresale Forked Tail, zahučile su se i zapjenile izbijši u vrutku na površinu zemlje. Jedina je nevolja bila u tom što on nikako nije mogao dokučiti čemu sva ta huka i buka.

Neka svi idu k vrugu! pomislio je. Svi oni skupa nisu zavrijedili da se pošten čovjek zbog njih kinji. Onaj njegov razgovor u polju s Millie samo mu je otežao boravak na ranču.

Vandalia je istrčao iza ugla kuće da se sve prašilo, a oči su mu živo poskakivale od straha dok je pogledavao čas starog Rockvilla čas Willa.

Will opazi da mu je lice napeto. Ako se stari Rockville sad istrese srdito na Vandalia, Will je znao što ga čeka. Vandalia će se prvom prilikom istresti na njega.

— Jesi li ga ti poslao po zob? — upita u bijesu stari Rockville, pokazavši glavom na Willa koji je sjedio na kolima i šutio. Starac nije Vandaliji dopustio ni da odgovori, nego je srdito nastavio: — Zob smo dovezli prošlog tjedna. Zar ti trgovac plaća proviziju za zob?

Vandalia dobaci Willu pogled pun mržnje.

— Meade, Will nije imao drugog posla, pa nisam htio da dangubi. Mislio sam da ne bi bilo zгорега da doveze zob, pa ne moramo iđuci tjeđan ponovo ići po nju — ispričavao se Vandalia, ali glas mu je neiskreno zvučao i odao ga je.

— Ti si mislio. Vidi, vidi, Vandalia može misliti! — posprdno će stari Rockville, a onda zaurla da se Vandalia sav stresao: — A što ti imaš misliti. Ja sam tu da mislim. Da ne dangubi, kažeš... — Starac se toliko zapuhao da je počeo hroptavo disati. — Rekao sam ti da želim da se danas žigošu oni konji u velikom koralu!

Vandalia pucnu prstima kao da se sjetio nečega što je sasvim slučajno zaboravio.

— Pa da, gospodaru. Oprostite, zaboravio sam — krotko će Vandalia.

Rockville se zapljli u nj ispod gustih i kuštravih obrva.

— Zaboravio si, a? — rugao mu se Rockville. — A jučer si ih skupio i dognao i zatvorio u veliki koral, pa odmah na njih i zaboravio. A kako bi bilo da ja tebi zaboravim dati plaću, a?

Vandalia prebaci težinu tijela s jedne noge na drugu, trseći se da mu se na licu ne vidi ono što misli. Ali, u njemu je, Willovu oku to nije izmaklo, ključala srdžba zbog tog javnog poniženja.

— Dolista ne znam što ti je, Ver! Šalješ našeg najboljeg kauboja i bacaš lasa da prevozi zob, što je mogao obaviti i Sull Towers. Nastaviš li tako, mogao bi lako ostati bez posla. A sad na posao! Žigošite još danas te konje! — naredio im je Rockville. strogim glasom i vratio se u kuću.

Rockville je, što nije bilo ništa novo otišao mrzovoljan, a Vandalia se osjećao teško uvrijeđen i ponižen takvim Rockvillovim prijekorom, pomisli Will. Sam je kriv. Nek' mu se Vandalia obrati samo jednom jedinom ružnom riječi, skočit će s kola i prebit će ga.

Vandalia je ljutito dahtao, gutajući zrak otvorenim ustima, čim mu je stari Rockville okrenuo leđa.

— Čuo si što je rekao Meade? Idi, žigoši te konje već jednom! — naredi mu Vandalia gotovo povikom.

Will ostade mirno sjediti na kolima. Zaškljio je i zagledao se u Vandalia Morao ga je još malo podbosti.

— Smijem li najprije raspreći konje i odvesti ih u staju? — upita ga pristojno.

Cinilo se da će se Vandalia ugušiti od ljutine.

— Nemoj me sad još i ti!... — povika, ali naglo zašuti, pa doda: — Idi, raspregni konje.

— Još jedno pitanje, Ver! Obećao sam Sullu Towersu da će mi pomoći hvatati konje za žigosanje.

— Može — dobaci mu Vandalia, te s teškom mukom proguta gvalju što mu se skupila u grlu.

Will se kiselo smijuljio dok je promatrao Vandalia kako se udaljuje. Vandalia je kiptio od bijesa. Will je to znao po ukočenim koracima kojima je Vandalia kročio i po snažnom zabijanju peta u prašinu.

Raspregnuo je konje i odveo ih u staju. Čekalo je ga još sat-dva posla s lasom, a on je želio da ga taj dan i završi.

Izvadio je iz svojih bisaga dugo kožnato ispletено laso i počeo ga ravnati i namotavati. Ali dok je to radio, glavom su mu se motale druge misli i bludile u drugom smjeru. Neprestance mu se vrzmao po glavi kratak susret s Millie u polju i zaključio je da je s njom ispravno postuplo. Da li mu je sad bilo žao što je taj susret završio nesporazumom?

Preispitao je to što je iskrenije mogao. Bio je siguran da je voli. To je potvrđivao i osjećaj gubitka koji ga je morio. A opet, bio je siguran da ona za nj ne osjeća ono što on osjeća za nju. Njoj je on bio samo pogodno sredstvo da ispuni svoju želju i pobjegne od kuće, od oca tiranina i glupavog brata, a da i ne spomene nasrtljivog Vandalia. Ali zašto ona sama nije odjahala s ranča u bijeli svijet i poslala ih sve k vragu, upitao se ljutito. Ne, priznao je ipak sebi, sama djevojka to ne može izvesti, ali to ga nije potpuno smirilo i zadovoljilo.

— o —

Sull Towers naišao je na Willa dok je sjedio prekrizhenih nogu i namatao laso. Laso je bilo dugačko punih dvadeset metara i da bi ga se isplelo valjalo je raditi strpljivo mnogo dana. režući, strugajući, rastežući napinjući i pletući šest sukova žile od govedske kože u čvrst kožnat konop. Will je u Starom Meksiku naučio kako se pletu i upotrebljavaju lasa i imao je povjerenja samo u ona lasa koja je sam ispleo.

Sull Towers je promatrao vješte Willove prste kako namataju laso.

Sull je bio mršav, ali žilav dječak koji će uskoro stasati u snažna muškarca. Kosa mu je bila raščupana, žučkastocrvenkaste boje, a oči smeđe i blage, topla i prijateljska pogleda.

Samo gorka razočaranja mogla su ga naučiti da mu svi ljudi nisu prijatelji, ali to je morao iskusiti na vlastitoj koži. Sull nikada nikom nije priznao koliko mu je godina, a po Willovu sudu moglo mu je biti najviše sedamnaest.

Rockville ga je uzeo da ispomaže na ranču, a Will je znao da mu za to daje bijednu plaćicu. Stoga, nikakvo čudo, da se stari Rockville prema dječaku i maćehinski odnosio.

Sull Towers je usto bio i siroče bez oca i majke, i svi su ga poturivali lijevo i desno, a on siromah još nije bio dovoljno iskusan da se klone ljudi koji su ga zlostavljali. Samo je Will s njim lijepo postupao. Nastojao ga je poučiti kako da svoj posao obavlja što besprekornije i klone se ljudi koji ga iskoristavaju, pa je stoga dječak u Willa gledao zadivljenim očima i slijedio ga kao vjeran pas, kadgod je imao slobodnog vremena.

Čučnuo je uz Willa.

— Will, smijem li ti pomoći hvatati konje za žigosanje u velikom koralu? — upitao ga je.

Will mu se nasmiješi. Nastojao je da mu odgovor previše ne povrijedi dječaka.

— Valja da još mnogo šta naučiš prije nego ti dopustim da bacaš laso na poludivlje konje, Sull — odgovorio mu je Will blagim glasom.

Opazio je razočaranje u Sullovim očima i brzo dodao: — No, ne brini. Naučit ću te sve što o tom moraš znati. Ali, ne možeš u jednom danu naučiti kako se baca laso usred krda poludivljih konja, znaš.

Razočaranja je nestalo iz dječakovih očiju. Sulla Towersa se u sve moglo lako uvjeriti. Rijetko da je itko ikada u nj imao povjerenja, pa se učas povlaćio u sebe, bez ikakva pogovora. Ali Will je bio drukčiji od ostalih.

— Pomoći ćeš mi u koralu, Sull. Pitao sam Vandalia. Dopustio ti je da mi pomogneš — rekao mu je Will.

Sullovo lice zasja od zadovoljstva i sreće.

— I naučit ćeš me kako se baca laso, zar ne, Will?

Will uzdahne. Očito, Sull Towers je želio da ga Will podučava u kaubojskim vještinama. Will je već bio izderao grlo, podučavajući Sulla kako se baca laso, a Sull ga je slušao otvorenih usta, upijajući svaku riječ. Sull Towers je uživao slušati Willa kako govori.

— Evo, kako se to radi, Sull. Zapamti, čovjek se često zbuni kad valja pograbiti laso s obluka sedla i zavitla ga i baci u krivom smjeru. To se zove šeprtljancija. Vidio sam mnogo puta kako to rade šeprtlje.

Towers kimnu ozbiljno glavom u znak razumijevanja.

— Sjećam se. Vikao si i grdio me posljednji put baš zbog toga — priznao je posramljeno Sull Towers.

Sad Will kimnu potvrdno glavom. I on se toga sjećao, ali dječak je po prirodi bio bistar i brzo je učio.

— Dobro zapamti — nastavi Will i dohvati namotano laso — žila govedske kože je jaka i laso će lako izdržati snažan povlak ako opustiš zamah i pustiš ga da visi oko obluka sedla. Ali, brzopleto nabacivanje može zauzlati laso i onda sve ode k vragu. Prava je umjetnost naučiti bacati laso kako valja; Čovjek to nauči ili izgubi prste. A to se može dogoditi i dobrom i iskusnom kauboju. Upoznao sam mnogo vaquerosa bacača lasa, u Meksiku, bez prstiju, a bili su vrsni krotitelji divljih konja. Stoga valja dugo i ustrajno vježbati. Podvučeš li prste pod laso, namotano i obješeno o obluk, a krupna i snažna životinja koju si uhvatio u omču, počne da ga povlači oko obluka, učas ćeš ostati bez prsta. Odrezat će ti prste, a možda i cijelu šaku, kô mesarskom sjekirom.

Willove riječi mora da su se duboko dojmile Towersa jer je zatreptao očima kad je to čuo.

— Najstojat ću da to ne zaboravim. Ti mora da si projahao pola svijeta kad to sve znaš. Mislim da si ti najpametniji čovjek kog sam ikad upoznao — reče mu zadivljeno Sull Towers.

Will se naceri i zanjiše glavom.

— Nisam ja za sobom ostavio neki dubok trag na ovom svijetu, Sull. Bilo što da čovjek radi, uvijek mu se neka-ko čini da je tek na početku, i uvijek misli da još ništa nije naučio od života. Prošao sam ja već sito i rešeto, ali i skakavac mnogo skakuće, ali kratka je vijeka.

Nije glasno izrekao, ali znao je on dobro, da je i on beskorisno potratio dobar dio svog života.

Ustao je i uzeo namotano laso.

— Hajde, idemo hvatati konje, mladac! — pozvao ga je Will.

Towersove oči zasjaše od ushita.

— Nikad neću dok sam živ zaboraviti što si me ti naučio — odvrati mu mladić.

Willovo se lice uozbiljilo. Bio je to divan kompliment i on se doista i nadao da Towers nikad neće zaboraviti što je od njega naučio. Ali, istodobno se nadao da će dječak u životu više postići nego on. Zanos je najdivnija značajka koja može resiti čovjeka. A on je svoj zanos prerano u životu izgubio.

IV

Trideset poludivljih konja trčkaralo je u velikom koralu: krdo snažnih i uplašениh životinja. Kolutali su očima, da su im se vidjele uglavnom samo bjeloočnice, a nozdrve bi im se krvavo zacrvenjele svaki put kad bi zanjista-li. I najmanji pokret ili zvuk toliko bi ih uplašio da bi nagnuli u ludu trku od jedne do druge ograde koralu.

Will je bio spokojan jer je veliki koral bio građen ukrug pa nije bilo kutova u koje bi se konji mogli nabiti u gomilu. Kad bi se njega pitalo on bi uvijek gradio samo okrugle korale.

Većina ljudi što su radili na ranču konjušari, kravari, sluge, još nisu bili otišli za svojim poslom i dokono su sjedili na ogradi koralu i čavrljali. Vandalia je bio među njima i Will se pakosno nasmije u sebi, pomislivši: tko zna da li se Vandalia već ohladio i odljutio.

Neki konjušari otvorili su im vrata koralu od kojga, a Will i Towers su ujahali. Po izrazu Towersova licu vidjelo se da jedva čeka da počne hvatati konje za žigosanje, što je zabavljalo ljude koji su sjedili na ogradi koralu i promatrali ih. No, Willa to nije zabavljalo. Will je u srcu bio zabrinut. On je izabrao Sulla da mu pomaže u poslu i dječak je zbog tog bio toliko ponosan da je sav sijao od sreće. Sull Towers je mogao pogriješiti na poslu, ali nitko mu nije mogao prigovoriti da se ne trsi da ga što savjesnije i bolje obavi.

Will i Sull stali su oko desetak metara jedan od drugoga i krenuli polaganim korakom prema krdu poludivljih konja koje je valjalo uhvatiti.

Will je želio da im se polagano i oprezno primaknu kako bi ih držali pod postepenim pritiskom. Nije želio da se zajure među konje, jer bi ih to još više poplašilo i svi bi divljački zagalopirali uz kružnu ogradu koralu, pa bi ih bilo teško hvatati lasom.

Dječak je brzo shvatio što želi Will i vidjelo se po njegovim postupcima da će uskoro ustrajnom vježbom postati vrstan kauboj.

Will je poznavao mnogo ljudi koji nikad nisu mogli naučiti da se sa životinjama, naročito poludivljim, mora oprezno i blago postupati.

Namotao je laso i počeo ga kovitlati da je uz zvižduk paralo zrak. Želio je najprije uhvatiti konja ridana i pokazao ga je glavom Towersu. Konji, jedan ili po dva istodobno, protrčavali su mimo njih u galopu. Ridan je također trčao s njima, pa Will baci za njim laso s nekih desetak metara. Laso se razmota poput zmije i omča pade ravno ridanu oko vrata.

Cim ga je laso dotaklo, ridan podivlja, a Will zategnu laso i zapne ga hitro, omotavši ga tri puta oko obluka sedla. Nije želio da mu ridan, ili njegov konj, stanu kopitom na laso i rašćehaju ga. Rašćehano laso pukne najradije baš onda kad je najpotrebnije.

Ridan se propne i zanjšti. zaparavši po zraku prednjim nogama. Potom se spustio na sve četiri na zemlju i pokušao je da se spasi bijegom iz omča lasa.

Will zarine ostruge u bokove svog konja.

Riđan se svom snagom dao u bijeg, a Will pojuri na svom konju za njim. Laso je napeto strugalo po koži sedla da se sve pušilo. Will je morao jahati ukorak s riđanom, ili će mu se inače laso odmotati dokraja s obluka sedla, napeti i pući. Ako kauboj ne zna odmeriti brzinu i razdaljinu između svog i lasom uhvaćenog konja, može svom konju polomiti noge. Vidio je on već prečesto konje koji se više nisu mogli osoviti na noge poslije ovakvih trka.

Towers je bacio svoje laso za riđanom i promašio. Pogledao je u Willa posramljeno dok mu se lice zarumenjelo od stida, a Will mu se nasmiješi da ga utješi. Taj je smiješak govorio: pa što, i ja sam promašio, tko zna koliko puta.

Kad je Towers drugi put zavtilao laso, pogodio je cilj i još se jedna omča ovi riđanu oko vrata, pa su dva konopa, napeta svaki na svoju stranu, zaustavila riđana.

Will je pričekao dok riđana nisu pogleli na zemlju i utisnuli mu užareno željezo sa žigom u bok, prije nego je popustio svoje laso.

Vandalia je utiskivao u bok konju užaren žig dok ga je Will kradomice pogledao. Vandalia je dobro znao svoj posao. Žig je bio utisnut točno kako valja; ne predboko, da konju ne otvori ranu na boku; ali ipak dovoljno duboko da ga konj nosi cijeli život.

Will je smotao cigaretu i upravo se spremio da je upali kad je Ferris ujahao u koral. Ferris mu dobaci brz pogled, a Will pomisli: taj zna tko mu je podmetnuo nenapeto sedlo; što se, uostalom, i vidjelo po mržnji u Ferrisovim očima. Dvojio je da će to Ferris ikada spomenuti; svakako, neće tu pred radnicima i slugama, jer bi se izvrgao ruglu.

Ferris namota laso, a Will ga stade promatrati zažarenih očiju. Prokleta budala odabrala je prekratko i pretvrdo spleteno laso, i, što je bilo najgore, prečvrsto ga zavezao za obluk sedla. A Will je mrzio nesmotrenost u poslu.

Prokune ispod glasa. Prokleti razmetljivac izazvat će još nesreću. Pokušao ga je odgovoriti da ne baca tako tvrdo i čvrsto zavezano laso u koralu.

Naravno, Ferris se na tu opomenu uopće nije osvrnuo. Možda je to bila neka vrsta Ferrisove osvete za ono nenapeto sedlo. Will nije znao kako da ga zaustavi. Mogao se derati dok ne prodere pluća, ali sve mu je bilo uzalud.

Oči su mu posivjele od bijesa dok je promatrao Ferrisa kako se razmeće svojom kaubojskom vještinom. Ferris je u najboljem slučaju mogao, možda, lasom pogoditi motku, ali ne i uhvatiti poludiivlja konja.

No, Will se najviše bojao da bi Ferris slučajno mogao i baciti laso i omčom uhvatiti poludiivlja konja oko vrata. Prije nekoliko godina Will je naučio da se valja držati što dalje od tvrdo vezana lasa u uskom prostoru koralu. Vidio je koliko štetu i nesreću može nanijeti laso tvrdo vezano za obluk sedla.

I Will namota svoje laso. Valjalo je pričekati da ta napuhana budala najprije izađe iz koralu, pa da može nastaviti svoj posao.

Pokušao je skrenuti Towersovu pažnju na sebe, ali Towers se kao općenjen zablenuo u Ferrisa, i ništa drugo, što se događa oko njega, nije zapazio. Will je želio doviknuti Towersu da se skloni, ali nije bio siguran da će ga Towers poslušati. Bila bi to javna uvreda za Ferrisa, a Will je sumnjao da bi se dječak usudio to učiniti.

Zastenjao je i masno opsovao istodobno. Ferrisovo je laso, pukim slučajem, palo oko vrata krupna žerava pastuha, snažne i brze životinje. Will ga je uočio čim je ujahao u koral, pa je odlučio da ga uhvati među posljednjima, da bi ga što više izmorio trčanjem u koralu, i tako sebi olakšao posao. Ali, Ferris ga je sad držao u svom lasu, naime, u najmanju ruku, ako ga već nije držao, a ono bacio mu je omču oko vrata.

Pastuh podivlja čim osjeti omču oko vrata i uze se kopitati. Najprije se propeo visoko u zrak i svom je snagom udario prednjim kopitima po Ferrisovu lasu. Tu se očitovala pastuhova snaga i divljina. Udarac kopita strgao je Ferrisovo sedlo i nabio ga Ferrisovu konju na vrat. Žerav se još jednom propeo i ponovo snažno udario prednjim kopitima po lasu, što je obo-

rilo Ferrisova konja na zemlju. Ferris je bubnuo u prašinu i povaljao se, ali i hitro poskočio na noge. Potrčao je kô uplašen zec da se spasi bijegom kroz usku i nisku rupu u ograđi korala.

I vrag zaigra svoje zlokobno vrzino kolo i koral se pretvori u pravi pakao.

Will se drao iz sveg grla, ali čak ako ga je Towers i čuo, svejedno je ostao kao prikovan na svom mjestu. Sjedio je skamenjen na sedlu, a osupnut izraz na licu pokazivao je da još nije shvatio što se oko njega zbiva i u kakvoj je opasnosti.

Pastuh se svim silama nastojao osloboditi omče, pa se propinjao i udarao kopitima po lasu, spriječavajući Ferrisova konja da se podigne na noge. Pastuh se sve više i više približavao Towersovu konju. Towers je morao pobjeći s tog mjesta ako je želio spasiti živu glavu, ali se doimao nespособan i da misli i da se pokrene.

— Sull, bježi odatle! — derao se Will koliko ga je grlo nosilo s prizvukom očaja u glasu.

Pastuh se okrenuo prema Towersovu konju i okrznuo ga kopitima. Naišao je na nov cilj i udarao je osvetnički Towersova konja ravno u trbuh.

Činilo se da sam vrag svojom zlom i pakosnom čudi ravna cijelom tom tragedijom.

Towersov konj pomahnita od udara i boli i dade se u bjesomučan trk, a to toliko uznemiri ostale konje da su svi počeli bezglavo i divljački galopirati po koralu. Zakrenuli su najprije uz obluk ograđu korala, još u zbije-
nom krdu, a potom potrčali u paničnom strahu, ludim galopom, grmeći kopitima, ravno na Towersa.

Will opazi da je dječak izgubio ravnotežu na sedlu. Towers se više ne može spasiti, pomisli Will. Konj mu se još jednom propeo, potom snažno udario prednjim nogama o zemlju. Towers bi se možda i održao u sedlu da je mogao smiriti konja, ali konj ga više nije slušao. Ponovo se propeo i zbacio ga sa sedla.

Will zastenja duboko u grlu kad Towers tresnu o zemlju točno pod kopita pomahnitalog krda poludivljih konja. Gazili su ga, pregazili, dok je

kopito za kopitom muklo udaralo u njegovo živi meso.

Will je vidio kako mu se tijelo trza pri svakom udarcu kopita. Nije mogao razabrati da li je Towers još pri svijesti i trza li se od boli ili je to bilo nesvjesno grčenje izazvano teškim batom konjskih kopita.

Pastuh se još uvijek nastojao osloboditi omče Ferrisova lasa, udarajući kopitima i kovitlajući krajem lasa. U njega je još bilo toliko daha da je pri svakom okretu zaništao, sve dok nije počeo hriptati od zadihanosti.

A njegovo njištanje i bat kopita djelovali su kô crvena krpa na pomahnitalo krdo poludivljih konja. Jurili su i nasrtali na kolje ograde, grmeći topotom svojih kopita po nabitoj zemlji. Willa je već peklo grlo koliko se derao. Ništa nije mogao poduzeti da spriječi tu nesreću. Sve se dogodilo u tren oka i svi su ljudi ostali skamenjeni od zaprepaštenja, uzetih udova, nespособni da se maknu s mjesta na kojem su stajali kad se nesreća dogodila.

Will baci svoje laso na zemlju. To je i bila prednost nevezana lasa prema vezanom za obluk sedla; čovjek ga može razmotati s obluka i odbaciti što dalje u slučaju opasnosti.

Izvadio je nož iz džepa i izvukao mu oštricu. Dobro je prosudio kad će doći najpogodniji trenutak za nj, te izabrao onaj čas kad se pomahnitalo krdo nalazilo s druge strane korala. Podbô je svog konja ostrugama i pojurio prema poludivljem pastuhu s omčom lasa oko vrata. Zaustavio se uz napeto laso i ispružio je ruku što je dalje mogao od sedla. Snažnim je zamahom oštricom zarezao u laso, uprijevši svu snagu u taj zamah, nadajući se da je oštrica noža dovoljno oštra da ga u jednom zamahu presiječe.

Najprije mu ruku potrese tvrdoća Ferrisova lasa, a potom osjeti kako kožna žila popušta pod oštricom noža. Odsječeni se kraj zavrne i udari ga po ruci.

Tada se brzo okrene, jer je izgubio previše vremena, i pojuri natrag na svoje mjesto, od straha da ne naleti pomahnitalo krdo poludivljih konja.

Pastuh, oslobođen lasa, priključi se ostalim konjima u krdu, a oko vrata

mu se još samo vijorila omča s batrljkom lasa.

Ferrisov konj, uz obluk čijeg sedla je bilo vezano laso, osjeti, također, da je oslobođen lasa. te se uskobelja na noge, teško šepajući. Pastuh ga je dobro iskopitao i izudarao, pa mu koža na nekoliko mjesta bijaše rasječena u otvorene rane.

Will skoči s konja i potrča do Towersa. Nije se ni sagnuo da ga bolje pogleda, jer to nije bilo ni potrebno. Znao je da je Sull Towers mrtav, zgnječen konjskim kopitama. Čovjek ne može preživjeti takvo mrcvarenje.

Grlo mu se toliko steglo da ga je zaboljelo. Pred njim je mrtav, iznakažen, ležao veseo i drag dječak, marljiv radnik koji je želio da što više nauči u životu. Jedino, prerano je otišao, a da bi mogao naučiti sve ono što je želio i što ga je zanimalo.

Ljudi su poskakali s ograde i počeli se okupljati oko Willa. Will je piljio nesvjesno preda se, pa uopće nije čuo šaputanja i pitanja koja su mu postavljali.

Vandalia se progurao i stao uz Willa, a Will ga strogo pogleda.

— Pobogu, zar si slijep? Što si se zabuljio? Zar ne vidiš da je mrtav? — upitao ga je grubim glasom Vandalia.

Odjednom, potaknuta tim riječima, u Willu se raspali slijepa srdžba i on povika ljutitim glasom:

— Razvalite tu ogradu! Pustite te proklete konje na slobodu!

Vandalia mu pokuša protusloviti.

— Ne smiješ to učiniti! Meade hoće da te konje žigošemo njegovim žigom — usprotivio se Vandalia.

Will mu ne odvrati ni riječi, ali plamen u očima govorio je rječitije od bilo kojih riječi.

— Towersa će svi uskoro zaboraviti. Neka ga se makar ti konji po nečemu sjećaju.

Vandalia pogleda u stranu i obliza usne.

— Mislim.... mislim da imaš pravo — promucio je.

— Mog konja ostavite u koralu. Ranjen je — čuo je Will Ferrisov glas iza sebe.

Will se naglo okrenu i suoči s Ferrisom. Sve dok mu nije čuo glasa, Will nije znao da mu se Ferris približio i

da stoji iza njega. U grlu mu se skupila teška gvalja koja ga uze gušiti i jedva je iz stisnutog grla istisnuo gotovo teško razumljive riječi.

— Ti prokleta naduvana budalo!

V

Prvi put u životu Will poželi da nekog ubije golim rukama. Ferris je bio odgovoran za Towersovu smrt, a nije se udostojao ni da ga jednim pogledom počasti ili da upita i riječ o njem.

— Ti prokleta balava ništarijo! — bjesnio je Will. — Opomenuo sam te već nekoliko puta da ne ulaziš u koral sa zavezanim lasom za sedlo. Ali ti si se pametan rodio, pa što da te itko u bilo čemu podučava? O ne, ti si se morao iskazati pred ljudima što su sjedili na ogradi koral. Tvoje je razmetanje skrivilo smrt dječaka kojem ti ni u čemu nisi bio dorastao.

Ferris zinu zaprepašten tim iznenadnim napadom. Počeo je zamuckivati: slina mu se skupila u kutovima usta i cjedila niz bradu. Kad je prozborio promucio je:

— Stani malo...

Will mu upre prst u prsa i počeo ga njim ubadati dok je govorio.

— Umukni, budalo jedna! Drži svoj prokleti jezik za zubima! Inače, mogao bi mi pružiti priliku da ti vratim ono što ti je Sull Towers ostao dužan.

Svi su ljudi oko njih šutjeli, kao nijemi svjedoci Ferrisove krivnje, vidjelo se da se nelagodno osjećaju. Ferrisov je pogled lazio od jednog lica do drugog, te je jezikom obližao usne koje mu se odjednom osuše. Shvatio je što znači ta tišina: ljudi su mislili da je kriv za smrt Sulla Towersa.

— Ja, zar ja, da sam ga ubio? — zaštektao je Ferris, pa se nastavio braniti: — A tko je tog dječaka uopće pustio u koral? Zašto nije pobjegao kad je vidio što se događa? Nitko mene ne može okriviti za njegovu smrt!

Tog riječi nikada neće urazumiti, pomisli Will, ali možda ovo hoće. Will zamahnu šakom. Odalamio je Ferrisa svom snagom, a u tom udarcu skupila

se ne samo sva težina ruke, nego i žestina bijesa. Ali dohvatio ga je malo previsoko. Umjesto u bradu, udario ga je u jagodicu.

Udarac je oborio Ferrisa s nogu pa se opružio na leđa u prašinu koliko je dug i širok. Ostao je ležati na zemlji, zatvorenih očiju, neskladno lamatajući rukama.

— Ustani — molio ga je Will. — Ta tek sam te počeo mlatiti.

— Prestani — zauriao je Vandalia. — Što misliš tko si ti da možeš nekog okrivljavati za Towersovu smrt? — upita ga Vandalia.

Willove šake bijahu još stisnute.

— Hoćete li me možda vi zaustaviti, Verl? — upita ga Will.

Sve oči bijahu uprte u Vandalia i nitko od nazočnih ne izusti ni riječi. Will nije opazio da je itko od ljudi pokazao i najmanju želju da pomogne Vandaliji. Oni su svi točno vidjeli što se dogodilo u koraču, a usto, Ferris nije bio baš omiljen među ljudima na ranču.

Vandalia se suho nakašlja i pljune na zemlju. — Skupo ćeš ti to još platiti, Will. Gospode, kad Meade čuje za sve ovo...

— Zašto odmah ne otrčite k njemu da me tužite, Verl — podbode ga zajedljivo Will.

Vandalijeve oči promijenise boju i potamnješe od nijemog bijesa, a lice mu je bilo blijedo kao krpa, ali se nije usudio otvoreno porječkati s Willom i stati na stranu farmerova sina tu pred radnicima koji su svojim očima vidjeli kako se dogodila nesreća i čijom krivnjom

Will ponovo pogleda u Ferrisa. Oči su mu se razbistrile i nisu više suzile.

Uskladio je pokrete ruku i nogu i Will pomisli da se Ferris sprema ustati. Tad Ferris pogleda uokolo u ljude i opazi previše prijekora u njihovim očima.

Will se pobojao da će se Ferris uplašiti i neće htjeti ustati, suoči li se s tim prijekornim pogledima.

— Ustani već jednom — zamoli ga ponovo Will. — Nemoj mi reći da si i kukavica uz sve ostalo što ne valja na tebi.

Bio je to izazov koji nagna Ferrisa da ustane.

— Proklet da si! — gotovo zavriska Ferris. Bilo mu je potrebno da čuje zvuk vlastitog glasa da bi ponovo stekao samopouzdanje, i to mu je pomoglo da ustane.

Njihao se na nogama dok je ustajao i koraci mu nisu bili baš odveć sigurni kad je nasrnuo na Willa. Zamahnuo je šakom, ali presporo i Vill je imao dovoljno vremena da izmakne udarcu. Zakoraknuo je prema Ferrisu, a Ferrisova ga šaka promaši i ruka mu se ovije oko vrata, a Will ga u tom trenu odalami šakom pod bradu. Bio je siguran da je čuo kako su zvecknuli zubi.

Udarac olabavi Ferrisova koljena i on zatetura. Ruke mu se nemoćno objesile uz tijelo, a lice bezizražajno izdužilo. Will je sad pomno odabirao mjesta gdje ga je udarao. Zviznuo ga je pesnicom po rubu vilice i Ferrisova koljena sasvim popustiše. Skljokao se i pao na leđa, a ramenima je teško tresnuo o zemlju, što je uskovitlalo oblak prašine. Zakolutao je očima i zahrop-tao. Mišice su mu sasvim olabavjele i nije ni pokušao ponovo ustati. Ostao je nepomično ležati, barem za neko vrijeme.

— Čekaj malo. Zar mu nećeš pomoći da se osvijesti i ustane? — upita ga Vandalia.

Will pogleda u Vandalia, a oči su mu zlokobno živnule. Vandalia je govorio o Ferrisu, a Willu se gadilo da ga više i dotakne.

— Ja sam svoj posao završio. Zar vam to nije jasno? Učinio sam što sam namjeravao učiniti — odbrusi mu podrugljivim glasom Will.

Bacio je još jedan, posljednji pogled na Ferrisa. Ferris je zapravo bio sretan. Uvijek će se netko naći tko će mu pomoći i brinuti njegove brige.

Vandalia je izgubio svoj ugled među radnicima, i on je to dobro znao. Da bi makar nešto sačuvao, počeo se kočoperiti.

— Pobogu, ako imaš imalo pameti u glavi, odmah ćeš se spremati i odjahati odavde prije nego te dohvati Meade kad čuje što si učinio — zaprijeti mu se Vandalia.

Will ga je posprdno promatrao.

— Prvi put ste u životu i vi Vandalia rekli nešto pametno — odvrati mu

Will. Njegov je ugled propao u očima svih radnika na ranču, a vjerojatno će ga i Millie zbog toga prezreti. A što je to sad uopće važno? Njega i Millie nije nikad ništa dublje povezivalo. Krenuo je sporim korakom prema kući.

Spakovao je u zavežanj svojih nekoliko stvarčica, što je bilo sve što je posjedovao, i zavezao ga iza sedla. Odlazio je s točno onoliko stvari s koliko je i došao na ranč Forked Tail. Ništa tu nisam stekao, pomisli, i obuže ga mrzovolja. Odviše je mjesta tako napuštao.

Valjalo je da još primi gotovo cijelu mjesečnu plaću, pa se uputio u gazdinu kuću. Nije mu bilo ni na kraj pameti da je ostavi Rockvillu.

Sumnjao je da je Vandalia već dospio dovesti pretućenog Ferrisa kući. Vandalia se neće usuditi zapovjediti ljudima da ga nose, a trebat će mu dosta vremena da ga osvijesti i oživi da bi mogao sam ponovo hodati.

Stari je Rockville bio zle čudi kao razjaren medvjed, a kad bi se razdražio, nikad se nije znalo što je sve u stanju učiniti. A Will je samo želio da što prije nestane s tog ranča bez svađa i razmirica.

Kad je pokucao Millie mu je otvorila vrata. Uznemireno ga je pogledala ravno u lice. Nije imao pojma što je htjela da vidi i to ga je pomalo smetalo. Bio je to donekle i prijekoran pogled zato što nije udovoljio njezinoj želji i ostavio je na cjedilu, a on je bio uvjeren da ona nema nikakva prava da ga tako gleda.

— Je li Meade kod kuće?

Kimnula je potvrdno glavom i čekala.

To ga je još više razdražilo. On nikada ne bi tražio Meada ako ga doista ne treba.

— Moram s njim odmah razgovarati.

— Millie, tko je to? — povikao je Rockville iz kuće.

Will pokuša zatomiti kiseo osmijeh što mu je zatitrao oko usana. Godine su starcu otežale hod, ali sluh mu je još bio izvrstan.

— Došao je Will — povikala je da je starac čuje. — Želi s tobom razgovarati.

Will je čuo kako starac kune u pola glasa, a potom se oglasi što je mogao glasnije:

— Reci mu da sad nemam vremena. A što on uopće hoće? Na upitan pogled Millie, Will potrese glavom. Nije se želio dovikivati.

— Želim ga vidjeti i s njim razgovarati — reče Will, ali dovoljno glasno da ga i stari čuje.

Rockville je i to čuo, jer je zaurao:

— Pusti ga ovamo!

Zlokoban prizvuk ječao je u starčevu glasu. Teško Willu ako nije imao dovoljno opravdan razlog da uznemirava Rockvillu na poslu.

Stari je Rockville sjedio za pisaćim stolom u kutu sobe kad je ušao Will. Pred njim su bile otvorene poslovne knjige, a oko njih hrpe papira.

Will nije mogao, sve da je i htio, izabrati gore vrijeme za posjet starom Rockvillu: sređivao je poslovne knjige i bio zaokupljen računanjem i preračunjavanjem.

Podigao je glavu i mrko pogledao u Willa.

— Kog vraga sad opet ti hoćeš? — upita ga, a nenadana mu misao još više smrknu lice. — Ma, što ti uopće radiš ovdje? Zar si već pohvatao sve konje za žigošanje?

— Ne, nisam — mirno mu je odgovorio Will. — Odlazim, zato sam i došao. Želim da mi isplatite moju plaću.

Stari Rockville osta zaprepašten kad je to čuo; donja mu se vilica ovjesila i usta mu je razjapiše od čuda. Trebalo mu je dosta vremena da se sabere.

— Što? Zar ti je netko stao na žulj? — upitao ga je podrugljivo stari Rockville.

O ne, nije to bila briga za svog radnika, bila je to obična sprdnja.

Will potrese odrečno glavom.

— Predugo sam već ovdje. Dojadilo mi je. Idem dalje — odgovorio mu je Will.

Stari se Rockville žarko zarumenio od bijesa.

— Pobogu, zar nismo s tobom postupali pristojno? Dao sam ti kruh i krov nad glavom kad si me molio. Zar ti nemaš osjećaja odanosti i zahvalnosti? Ostavljaš me u trenutku kad si mi najpotrebniji.

Willovo lice osta nepromijenjeno. On je samo starom Rockvillu vraćao milo za drago, a kad stari još čuje da mu je prebio sina, udarit će ga kap od bijesa.

— Odlazim, dosta mi je svega, Došao sam po svoju plaću.

— Danas nije dan isplate. Vрати se po plaću prvog u idućem mjesecu. — odbrusi mu stari Rockville i udari šakom po stolu.

Willova su se usta stisla u tanku crtу. Ovakav ga postupak uopće nije iznenadio. Stari je Rockville uživao ljudima zagorčavati život.

— Izračunao sam da ste mi dužni, do danas, isplatiti dvadeset i pet dolara — odvrati mu Will, ne obazirući se na Rockvillove riječi.

— Što? Zar ti misliš da držim toliku gotovinu u kući? Ja sad ovdje nemam toliko novaca — ljutito mu je odgovorio stari.

Will je znao da stari laže. Dvadeset i pet dolara nije nekakva velika svota. Will odluču da ih iz njega iscijedi kud puklo da puklo, ili će svoj trud tako naplatiti da će starom izbiti ono nekoliko zuba što mu je još ostalo.

— Oče, znam zasigurno da imaš u kući dvadeset i pet dolara, ali ako si slučajno zaboravio gdje si ih spremio, ja ću ti pozajmiti — javila se Millie s vrata, a lice joj je bilo izduženo i bljedelo od srdžbe.

— Ne miješaj mi se u poslove — zarežao je stari Rockville.

Ta bogme ima jake živce, pomisli Will, diveći se njezinoj smjelosti. Rockville je bio dovoljno naprasit i okrutan čovjek da zaplaši muškarca a kamoli ne ženu.

— Hoćeš li da ti ga donesem, oče?

— Umukni! Još ćeš ti dobiti svoje zbog ovog — zaprijeti joj je ljutito Rockville. Grčevitim i gnjevnim pokretima izvukao je gužvane novčanice iz džepa i na njih bacio još nekoliko kovanih dolara.

Will je uživao gledajući starog kako odbrojava novce. Zanimalo ga je koliko li je već puta Millie dovela starog Rockvilla u neugodan položaj i držao je da se nije usuđivala starog izazivati baš mnogoput u životu. Rockville mu nije isplatio plaću zato što se plašio Millie nego, zbog nekog drugog raz-

loga. A, možda je se i plašio? Stari se Rockville bojava ogovaranja, i da bi svijet mogao doznati što se dogodilo u njegovoj sobi tog dana. Ako ne isplati Willa, Millie bi se o tome mogla naokolo raspričati. Pomisao da bi to moglo naškoditi njegovu ugledu, mučila je starog Rockvilla više nego išta drugo.

Pošto je izbrojio dvadeset i četiri dolara, Rockville ih gurne s gadenjem prema Willu.

— Krivo ste izračunali. Prema mojim računima dužni ste mi dvadeset i pet dolara — upozori ga mirnim glasom Will.

— A prema mojim računima zaradili ste samo dvadeset i četiri dolara — ljutito mu odvrati stari Rockville.

Will pokupi novce i strpa ih u džep uz posprdan osmijeh. Njemu je bilo ispod časti da se svada oko jednog dolara. Izišao je iz sobe, naklonivši se Millie u znak pozdrava, dok je pokraj nje prolazio. Čuo je starog Rockvilla kako urla:

— Millie, dođi smjesta ovamo!

Mora da je pošla za njim da ga isprati do vrata, ali joj Will nije čuo korake. No, dostigla ga je na vanjskim vratima i jedva je mogla da razgovjetno izgovori riječi koliko se bila zadihala i uzбудila.

— Will, zar odlaziš zato što sam te uvrijedila?

Doista, nije razumio što je željela time kazati, ali samo bi je još više rastužilo, ako bi mislila da nije na nj ostavila dovoljan dubok dojam. Svejedno, odgovorio joj je iskreno:

— Ne, Millie, ti s tim nemaš baš nikakve veze.

Ako je i imala, bilo je to neznatno. Sull Towers i Ferris bijahu zapravo pravi razlog zbog kojeg je želio otići s ranča Forked Tail. Mnogo se toga urotilo protiv njega, pomislio je mrzovoljno i bespomoćno.

Nije zaplakala, ali mu se učinilo da joj je u očima opazio odsjaj suza. Cijela ta ljubavna čežnja za njom, čežnja za koju je mislio da ju je zatomio, podigla se u velikom valu i prijetila da ga ponese i uguši. Zašto je nije upoznao pod drugim okolnostima? Bilo je to tužno, beskorisno pitanje. Neke su situacije događaju nepredviđe-

no i čovjek se samo uzaludno kinji ako želi doznati zašto je to tako.

— Znaš li kamo ćeš, Will?

Potresao je glavom. Doista, nije imao blijedog pojma kamo da pođe.

— Ostat ću najvjerojatnije koji dan u Alamitosu. — A zašto joj je to uopće rekao? To neće baš ništa riješiti.

Pružila mu je ruku na rastanku.

— Sretan put i sve najbolje, Will — poželjela mu je prije odlaska. Znao je da mu je iz sveg srca i iskreno poželjela sreću.

— Hvala ti, Millie. I ja tebi želim svaku sreću — odgovorio je.

Okrenula se kô zvrk na peti i otišla brzim korakom. Gledao je za njom sve dok mu nije iščezla iz vida. Ponovo ga obuze stara potištenost i mrzovolja. A imao je i razloga da se tako osjećao.

VI

Millie se vratila do kuće, ali je ostala stajati na kućnom pragu i promatrala je Willa tužnim pogledom kako odlazi. Imala je još toliko snage da sama sebi prizna što je sve izgubila s njegovim odlaskom i svlada je zdvojnost i osjećaj napuštenosti. Držala je da je samo jednom prije bila zaljubljena, ali otac joj je to okrutno izbio iz glave, a sad je spoznala da to i nije bio toliko dubok osjećaj ljubavi koliko je sada osjećala za Willa. I Will je njoj priznao da je voli. Zar nije? Ali osjećaj ponosa nije mu dopuštao da prihvati takvu ljubav. Zar nije mogao razumjeti da novac u ljubavi nije uopće važan?

Oči su joj oblike suze. Trebat će joj dugo vremena da ga zaboravi. Will je nije gledao pohotnim očima kao Vandalia i sa sjetom se sjećala onih nekoliko rijetkih i kratkih trenutaka koje je provela s Willom. Stisla je šake. Sve je tako brzo prošlo. Ne, neće se raspekmeziti i cmizdriti. Neće se rasplakati nad svojom gorkom sudbinom.

Nije se sjećala da se ikad prije u životu osjećala tako sretna i voljena. Sivilo svakidašnjice počelo je onog

dana kad joj je umrla majka, a tad je bila je premalena da bi mogla potpuno shvatiti što je izgubila. Ali, ubrzo je shvatila! Za grubog oca i blesavog brata žensko je čeljade u kući samo sluškinja koja mora kuhati, prati, glazati i pospremati kuću.

Nećija joj se ruka nenadano spustila teško na rame i ona se brzo okrenula. Znala je da je samo Meade u kući, ali je svejedno sva protrnula od zaprepaštenja i straha. Poznavala je ona predobro taj bezizražajni izraz blijedog lice. A znala je, također, zašto mu je lice tako blijedo. Razljutila ga je. Odakle joj toliko smjelosti? Čim bi na to pomislila, spopadao bi je strah. Kad je odrasla, shvatila je da ga se majka, također, bojala.

— Zvao sam te da se vratiš — ljutito će stari Rockville — ali ti si svejedno otišla za njim. Misliš li ti da me više ne moraš slušati zato što si postala punoljetna? — Zamahnuo je i snažno je pljusnuo.

Zateturala je unatrag od udarca, a oči joj obliše suze. Uхватила se rukom za obraz po kojem ju je pljusnuo. Nije to bilo prvi put da ju je otac udario. U toku godina grubim udarcima izbio joj je iz glave svaku pomisao da mu se u bilo čemu suprotstavi. Mnogo joj je godina trebalo da nauči da će je otac prestati tući samo ako mu se odmah pokori. I sad je tako postupila. Držala je ruku na obrazu i oborila je pogled, zapiljivši se u pod.

— Odgovori mi na pitanje! — povikao je stari Rockville.

— Reci, zašto si ga podržala?

Bojala se da će je ponovo pljusnuti.

— Mi smo mu dugovali njegovu plaću, oče.

Starom su se Rockvillu oči zakrvavile od bijesa.

— Isplatio sam mu sve što je zarađio. Zašto si ga ispratila do vrata?

— Pa, odmah sam se vratila, čim si me pozvao. Željela sam mu poželjeti sretan put — usudila se reći jedva čujnim glasom.

— A tako, znači, i tebe je smotao — odvrati stari uz posprdan smiješak. — Tebe može smotati svaki smrdljivi balegar ako te samo pozove prstom. Zabora, ta jedva sam zataškao ogovara-

nja i neću više dopustiti da te ponovo počnu oblajavati.

Htjela je zavriskati od nemoćna bijesa koliko ju je vrijeđala ta neosnovana optužba, ali čvrsto je stisla usne i nije procijedila ni riječi.

Meade Rockville umiješao se u njezine osjećaje jedan jedini put i to kad je bila zaljubljena u Harleyja, još prije nego je upoznala Willa. Naredio je Vandaliji i ovaj je uz pomoć radnika s ranča namrtvo pretukao Harleyja. Nije ona zbog tog odveć okrivljavala Vandalia i radnike koji su u toj tučnjavi sudjelovali, oni su radili za njezina oca, on ih je plaćao, pa su ga morali slušati i izvršavati sve njegove zapovijedi. Ali, svedjedno, zbog tog je zamrzila Vandalia. Svaki put kad bi joj Vandalia došao pred oči u njoj bi nanovo zakipjela mržnja.

Harleyja su prebili namrtvo. Morao je odležati mjesec dana u krevetu da bi se oporavio i ponovo stao na noge, a to ga je opametilo, pa se više nije približavao ranču Forked Tail.

Dugo je zamjerala Harleyju što ju je ostavio na cjedilu. I ona i Harley bili su tad još vrlo mladi. Harley je u to vrijeme bio još prebalav da bi se usudio uhvatiti ukoštac sa starim Rockvillom i pokazati mu zube. U međuvremenu spoznala je da ju je puka osamljenost gurnula u naručaj Harleyju. Možda je otac otprve spazio da joj je izbor pogrešan, ali, zaboga, zašto je nije pustio da sama spozna da je pogriješila. Nikako se nije mogla osloboditi tih misli. Zar bi ona drukčije postupila da je bila na Harleyjevu mjestu? Na to pitanje nije znala odgovora.

Ocu se učini da joj u očima vidi kako tuguje za prošlom ljubavi, pa joj pakosno još jače otvori staru ranu.

— Tako, znači, ti si njega odabrala, a ne on tebe. Zar još nisi naučila da nemaš dovoljno pameti, a ni iskustva, da sama sebi nađeš mladića? — upitao je rugajući se.

Odjek očeva glasa sve joj je jače grmio u ušima, sve dok joj se nije zavrtjelo u glavi. Da li će ikada smoći dovoljno snage da pobjegne od kuće i od oca tiranina?

Zaklopila je oči.

— Oče, pusti me da odem od kuće. Željela sam ići u školu. Nisi mi dopustio. Pobjegla sam i vratio si me. Nitko mi nije htio pomoći. Svi te se boje. Pusti me da odem, molim te.

Kad je ponovo otvorila oči, bile su joj pune suza.

Njegovo se lice unakazilo od podla užitka.

— Radit ćeš samo ono što ti ja naredim i ništa drugo, zapamti! I od tvoje sam majke učinio poštenu ženu, a ona mi zbog tog nije bila zahvalna. Čak je pomišljala da me ostavi i ode drugom čovjeku. Spriječio sam je. Preduhitrio. A sad se i ti spremaš da pođeš njezinim stopama.

Razgoračila je oči i zgranuta zapiljila se u nj. Sve je ona vidjela odveć bistro. On je mrzio svoju ženu, njezinu majku, i mrzio je kćer, jer ga je podsjećala na pokojnicu.

Očuti kako je hvata mučnina, steže joj grlo i zaglušan joj pripjev odjeknu u ušima: ne, neću ostati ovdje. Neću. Učinit ću sve, samo da odavde pobjegnem.

U jednom je trenutku gotovo počela vriskati od nemoćna bijesa. Pokušala se provući pokraj oca i ući u kuću. Uhvatio ju je za nadlakticu i povukao natrag. Prestrašila se da će je opet čušnuti, ali iznenada zaokupilo ga je ono što je vidio kroz otvorena vrata pred kućom.

Ispustio joj je ruku. — Što ovi dolaze ovamo? Prokleti lenjivci, zar danas nitko ne radi na ovom prokletom ranču?

I Millie je pogledala kroz vrata i vidjela Vandalia i Ferrisa kako idu prema kući. Vjerojatno joj se to samo tako učinilo, ali Ferris kao da nije bio odveć siguran na nogama.

Nije znala što se dogodilo, ali bila je nebesima zahvalna što su je spasili razračunavanja s ocem, jer je sada svu svoju pažnju usredotočio na njih.

Povukla se uza zid kuće, skutrla se i čekala da čuje što se dogodilo. Ver! Vandalia joj je bio mrzak, a ni prema bratu nije osjećala neke dublje naklonosti. Ako je u očevu srcu bilo ikakvih čuvstava, sve ih je poklonio Ferrisu. To je u obitelji bilo tako otkad se sjećala.

Ferris zatetura, potepavši se na vrškove čizama, a Vandalia ga prihvaća da ne padne.

Stari se Rockville ustobočio pred njima i zapriječio im ulaz u kuću. Zaškričilo je i ostrim je pogledom odmjeravao lica oko sebe. Opazio je da je Ferrisovo lice blijedo i puno modrica, ali još nije znao tko ga je izudarao.

Čekao je da jedan od njih prvi probori, a lice mu se sve više smrkavalo kako se šutnja produžavala.

— Dobro — zagundao je. — Što to znači? Što se dogodilo Ferrisu? — Opsovao je u nagloj navali bijesa. — Zašto šutite, idioti? Što se dogodilo? Will Denver bio je kod mene, dao mi otkaz, pokupio svoju plaću i otišao. Zatim dolazite vas dvojica, a Ferrisovo je lice puno modrica. Zar da vas molim da mi kažete što se dogodilo. Da čujem, jedan od vas nek' mi kaže istinu!

Vandalia je držao svoj šešir za obod i okretao ga nervozno u rukama. Obojica su se bojala Meada, što je bilo posve razumljivo. Svatko tko bi proveo neko vrijeme s Meadom, plašio ga se.

Meade Rockville ponovo pomno ogleda Ferrisa. Te modrice na licu zaboljele su ga kao da su na njegovu. Uvijek bi pozelenio od bijesa kad bi netko povrijedio Ferrisa, njegova jedinca.

— Da čujem već jednom što se dogodilo? — oštro im se obratio stari Rockville.

— Poginuo je Sull Towers — reče ispod glasa Vandalia.

Millie je zastao dah. Sull Towers je još bio dječak i duboko ju je ganula ta vijest. Sjećala ga se uglavnom kao nasmiješena dječaka, dragog i milog baš zbog toga jer je bio blage i vedre čudi. Otvoreno se divio Willu Denveru. Sjećala se koliko su vremena njih dvojica provela zajedno. Will bi tada uglavnom govorio, a Sull je uplajao svaku njegovu riječ ko spužva. Jeli Will znao da je Sull poginuo prije nego je odlučio napustiti ranč? Sjetila se bolna odsjaja u njegovim očima i da, mora da je znao. Znao je. A već sama smrt Sull Towersa bila je dovoljan razlog da napusti ranč, a usto se zavadio s Ferrisom i Vandalijom.

Rockville duboko uzdahne, a i taj hrapavi uzdah doimao se sablasno.

— Veri, neću više da ti ponavljam, kaži mi kratko i jasno što se dogodilo! — zapovijedio mu je stari Rockville.

Millie za tren zaklopi oči. Otac nije pokazao ni najmanje tuge za Sullom Towersom. Kakva ružna narav! Sull mu nije bio nimalo važan ni dok je bio živ, a kamoli mrtav.

Rockvillov je pogled lutao s Ferrisova lica na Vandalijino i zatim ponovo na Ferrisovo. Stari se Rockville neće-ga bojao. Zar je i on imao svoje prste u toj nesreći, pa je sad strepio da se to ne obznani?

Vandalia se nervozno premještao s noge na nogu i grickao donju usnu prije nego je progovorio.

— Počelo je za vrijeme žigosanja konja. Upravo smo prvog žigosali i Denver se spremao da uhvati drugog svojim lasom. Sull je došao s njim u koral da mu pomogne. Will je htio da se pred dječakom razmeće svojim umijećem. Sull je još bio neznanica u tom poslu. Krdo je bilo poludivlje, a konji snažni. Denver ih je zaplašio svojim ponašanjem i konji su potpuno pomahnitali od straha. Ferris je ušao u koral da mu pomogne smiriti konje — lagao je Vandalia.

Ferris pucne prstima što je glasno odjeknulo u trenutačnoj tišini.

— Nastavi! — izdera se stari Rockville.

— Gazda, vjerujte mi, konji su posvema pomahnitali. Srušili su Sullu i Ferrisa s njihovih konja. Ferris nije izgubio prisutnost duha i odmah se snašao, digao na noge i pobjegao kroz rupu u ogradi korala. Sull se sav zbunio od straha i ostao je ležati na zemlji. Nitko se nije usudio utrčati među pomahnitale konje i odande ga odvući. Gzgilali su ga kopitima.

Millie zatrepta očima. Siroti Sull! Otac mora da je povjerovao Vandaliji, koji mu zacijelo nije rekao istinu. Zar je zbog te nesreće Will odlučio da tako naglo ode? Willu se zurilo da što prije ode s ranča, to je bilo očito ali u toj se priči nešto nije posvema poklapalo. Will, da se nije dogodilo još nešto što je Vandalia starome zatajio, nikad ne bi otišao prije nego pokopaju Sullu. Za pokop nije trebalo mnogo

vremena. A ne, zacijelo se još nešto dogodilo što se Vandalia, zbog Ferrisa, nije usudio priznati starome, a možda se tako htio i osvetiti Willu zbog nje?

Stari se Rockville mrko zapiljio u Vandalia. — Hoćeš li već jednom završiti tu svoju priču?

— Denver se potpuno zaboravio. Morao je na nekoga svaliti krivnju za Sullovu smrt. Znadete i sami koliko je Will volio tog dječaka. Počeo je udarati Ferrisa bez ikakva razloga. Ferris je ostao osupnut. Will Denver je to iskoristio i premlatio ga.

— Zašto se nisi branio? — zaurao je stari Rockville na Ferrisa.

— Prvi me je udarac iznenadio, uhvatio nespremna, jer takvo što nisam očekivao, ali i on je dobio svoje prije nego me je srušio na zemlju.

Lažljivac jedan, pomisli Millie srdito. Sigurna sam da ga nisi ni prstom dotaknuo. Na njem nije bilo ni jedne ogrebotine, ni najmanje modrice.

— Što nisi ustao i odalamio ga po gubici? — upita ga stari Rockville.

— Nije mogao — dometnu Vandalia. Denver ga je slučajno dohvatio pod bradu i onesvijestio. Trebalo je vremena da se opet osvijesti. Čim je otvorio oči, htio se ponovo dohvatiti s Denverom. Savjetovao sam mu da se najprije smiri i odahne. Potom sam mu pomogao da se vrati kući i da vas o svemu obavijestimo.

— Gdje je Will? Neka samo dođe, spreman sam da s njim odmah obračunam — rekao je Ferris.

Ti da se s nekim obračunaš, naduvena mješino, pomisli Millie. Kad ti Meade kaže da je Will otišao s ranča, nitko neće biti sretniji od tebe.

— Otišao je — reče stari Rockville. — Došao je ovamo i pokupio svoje stvari i plaću. Bio je spreman za odlazak. — Iznenadna pakost iskrivi lice starog Rockvillu, koji brzo dođa: — Sad znam zašto mu se toliko žurilo. Da je ostao, znao je da odavde ne bi cijeli otišao. Vandalia, što ti misliš, kamo je mogao otići?

— Vandalia nabra čelo, kao da se tobože duboko zamislio.

— U Alamitos, najbliži grad. Zacijelo je morao tamo otići. Tamo mora svakako navratiti da kupi opremu i hranu za popudbinu.

— Osedlajte konje! — zapovijedi odmah stari Rockville. Zagundao je kad je opazio koliko su se iznenadili. Nešto mu je još jače razjarilo bijes, što se nakupilo, jer su mu se obrazi zažarali kô žeravica. — Ferris, ti kažeš da mu se želiš osvetiti. Pružam ti priliku da mu vratiš šilo za ognjilo. Ako je krenuo u Alamitos, možda ćemo ga još stići.

Ali Ferris baš to ne želi, pomisli Millie. No, Meade se zaintačio da pođu u potjeru za Willom. Trojica protiv jednoga, kakva nepravda! Zaboga, kad bi ga samo nekako mogla upozoriti. Pokušala je da smisli nešto pametno. A hoće li imati dovoljno vremena da ga ona osobno upozori što mu spremaju Ferris i Vandalia? Svakako je morala pokušati.

Stari se Rockville derao na sina:

— Zar si mislio da ću dopustiti da nekakav goljo nekažnjeno mlati po mom sinu? Nikada, čuješ li? Nikada, bogami, neću dopustiti da neka protuha udari jednog Rockvillu, a da mu se ja ne osvetim. Spremi se, odmah polazimo!

— Oče, dopusti da se umijem i presvučem. Košulja mi je rasparana, hlače uprljane — molećivim će glasom Ferris.

Millie su razveselile te riječi. Potrčala je prema vratima što su vodila u dvorište iza kuće. Dok se Ferris umije i presvuče, ona će već daleko odmaknuti. Polagano je, da je nitko ne bi čuo, za sobom zatvorila vrata i pošla u staju po konja.

VII

Njen se konj grdnô zadihao dok je stigao do grada. Zнала je da okrutno muči konja, ali drugog izbora nije bilo, ako je željela što prije stići u Alamitos. Još nije imala pojma gdje bi mogla naći Willa, ali na sreću obzorje iza nje bilo je prazno. Osvrtala se desetak puta, ali nije opazila nikoga, što pak nije značilo da se Meade predomislio i u posljednji čas odustao od potjere. Nekoliko trenutaka zrela

razmišljanja nije bilo dovoljno da ga smiri. Meade je držao da je u pitanju čast obiteljskog imena i mislio je da je Ferrisov poraz u tučnjavi s Willom uvreda i ljaga na imenu Rockville oko je valjalo isprati tako da se vrati oko za oko i zub za zub.

Zaustavila je konja uz kopanju da bi ga napojila a on je toliko pio da ga je morala potjerati da se ne bi naduo.

Projahala je glavnom ulicom, osvrćući se lijevo i desno. Gdje bi samo mogao biti Will? Možda se predomislio i odmah odjezdio dalje, u neki drugi grad. Grickala je donju usnu od nerveze. Bilo bi joj to drago, samo kad bi u to bila sigurna. Jedina joj je želja bila da se Will skloni što dalje od trojice ljudi koji su ga pošto-poto htjeli uloviti.

Ako se Will zaustavio u gradu, gdje je mogao odsjesti? Pomno je ogledavala privezišta za konje ispred saluna, dok je jahala mimo. Ako mu ne nađe konja sivca privezana ispred nekog saluna, onda će još pogledati u gradskoj konjušnici.

Grad se doimao kao da je usnuo pod kasnim poslijepodnevnom suncem. I kad sunce zađe, zrak neće biti ništa svježiji, ali makar će se ljudi umišljati da se lakše diše. Ulice su bile gotovo prazne, ali čim se spusti večer, opet će oživjeti.

Projahala je dva bloka kuća, ali nigdje ni traga Willovu sivcu. Pomisao da nije više u gradu sve joj se više motala po glavi i nije baš bila sigurna da li je to veseli. Željela ga je ponovo vidjeti, premda je znala da bi taj susret za nju mogao biti vrlo bolan. Kobno ju je privlačio taj priprosti čovjek nemirna duha. Preispitala je svoje osjećaje već bezbroj puta, ali još nije znala da li ju je taj čovjek privlačio snagom svoje ličnosti ili je to bila samo želja da je on spasi od nepoželjiva zlostavljanja u očevoj kući.

Lice joj se zažarilo kad se sjetila kako ga je usrdno i ponizno molila da je povede sa sobom. Njemu to nije ništa značilo, a njoj premnogo, pa je stoga onako olako i prešao preko te njezine molbe. Ukočila se, sjećajući se te neugodne i ponižavajuće situacije. Ne, nije se pokajala što ga je molila da je

uzme sa sobom, a nije se zbog tog ni stidjela, bilo joj je samo malo neugodno pri pomisli da joj nije uslišio molbu.

Srce joj je življe zakucalo kad je opazila četiri konja privezana ispred hotela. Jedan je bio sive dlake, ali iz daljine nije bila sigurna da li je to Willov sivač.

Čim mu se približila, odmah ga je prepoznala. Sjahala je, a obrazi su joj se zažarili. Valjalo je ući u hotel i propitati se gdje bi našla Willa, pa ju je osupnula pomisao što će o njoj pomisliti recepcionar. Ma, što je za to briga? Ući će i pitati gdje je Will Denver.

Ušla je u hotel; prošao je koji trenutak dok su joj se oči privikle na tamu u predvorju. Polagano se osvrnula oko sebe. Osim recepcionara, u predvorju su bila još tri hotelska gosta. Dvojica su stajala i o nečem živo raspravljala i ona im dobaci samo letimičan pogled. Treći je sjedio u udobnom naslonjaču. Bio joj je okrenut leđima, ali ga je odmah prepoznala po šeširu.

Ona dvojica što su razgovarala, zašutjeli su čim su je spazili i zapiljili se znatiželjno za njom. Poznavala je obojicu, ali se pravila kao da ih ne vidi. Već se ona navikla da je muškarci promatraju znatiželjnim očima. I recepcionar ju je slijedio očima, a ona potrese srdito glavom da bi im izbila iz glave svaku pomisao da joj pristupe.

— Will! — pozvala ga je u pol glasa kad je prišla naslonjaču u kojem je sjedio.

Imao je bogme brze reflekse; skočio je kao mačka, čim je čuo svoje ime, još prije nego je stigla da mu priđe. Namrštenost što mu se bila nakupila na licu, pretvori se u blag smiješak. Za trenutak joj se učinilo da se Will iskreno raduje što je ponovo vidi.

— Što ćeš ti ovdje? — upita je, a u glasu mu je razabrala mješavinu radošti što je tu s njim i brige da joj se nije što strašno dogodilo, pa je došla da joj pomogne.

Ispravila je sve u jednom dahu:

— Will, moraš odmah iz grada. Otputuj bilo kamo. Otac, Ferris i Vandalia pošli su u potjeru za tobom. Otac hoće da ti se osveti. Slučajno sam ih

čula kad su se dogovarali. Bježi, tek što nisu došli!

Odgovorio joj je neka se ništa ne brine, da bi je najprije smirio, ali mu je lice bilo zabrinuto kad ju je upitao:

— Ti mora da si nešto krivo čula. Zašto bi oni pošli za mnom da mi se osvete?

— Stoga što si pretukao Ferrisa. Vandalia je doveo Ferrisa kući punog modrica. Rekao je starome da si ti izazvao gužvu u koralu, da je Ferris pokušao primiriti pomahnitale konje, da je Sull poginuo i da si iznebuha nasrnuo na Ferrisa i prebio ga.

Zanimalo ga je da čuje što ona osjeća, pa je upita:

— A što ako je Vandalia govorio istinu, Millie? Bili ti i u tom slučaju dojahala ovamo da me upozoriš na opasnost?

— Da, došla bih! — odgovorila mu je iskreno. — Jer, ja ne vjerujem ni riječi Vandaliji. Predobro poznam Ferrisa i znam da je morao nešto zabrljati.

Uhvatio ju je za ruku i poveo ispred naslonjača prema prozoru.

— Da, Millie, Vandalia i Ferris su lagali — rekao joj je tihim glasom, a potom joj isripovijedi ukratko što se zapravo dogodilo u koralu.

— Ferris je skrivio Sullovu smrt. Najmanje stotinjak puta sam ga opominjao da ne baca privezano laso u koralu. Čak da je i vješt u bacanju lasa, bio bih protiv toga da se miješa u taj posao. Laso zavezano za selo, smrtna je opasnost kad konji u koralu pomahnitaju. — Zašutio je i duboko uzdahnuo, a u očima mu se zrcalio odsjaj zabrinutosti.

— I tako je Ferris preplašio konje i onda se spasio, pobjegavši na brzinu kroz rupu u ogradi koralu. Sull nije bio te sreće. Bio je još veliko dijete. Okamenio se od straha. Doduše, sad je Sullu to sve svejedno, ali ipak ne želim da me tako podlo optuže za njegovu smrt.

— Oči joj bljesnuše.

— Znala sam da lažu. Ali, zar ćeš ostati i dočekati ih ovdje?

— Znaš da hoću, Millie, pa zašto me onda pitaš? Nitko ne smije ni pomisliti da ih se bojim i da pred njima bježim.

— Onda, molim te, meni za ljubav, reci Meadu istinu. Neka zna što se doista dogodilo.

Will se namrštio i potresao glavom. — Misliš li da će me htjeti saslušati dok mi Verl i Ferris budu podvikiivali da je svaka riječ koju izustim laž?

Razmišljala je trenutak o njegovim riječima, a onda rekla:

— Imaš pravo, neće. — Oči su joj se napunile suzama i ona ih obrisala zapešćem.

— Meade sluša samo ono što želi čuti. Ali, ti ne smiješ ovdje ostati i čekati dok se oni pojave — upozorila ga je gotovo kreštavim glasom kao da će svaki čas zaridati. — Najbolje znam koliko je Meade nagao i bahat čovjek. On misli da si mu okaljao ime. A svatko tko to učini mora to i skupo platiti.

— Ne mogu oni meni ništa — pokušao ju je umiriti. U mislima je vagao snagu svojih protivnika: jedan starac, iznemogao i reumatičan; uz njega razmetljivi i razmaženi zelembač balava nosa i plašljiv ko zec; i napokon Vandalia. Nije ih potcjenjivao. Svakom bi se bilo teško oduprijeti trojici napadača. Kad bi mogao dohvatiti jednog po jednog, prebio bi ih kô šugave pse, ali ovako, vjerojatno s njima neće lako izići na kraj. Možda se stari Rockville neće htjeti miješati u tučnjavu, ali će ga zacijelo prostački vrijeđati i grditi. Natmurio se. Pa, unatoč svemu, nije ih se plašio i neće pred njima ustuknuti ni koraka.

Iskosa opazi nekakav metež na ulici ispred hotela i okrenu glavu prema prozoru da bolje vidi što se događa.

Trojica Willovih progonitelja upravo su zaustavili konje i vezivali ih za privezište, a Vandalia je starom Rockvillu prstom pokazivao Willova sivca. Rockville je bio namršten i mrk kô olujno nebo ljeti, ali Will nije mogao razaznati po licima Vandalije i Ferrisa kako se oni osjećaju.

Vandalia je zacijelo jedva čekao da iskali svoju mržnju, ali Ferris se doimao preplašen, ili se bar tako činilo Willu. Premda Will još nije znao što ga čeka, strpljivo se pripremao za trenutak, kad će to doznati.

— Stigli su, Millie — prošaptao joj je tiho.

Pogledala je kroz prozor i lice joj je problijedjelo kô da je na samrti.

— Naoružani su — prošaptala je zdvojno.

Will se tome i nadao, ali joj to nije htio spomenuti. Jer, ako se naoružani ljudi zavade, učas planu revolveri. Netko obično izgubi razum i potegne oružje. Tad se i onaj napadnuti mora braniti i krv poteče potocima.

Opazio je da se raspinje između odanosti prema voljenu čovjeku i svojoj obitelji. Bez obzira na to što ju je obitelj cijelog života zlostavljala, ipak pred hotelom su bili njezin otac i brat koji su došli da se razračunaju i možda čak ubiju čovjeka kome je poklonila svoje srce.

Otkopčao je opasač s revolverom i namotao ga oko toka revolvera. Iziđe li na ulicu naoružan, oni se neće žacati da pripucaju; a izađe li nenaoružan, to ih neće spriječiti da ga napadnu šakama; a on će se radije s njima potući nego da joj usrijeli oca ili brata, što mu ona poslije, možda, nikada ne bi oprostila.

— Ne brini, Millie, sve će dobro završiti. Meade se neće potpuno zaboraviti — rekao je i kiselo joj se nasmijeshio.

Nadao se da se nije prevario u svom sudu, jer ga je mučio očaj koji je opazio na licu kad joj je to rekao. Poželio je da je utješi. Uhvatio ju je za ruku i tiho joj prišapnuo na uho:

— Budi dobra, poslušaj me i ostani ovdje. Nemoj izlaziti, molim te, Millie.

Opazio je nijemi prosvjed u njezinim očima. Nije mogao ništa ispraviti što se moralo za koji čas dogoditi, a njezina nazočnost mogla je samo pogoršati cijelu situaciju. Pažljivo ju je promatrao sve dok mu nije potvrdno kimnula glavom.

Prišao je recepciji i pružio svoj smotani opasač s revolverom recepcionaru.

— Pričuvaj mi ga, Holt, dok te ne pozovem da mi ga doneseš — rekao je čovjeku na recepciji.

Holt razrogači oči kad je čuo što mu je rekao Will.

— Ne boj se, Holt. Pohranjujem ga na recepciji jer mi je pretežak da ga stalno nosam za pasom — našali se Will.

Osvrnio se kad je stigao do izlaza iz hotela. Millie je stajala na mjestu gdje ju je i ostavio, zubima je grizla zglavke prstiju kao da želi zatomiti krik boli i strave. Bilo mu je žao što je nije mogao bolje utješiti i raspršiti strah što joj se skupio u očima. No, od tog je trenutka sve ovisilo o Meadu Rockvillu.

VIII

Will je izišao na ulicu dok su još trojica njegovih progonitelja vezala konje za privezište. Ferris je žurno prekopavao po svojim blisagama, kao da nešto traži, a Willa spopadne želja da klizne mimo njih neopazice niz ulicu u grad. No, odmah i odbaci tu ludu pomisao. Kad bi to učinio, to bi ga još više ugrozilo.

— Rockville! — pozvao je starog i stao.

Tri se glave trgnuše i pogledaše prema njemu, a on opazi kako je starcu lice zasjalo od luđačkog zadovoljstva. Vandaliji je lice bilo bezizražajno i hladno kô posmrtna maska, a po izrazu Ferrisova lica vidjelo se da se balavi razmetljivac osjećao vrlo nelagodno. Ferris nije bio siguran kako će se susret završiti, pa se bojao da bi se sva očeva srdžba na kraju mogla na nj sručiti.

— Čujem da mene tražite, Meade? — upita ga Will. Will nije bio oduševljen ovim susretom, ali ga se nije ni plašilo.

— Bogami, dobro si se — odvrati mu stari Rockville vatreno. — Zbog tvoje lakomislenosti poginuo je jedan moj radnik, a ti si zbog toga zaskočio Ferrisa. Bogami, nema tog čovjeka koji će pretući mog sina, a da to skupo ne plati.

— Ako su vam to rekli, lagali su — dobaci mu Will. Pogledao je prezirno u Vandalia i Ferrisa. Vandalia nije pri tom ni trepnuo okom, ali Ferris se promeškolji i počne griskati donju usnu.

— Ako su vam rekli da sam ja kriv za Sullovu smrt, onda su vam lagali —

ponovi Will, pa nastavi: — Vaš praznoglavi sin skrivio je Sulloyu smrt. Ujahao je tamo gdje mu nije mjesto i preplašio je konje. Bacio je laso privezano za sedlo na divljeg pastuha koji je za nj bio presnažan. Pastuh je pomahnitao i preplašio cijelo krdo. Ferris se spasio od njihovih kopita, ali Sull nije. Zgazili su ga, zgnječili u kašu. Mislio sam da Ferrisa treba kazniti zbog dječakove smrti.

— Laže! — povikao je Ferris kreštavim glasom.

Rockville ga probode svojim zažarenim očima, a potom pogleda u Vandalia.

— Što kažeš ti na to, Ver! — upita stari Rockville svog predradnika.

— Kako sam vam već jednom rekao, gospodar. Denver je za sve kriv — izlaga se ponovo Vandalia, a da mu pri tom ne zadrhta ni jedan mišić na licu.

— Ako želite vjerovati toj dvojici lažljivaca, to je vaša stvar, ali ja sam vam rekao istinu — odvrati mu Will.

Rockvillovo se lice trzalo od bijesa, a u kutu usana skupila mu se slina, te se uze derati na Willa:

— Zar misliš da ću više vjerovati tebi, običnom protuhi, nego rođenom sinu i svom nadgledniku? — upita ga stari Rockville, a njihovi povici i glasno rječkanje počeli su sve više privlačiti pažnju prolaznika i sve se više znatiželjnika okupljalo da vide što se događa.

Will prokune prostački u sebi. Stara je budala svojom vikom privukla mnogo gledalaca. Nastavi li se derati, uskoro će se cijeli grad skupiti.

A ova su se četvorica toliko zaniijela svađom da nisu ni opazili kad je Millie istrčala iz hotela. Will je ugleda tek kad ju je čuo kako glasno viče:

— Oče, slušaj što ti Will kaže! On govori istinu!

Will potihio zastanja. Prekršila je obećanje koje mu je dala i nije ga poslušala, te ostala u hotelu. Pokušavala mu je pomoći, a zapravo mu je odmagala, činila mu medvjedu uslugu. Poželio joj je doviknuti da se ne miješa u svađu, ali štogod rekao to će je samo još više ocrniti u očima oca.

Rockville se okrene naglo prema njoj kao da ga je netko ritnuo u straž-

nju, a lice mu se iskrivi i pomodri od silna bijesa.

— Ti misliš da je sve istina što on kaže? Znam ja dobro što ti za nj osjećáš. Ti bi se odrekla i oca i brata, cijele svoje obitelji zbog tog ...

— Umuknite! — prekine ga Will glasnim povikom. Stari je Rockville potpuno izgubio glavu i više nije znao što govori na javnom mjestu. Ako stari Rockville nije opazio pospradne osmijeha na licima znatiželjnika, Will ih je opazio! Pucao je njemu prsluk što ti ljudi misle o starom Rockvillu, ali ga je vrijeđalo što ismijavaju Millie.

— Smjesta se tornjaj kući! Čuješ li me! — derao se na nju Rockville.

Pošao je prema njoj i uhvatio je za zglavak ruke, a drugom joj je rukom opalio vruću čušku preko obraza. Čuška je prasnula kô puška. Millie je trgla glavom i problijedila. Za trenutak na obrazu su joj ostali blijedi tragovi očevih prstiju koji su se potom zacrvenjeli. Premda ju je obraz pekao i bolio, hrabro je stisla usne i nije pisnula ni riječi. Suze su joj obilile oči, ali joj je uspjelo da se svlada i da ne zaplače.

Willu pade mrak na oči od nemoćna bijesa i on je ščepa za drugu ruku i istragne iz Rockvillova stiska.

— Vрати se u hotel, Millie. Doći ću čim svršim s njima — rekao joj je Will.

Još je oklijevala jedan tren, a Will je upita strogim glasom:

— Zar ti još nije dosta batina?

Pogledala ga je u lice i ono što je ugledala duboko ju je potreslo, pa je tiho izustila:

— Željela sam ti samo pomoći, Will. Oprosti mi.

— Nitko meni ne može pomoći — odbrusio joj je i nastavio: — Kad tvoj otac utuvi sebi nešto u glavu, to mu više nitko ne može izbiti. Trebalo bi da ti to znaš bolje od mene.

Nijemo je kimnula glavom, a potom se okrenula. Rockville pođe za njom, ali mu se Will ispriječi na putu.

— Ostavite je na miru. Već ste je dosta ponizili i uvrijedili — reče mu Will. U njemu je buktio gnjev. Čuo je kako im se ljudi podsmijavaju, a netko je nešto i dobacio na njihov račun, što Will nije pravo čuo, ali ni svi

ostali na to prasnuli u grohotan smijeh. Poželio je da se okrene i tom prostaku razbije zube, ali se ipak, s teškim naporom, sviadao. Koža mu se naježila od neugodnosti pri pomisli da je se javno ponižava i izvrgava ruglu.

Pogleda ponovo u starog Rockvillu, a oči su mu bile staklene i hladne kao led, te mu reče:

— Vi ste Rockville obična stara senilna budala. Zar nemate osjećaja stida? Zar nemate nikakva obzira prema njoj?

— Kako se samo usuđuješ tako samnom razgovarati? Bogami, sreća tvoja što si nenaoružan — prijetio mu je Rockville.

— Neka vas to ne smeta. Ja sam sam protiv trojice — izazovno će Will.

— Proklet da si! — zareža stari Rockville i snažno zamahne šakom na Willa. Stari je bio prespor jer mu se mišice više nisu spremno pokoravale zapovijedima. Will se izmaknuo njegovoj šaci. Mogao je bez pol muke starog raspaliti šakom pod bradu, ali nije htio; stari je Rockville ipak bio Millin otac. Umjesto da ga udari, samo ga je odgurnuo i stari Rockville počne unastraške posrtati. Borio se da zadrži ravnotežu, ali mu nije uspjelo. Sjeo je na zemlju, udarivši svom težinom stražnjicom po prašini koja se uskovitlala oko njega.

Ostao je sjediti i tresti glavom kao da mu nije jasno što se to dogodilo. Pogledao je po okupljenom narodu, a zatim se ponovo zagledao u Willa očima luđaka i Will pomisli da je stari doista šenuo umom. Izgubio je svaku nadu da će starog urazumjeti riječima, te počeo čak sumnjati da se to može postići i batinama.

— Što ste se vas dvojica zablenuli? — bijesno se izderao na Vandalia i Ferrisa. — Zar ne vidite da me je udario? Razbije mu glavu!

Ni jedan ni drugi nisu bili ushićeni zapovijedu starog Rockvillu, jer su se najprije sgledali, a tek potom razdvojili i pošli oprezno na Willa. Vandalia će mi biti tvrdi orah, pomisli Will, i stoga odlučio da se najprije oslobodi Ferrisa, a potom će svu pažnju i snagu moći usredotočiti na Vandaliju.

Nasrnuvši na Ferrisa, opazi mu paničan strah u očima. Ferris nije bio ni

za dlaku bolji borac od svoga oca. Bio je mlađi i brži, doduše, ali mu nije uspijevalo da uskladi svoje pokrete. Will ga najprije udari šakom u rame, a potom ga svom snagom mlatne u lice. Požalio je što ga je previsoko pogodio; dohvatio ga je po jagodici, umjesto u bradu. No, udarac je svejedno bio toliko snažan da je Ferris zateturao unatrag, spitičući se i lamatajući rukama. Will bi bio najviše volio da ga je mogao još jednom zviznuti i onesvijestiti, ali dobio je tako snažan udarac šakom po uhu, da mu je u glavi zaječalo. Bolje mu je da sredi najprije Vandalia, a potom se ponovo pozabavi Ferrisom, pomisli.

Will je ciljao šakom što niže, jer je Vandalia bio niska rasta. Vandalia ga je raspalio s nekoliko snažnih i dobro usmjerenih udaraca i Willu posta jasno da je taj čovjek opasan i snalažljiv protivnik. Vandalia bi svaki put na nj hitro nasrnuo, udario ga, pa se brzo povukao, i tako je Will dobio nekoliko udaraca šakom po nosu. Udarci su mu spljoštili nos i on osjetio kako mu toplu krv curi iz nosnica u usta. Zabrinuo se. Nastavi li ovako, teško da će mu uspeti pretući Vandalia. Vidio je on već nekoliko puta u životu te male, hitre i gnjevne ljude kako su pretukli veće i snažnije od sebe. Ne, njemu se to ne smije dogoditi.

Udahnuo je puna pluća zraka i za-peščem protrljao nos, razmazavši krv preko lica. Bacio je brz pogled na ruku. I ruka mu je bila krvava. Čuo je povike ohrabivanja iza sebe. Ljudi su poticali i sokolili Vandalia, ne zbog toga jer je bio možda omiljeniji, nego stoga što je bio manji.

Vandalia je nastavio poskakivati naprijed-natrag oko Willa, što je ova-ga sve više razdraživalo, a on je uporno trčkarao za njim, ali nikako da ga dohvati. Vandalia je bio okretan kao vidra. Svaki put kad bi Will pomislio da će ga dohvatiti, Vandalia bi izmaknuo udarcu. Jednom je okrznuo Vandalia po uhu, što mu je potreslo glavu. Vandalia je odmah hitro uzmaknuo, da bi imao vremena da mu se glava razbistri.

Will pojuri za njim. Žalio je što se s njim nije dohvatio u nekom zatvorenom prostoru. Ovdje vapi, Vandalia je

imao previše mjesta da izmiče. Willu je trebalo nešto nalik na zid uz što bi ga mogao pritisnuti. Ovako, Vandalia je bilo teško uhvatiti kao i dim u šaku. Već ga je dva puta nagnao preko ulice. Ispred jedne kuće ga je priklještio uz privezište za konje, ali Vandalia se spretno sagnuo i provukao ispod grede, te otplesao dalje.

Vandalia je imao šake koje su bole kô ubod pčele. Nekoliko njegovih udaraca nije čovjeku moglo bogzna kako nauditi, ali poslije desetak uzastopnih udaraca, osjetio se njihov zbirni učinak.

Will je osjećao da ga je Vandalia na nekoliko mjesta ozlijedio, jer su ga rane počele peći. Polagano je ukorak slijedio Vandalia, na vršcima prstiju, spreman da svaki čas zamahne u pogodnoj prilici. Kad bi samo mogao prozreti idući korak Vandalia. No, odmah je prestao o tom razmišljati. Takva razmišljanja u ovakvim situacijama nikamo ne vode; u tučnjavi važni su samo dobri udarci. Tučnjava ga je već pomalo zamorila i zadihao se. No još se nije bojao da će ga noge izdati, premda nije znao koliko će još moći izdržati.

— Kog si se vruga tamo stisnuo — zauriao je stari Rockville na Ferrisa. — Skoči mu za vrat!

Will nije potpuno zaboravio na Ferrisa, ali se u tom času nije mogao još i njime baviti. Bio je sretan da se Ferris drži po strani, ali sad će se zacijelilo ponovo umiješati jer se uplašio oca. Ferris mu je bio negdje iza leđa, a Will se nije usudio okrenuti da točno vidi gdje stoji Ferris. Ali iskosa je ispod oka mogao vidjeti starog Rockvilla. Stari je ponovo bio na nogama, sav uspuhan kao da se i on šaka s Willom.

Kako mu je loše prošlo, dva su protivnika bila za nj više nego što je mogao podnijeti. Još se zapravo nije oslobodio ni jednog. Ako Ferris i Vandalia ne nasrnu na nj istodobno, onda mu neće mnogo nauditi. Poželi da se okrene i vidi što mu radi Ferris iza leđa, ali učas odbaci tu pomisao. Sredi jednog po jednog, neprestance je ponavljao sam sebi. Morao je paziti da ga ne priklješte i prisile da se tuče s oba istodobno.

Vandalia zamahne kao da će ga udariti, a Will pokuša otkriti njegov idući zamah. Poslije takvih finta, Vandalia bi obično poskočio u stranu, a Will nije mogao predvidjeti u kojem će smjeru Vandalia odskočiti, pa bi ga onda obično Vandalia dohvatio šakom po nosu.

Will je izvrsno prozreo idući Vandalijin korak i dohvatio ga snažno, zapravo prvi put otkako su se potukli. Mlatnuo ga je šakom točno pod prsnu kost, što je gotovo ugušilo Vandalia, koji je ostao bez daha. Will počeo likovati. Udarac mora da mu je presjekao krvotok, pomisli Will, jer je Vandalia problijedio. Nije se onesvijestio od tog udarca, ali ruke i noge su mu otežale kao da su od olova i klonule niz tijelo.

Vatreni zanos zapljusnuo je Willa kô jaka plima. Sad je mogao s njim završiti, još samo udarac-dva u pravo mjesto i Vandalia je gotov.

Snažna šaka udari ga po vratu i glava mu klonu u trzaju prema naprijed. Oči su mu zasuzile od tog udarca, a u glavi mu se zamantalo. Svim se silama odupirao da ne izgubi svijest. Ferris ga je ponovo napao.

Nije imao vremena da razmišlja, morao je naprećac odlučiti, nastaviti i svršiti s Vandalijom, ili se okrenuti i obračunati s Ferrisom. Odlučio je da ostane pri svojoj prvotnoj nakani i nasrnuo je svom žestinom na Vandalia.

Vandalia je još bio omamljen od prvog udarca, premda je pokušavao da se sabere. Izgubio je svoje hitre reflekse i lice mu se iskreveljilo u paničnom strahu. Podigao je ruke da zaštititi glavu, ali mu ni to nije mnogo pomoglo. Will ga odalami po licu i prije nego se jasnije mogao skljojati na zemlju, zarije mu šaku u želudac. Vandalia pozeleni i savi je se u pasu. Will ga udari još jednom po potiljku glave i Vandalia se složi na zemlju.

Will se tad naglo okrenuo prema Ferrisu čije se lice izobličilo od straha. Ferris je već jednom osjetio snagu Willova udarca i sad je samo želio da ta tučnjava što prije završi.

Bio je sporiji i neodlučniji od Willa. Pokušavao je izmaknuti Willovim udarcima i da mu stari Rockville nije

podvikivao da se hrabro drži, Will je bio siguran da bi Ferris dao petama vjetra.

Udarao je po Ferrisu kô mahnit, a kako su mu udarci bili prebrzi to ga nije pogađao u najosjetljivija mjesta. Jednom ga je dohvatio posred lica, a kad je Ferris zateturio, udario ga je pod bradu. Cijela mu je ruka protrnula od tog udarca i stoga je znao da je i Ferris gotov.

Ferris je zastenjao i zakolutao očima. Will se okrenuo od njega još prije nego se Ferris sklokao u prašinu. Nije ga ni bilo potrebno pogledati da bi se uvjerio da je Ferris pao onesviješten.

Okrenuo se da vidi što radi Vandalia, pa nije opazio kad je stari Rockville posegnuo za revolverom i uperio ga u nj. Nekoliko je ljudi povcima pokušalo upozoriti Willa na opasnost i da se čuva da ga stari Rockville ne ustrijeli.

Čuo im je glasove, ali nije razabrao što to viču. U tom ga je trenu zaokupljala samo jedna misao: Vandalia mora ostati ležati u nesvijesti baš kao i Ferris.

Vandalia se upravo počeo podizati, a onda je sjeo, dok mu se po licu vidjelo da se ne osjeća baš dobro. Ali mu batine nisu ohladile usijanu glavu, jer je i on počeo prtljati prstima oko revolvera. Vandalia je izvukao revolver iz toka upravo u trenutku kad se Will ponovo bacio na nj.

— Ti, podli gade! — povikao je Will dok se nogom ritnuo na ruku u kojoj je Vandalia držao revolver. Udarao ga je vrškom čizme i revolver izletje Vandaliji iz ruke. Potom se sagnuo i pograbio ga za košulju na prsima i podigao na noge.

Vandalia se uzalud otimao i udarao po šakama koje su ga čvrsto držale kô u procijepu. Will ga još jednom odalami, pa još jednom, prije nego ga je ispustio da se ponovo sklokna na zemlju kô puna vreća govana. Kad se ponovo okrenuo prema Ferrisu, kundak revolvera zapara ga oštro po potiljku glave. Crn mu oblak potamni vid, a pred očima zaplesale crveni kolutovi. Potom mrlje nestadoše i on utonu u duboku crnu tamu. Nije osjetio bola pri padu; nije osjećao više ništa.

IX

Stari je Rockville stajao raskoračenih nogu i uperena revolvera u onesviještenog Willa. Dvojica ljudi iskočiše iz okupljene gomile znatiželjnika i uhvatiše starog Rockvilla za ruke. Jedan mu je izvrnuo šaku i oduzeo revolver, a drugi mu reče:

— Zaboga, Meade, nećete ga valjda ustrijeliti?

Rockville im se stade otimati, ali ih nije mogao odgurnuti. Pogledao je jednog, pa drugog u lice i potom mu se ugasi žar u očima. Kad je progovorio, jedva je micao usnama od zadihtanosti.

— Pogodili ste, htio sam ga ustrijeliti. Zar niste vidjeli što je učinio od mog sina? — zapiljio se u čovjeka koji mu je stajao s desne strane. — Ja mu to nikad neću oprostiti, Larke. Još ćete vi čuti za starog Rockvilla!

Larke bijaše onizak, plećat čovjek. Preprodavao je krmu za stoku i već je prije imao neugodnosti s Rockvillom. Stari Rockville nikad nije htio priznati račune koje je morao platiti ili bi tvrdio da je dobio premalo novaca za ono što je prodao. Svakome je spočitavao da ga potkrada, dok čovjeka ne bi izbacio iz takta.

Larke se zajapuri i odbrusi mu:

— Ako mi prijetite da sa mnom više nećete posloovati, onda to i učinite, ali nikad neću dopustiti vama, ili bilo kom drugom, da ustrijeli onesviještena i nemoćna čovjeka.

Simmons koji je Rockvilla držao s lijeve strane kimnuo je potvrdno glavom, što je značilo da se slaže s onim što kaže Larke.

— Pustite me! — istresao se na njih stari Rockville.

— Pustit ćemo vas kad se smirite i urazumite — odvrati mu Larke.

Odahnuo je s olakšanjem kad je napokon opazio Marta Norema kako im žurnim korakom prilazi niz ulicu. Bio je presretan što će uskoro šerif uspostaviti red.

Mart Norem bijaše suh i žilav čovjek, koji se nije udebljavao unatoč godinama. Počeo je sijedjeti na zališcima, ali oči su mu ostale bistromodne kô

morska pučina. Bio je vrstan šerif kog su svi slušali i štovali jer se držao zakona i pravde, te održavao red i mir u gradu i cijeloj općini.

— Što se, do vraga, tu događa? — upitao ih je još prije nego im je prišao. Govorio je malo zadihano, zbog žurbe. Promjerio je strogo tri čovjeka što su stajala nasred ulice, a oči mu otvrdnuše. — Da čujem, govorite!

— Denver nas je napao — reče kô iz topa stari Rockville. Svojim je male-nim, podlim očicama pogledavao sve oko sebe da vidi hoće li se itko usudi-ti da mu proturiječi.

— Larke, kažite mi istinu, što se do-godilo? — reče šerif Norem koji se nije dao lako zavarati.

Larke polagano potrese glavom.

— Rockville može kazati što hoće, ali mislim da ne govori istinu. Bio sam s druge strane ulice kad je počela tučnjava. Denver im je prišao i nešto su se najprije rječkali. Potom je iz hotela dotrčala Millie, i čim ju je ugledao, stari se Rockville zapjenio od bijesa. Zalijepio joj je čušku, a to je ras-palilo Denvera.

Simmons je kimanjem glave potvrdi-vao što govori Larke. Očito, nije se htio oglasiti, da ne bi na sebe navu-kao mržnju starog Rockvilla. Svi su pazili da ih stari ne uzme na zub.

— To je sve što sam čuo i vidio, Mart — završi Larke.

— I to je sve? — upita ga šerif.

Larke se ipak predomislio, pa niječ-no potrese glavom i nastavi:

— Denveru to nije bilo drago. Odgur-nuo je Meada od sebe i Meade je pao, te pozvao onu drugu dvojicu da prebiju Willa. Gospode, bojao sam se da netko od njih ne povuče revolver i zapuca, ali se nitko nije usudio latiti revolvera, jer je Will bio nenaoružan. Will se hrabro branio sve dok ga Meade nije s leđa mučki odalamio kunda-kom revolvera po potiljku: Will bi ih sve pretukao da ga stari nije onesvije-stio.

Norem pogleda u trojicu ljudi koji su napali Willa, Ferris je upravo sjeo, pokušavajući da se pridigne a, oči su mu još bile zamućene. Vandalia je još ležao u dubokoj nesvijestici, nepokre-tan. Denver, ispružen potrbuške na zemlji, lica zarđala i praznina, tiho je

stenjao. Meade mu je kundakom revol-vera rasjekao lubanju i iz duboke rane curila je krv.

— Možda je Denver prvi počeo — dopustio je Norem — ali čini mi se da ga je Rockville izazvao svojim napras-nim vladanjem. — Da čujem, što mi vi imate kazati, Meade?

— Napao nas je — ponovio je gnjev-no stari Rockville. — Najprije je no-kautirao Vandalia, a potom mog sina, Pomislio sam da će ih ubiti šakama, pa sam ga udario kundakom revol-vera po glavi. Mogao sam ga s punim pravom i ubiti.

Norem ga zamišljeno pogleda u oči, pa reče:

— Vaša sreća što niste, Meade.

— Bogme i jest prava sreća — javila se Millie koja je ponovo izašla iz hote-la i na koju nitko nije obraćao pažnju sve dok nije progovorila. — Došli su ovamo da pretuku Willa. Will je oti-šao s ranča da bi izbjegao sukob s ocem. Ali ocu to nije odgovaralo — iz-javila je Millie, a potom je ukratko šerifu ispričala sve što se i kako se dogodilo u koralu na ranču Forked Tail. — Will je okrivio Ferrisa za Sullovu smrt i to s punim pravom — završila je Millie, a oči joj se napuni-še suzama.

— Ti drži svoj pogani jezik za zubi-ma — zaurla na nju stari Rockville, te joj zapovijedi: — Tornjaj se kući, smjesta! Nemoj da ti to moram dva-put reći!

Millie je bila na rubu živčanog slo-ma. Usne su joj podrhtavale.

— Neću i što mi možeš — povikala je. — Kako da se vratim poslije svega što si mi učinio ... — Zašutjela je, a Norem se poboja da je ne uhvati histeri-čan napadaj. No, suspregla se i na-stavila: — Neću da završim kao moja jedna mati; dosta si me izmučio.

Rockville zakoraknu prema njoj, iz-bezumljena lica od srdžbe, te povika:

— Ja znam što radim ...

— Polako, Meade! — opomenu ga šerif Norem. — Millie je punoljetna i može živjeti kako hoće i gdje hoće i s kim hoće. Očito, ona više ne želi živje-ti pod istim krovom sa svojim ocem.

Rockville se zapiljio ravno u oči šerifu, ali nije mogao izdržati taj po-

gled, pa je oči svrnuo u stranu, gušeći se od zatamljena gnjeva.

— U redu, Norem, neka bude kako vi kažete. Vidim ja koga vi štitate, ali opominjem vas ...

— Opominjete li vi mene ili mi prijetite? — dobaci mu šerif Norem.

U tom se trenutku stari Rockville doimao kao čovjek koji je upravo preživio srčani udar.

— U redu — brzo je opet ponovio. — Ni vi nećete biti šerif diovjeka. Iduće se godine opet bira šerif. Poduzet ću sve da vi više ne budete izabrani.

— Radite vi što vas je volja — odsiječe mu Norem. — A sad dopustite da ja vama kažem riječ-dvije. A to što ću vam reći valja da odmah učinite. Pokupite svoje ljude i tornjajte se smješta iz grada; inače, sve ću vas strpati u zatvor zbog izgredda na javnom mjestu. Ako mi ne vjerujete, pokušajte ostati u gradu.

Millie je gorko zajecala i šerif se okrene prema njoj.

— Ti možeš ostati u gradu, Millie, ako želiš — kaza joj šerif i položi joj ruku zaštitnički oko vrata. — Promatrao je starog Rockvillu prijekornim očima i čekao kad će stari prasnuti od bijesa. Pogledao je i ostalu trojicu iz njegove pratnje. Ferris se upravo pridizao sa zemlje i kad je ustao ošamućeno se još klatio na nogama. Vandalia se počeo osvješćivati, jer je počeo treptati očnim kopcima, Denver se, također, osvijestio i sjeo, dok mu je glava klonulo visjela na prsima. Potresao je glavom, pokušavajući da je razbistri. Škiljio je, oči su ga pekle, a lice mu je bilo uprljano krvlju.

— Teško je ranjen! — prestrašeno je povikala Millie.

Norem potrese niječno glavom, pa reče:

— I nije tako teško kako se to na prvi pogled čini. Dobio je nekoliko posjekotina i modrica, ali svejedno, pomozi mu da ustane i odvedi ga liječniku da mu previje ranu na glavi.

Pritčala je Willu, a stari Rockville se zajapurio i zažario, a oči su mu iskočile od srdžbe, te jedva promuća kroz stegnuto grlo:

— Nećete valjda dopustiti Denveru da ostane u gradu, zar ne?

— On nije izazvao izgred na javnom mjestu, nego vi i stoga može ostati u gradu. I nemojte me prisiljavati da neprestance ponavijam jedno te isto: pokupite Ferrisa i Vandalia i tornjajte se kući.

Millie je klekla uz Willa i upitala ga:

— Will, kako se osjećaš?

Kiselo joj se nasmiješio i odgovorio joj mirnim glasom:

— Sasvim dobro, Millie. — Pogledao je u starog Rockvillu, potom u Ferrisa i Vandaliju, pa dodao: — Šteta što se sve prebrzo završilo.

— Otac te je odalamio po potiljku kundakom revolvera — rekla mu je Millie i rasplakala se kô ljuta godina.

Nije znao kako da zaustavi taj potok suza, pa joj reče:

— Nisi me htjela poslušati i istrčala si na ulicu.

— Oprosti mi, molim te — odvrtila mu je i pokušala se nasmiješiti kroza suze. — I sad mi je drago da te nisam poslušala. Otac je lagao šerifu, a ja sam mu rekla istinu i meni je vjerovao. Više se nikada neću vratiti kući, Will.

Razmišljao je trenutak, a potom joj kimnuo glavom što je značilo da odobrava njezinu odluku.

— Učini što misliš da je za tebe najbolje, Millie — rekao joj je i ustao, čudeći se kako se nesigurno osjeća na vlastitim nogama. Htio joj je reći da mu nije potrebna njena pomoć, ali osjećao se ipak mnogo sigurnije dok ju je držao ispod ruke.

— Mart Norem mi je rekao da te odvedem liječniku da ti previje ranu na glavi — rekla mu je.

Will je želio da joj zakima glavom da se slaže s mišljenjem šerifa Norema, ali previše ga je boljela, pa se nije usudio, nego joj je rekao:

— Idemo, Millie.

Pošli su zajedno niz ulicu, dok ga je Millie držala ispod ruke. Okrenuo se i pogledao starog Rockvillu.

— Taj se nikad neće pomiriti s onim što se danas dogodilo — rekao je.

— Ne, neće. Imaš pravo, Will — složila se Millie.

Za nju je to morao biti bolao trenutak i Wil poželi da je nekako utješi. Mogao joj je reći da će sve na kraju

dobro svršiti, ali ona bi odmah shvatila da je tim riječima samo pokušavala uljuljati u varljivu nadu. Stari Rockville nikom ništa nikada nije opraštao.

Poče je razmišljati o rani na glavi i koliko će mu vremena trebati da se oporavi. Odahnut će kad stignu u Cranstonovu ordinaciju. Nadao se da će mu liječnik dati nešto protiv nepodnošljive boli koja mu je sijevala u glavi pri svakom koraku.

Norem ih je promatrao kako odlaze niz ulicu, a potom se okrenuo starom Rockvillu i htio mu je skresati u brk: Pravo vam budi, vi stara budalo. Ništa bolje niste ni zaslužili nego da vam vlastita kći okrene leđa.

— Skraćujem vam rok za odlazak, Meade. Naređujem vam da smjesta napustite grad — reče strogim glasom šerif Norem.

— Zar nemamo vremena ni da se operemo? — promuca stari Rockville kom je srdžba gotovo uzela dar govora.

— Imate, ali operite se na kopanju konjopojila, i pazite da potom odmah odjašete iz grada — upozori ga šerif.

Rockville ga šibnu prodornim pogledom, a Norem pomisli: odurna li i opasna starog jarca. Taj će teško prokuhati današnji poraz.

— Ferris — pozva stari Rockville ljutito svog sina. — Pomozi mi da podignem Verla.

Norem ih je promatrao dok nisu podigli Verla na noge. I taj Vandalia, još jedno opasno kopile, pomisli šerif Norem. Vandalia se njihao na nogama i koljena su mu klecala kao da će ga izdati pri svakom koraku. Vjerojatno mu se glava još nije posve razbistrila, ali je dobro znao što se s njim događa. Norem još nikada nije vidio toliko mržnje u nečijim očima. Zapravo Vandalia je bio iste naravi i opake čudi kao i stari Rockville. Takvi ljudi ne mogu nikad nikom oprostiti uvrede i poniženja.

Otpratio ih je do valova na konjopojilu, a Vandalia i Ferris odmah su zaronili glave u vodu. Kad su ih ponovo izvadili iz vode, s njih su kapale crvenkaste kapi.

— Dosta kupanja! Odlazite! — naredi im Norem.

Pogledali su ga prijekorno, a Norem pomisli kako je takvim postupkom upisao i svoje ime u njihovu crnu knjigu s imenima ostalih ljudi koje su mrzili. Ferrisa nije uzimao ozbiljno. Ferris je bio slabiji i kukavica i njegove se osvete nitko nije plašio.

Šerifa je sve više obuzimala srdžba i skupljala mu se u grlu, dok su oni nepomično stajali i poprijeko ga odmjeravali.

— Gonite se! I moje strpljenje ima kraja. Teško vama ako to još jednom ponovim — prijetecim glasom povika na njih šerif Norem.

Čekao je dok nisu uzjahali i pošli niz ulicu. Nije znao što je Will Denver namjeravao učiniti, ali morao ga je opomenuti da se ne zadržava predugo u gradu. Ne, ako Denver ne želi da se s njima ponovo sretne.

X

Cranston bijaše pretjerano savjestan čovjek niska rasta, ali mladenačke vanjštine.

— Millie! — uzviknuo je od iznenađenja kad ju je ugledao na vratima, a potom je odmjerio Willa, i upitao: — Koja ti je nevolja?

Will se otužno nasmiješio kad je odgovorio umjesto Millie:

— Mala nesuglasica, doktore.

Cranston zagunda: — A kako biste onda istom prošli da ste se doista potukli?

Nalio je vode u umivaonik i dao se na ispiranje Willove rane na glavi i posjekotina. Pjevušio je neki stari napjev sve vrijeme dok je radio, a onda je za tren zamukao dok je čistio ranu na Willovoj glavi. Cranston je bio čovjek osorne naravi, ali nježnih i lakih ruku.

— Dobro su vas odalabili — rekao je liječnik.

Will mu nije želio objašnjavati kako je zaradio udarac po glavi, ali Millie nije mogla izdržati da mu ne kaže:

— Moj ga je otac udario kundakom revolvera, kad je Will nokautirao Vandalia i Ferrisa.

Cranston je pogleda s porugom u očima.

— Znam te otkad si se rodila. Ja sam bio uz tvoju majku kad te je rodila, i tebe i Ferrisa, a i kad je umirala. No, s Meadom se nikad nisam mogao sprijateljiti. Nismo se razumjeli.

Završio je pranje i čišćenje Willove rane i umio mu je lice. Voda u umivaoniku zacrvenjela se od krvi.

— Eto, sad već na nešto nalikujete — rekao je Cranston Willu dok se spremao da mu previje ranu.

— Nisam se htjela s njim vratiti kući, a to ga je razestilo i tako je sve počelo — nastavila je Millie svoju priču, a lice joj se uozbiljilo.

— Tome se baš ništa ne čudim — odvrati joj Cranston, pa doda: — Koliko ga poznajem, ne mogu te zbog tog kriviti. — Potom je pogledao u Willa i rekao mu: — Glava će vas boljeti još koji dan dok vam rana ne zaraste.

— Bolí me i sada — reče Will, pa ga upita sa strahom: — Hoćete li je morati zašiti?

Cranston se naceri. — Čini mi se da su vam već šivali rane, zar ne?

— Da — odgovori mu suho Will. Neki mu je čovjek u tučnjavi, dok je još živio u Meksiku, rasparao nožem dugu i duboku ranu niz desnu stranu prsnog koša. Will ga je ustrijelio, ali otad se bojao dvojeg: koljača i liječnika s iglom u ruci. Onaj ga je doktor u Meksiku bô iglom ko šilom. Will je zaurao pri svakom ubodu igle. Svaki put kad bi se na to sjetio, oblio bi ga hladan znoj.

— Ne, neću je morati zašiti. Povit ću je samo — rekao je doktor Cranston, a Will trepnu očima kad mu je doktor pritisnuo povoj na ranu.

— Morat ćete navratiti za koji dan da vidim kako vam je rana zarasla — reče mu Cranston.

Pošto je ustao sa stolice, Will ga upita koliko mu je dužan i isplati mu dolar koliko je doktor tražio, što je bila doista vrlo skromna nagrada za njegov trud.

Kad se uputio prema vratima u pratnji Millie, Cranston ju je upitao:

— Millie, jesi li doista čvrsto odlučila da se više ne vratiš kući?

Zakimala je odlučno glavom i rekla:

— Nikad više neću zakoračiti u tu kuću.

Cranston zamišljeno zakima glavom, a Will nije mogao dokučiti da li je to znak prijekora ili brige za njezinu budućnost.

— Millie, javi mi ako ti zatreba pomoć — reče joj Cranston. Potom se zagledao u Willa kao da je htio otkriti koliko joj taj čovjek znači.

— Čuvajte je i pazite — rekao je tiho Willu.

— Hoću, ne brinite — obeća mu Will, a te su ga riječi obavezale na tešku odgovornost.

Kad su izašli na ulicu, Will zasta neodlučan. Sunce je već bilo zašlo i za koji sat će zanoćati.

— Ti se ljutiš na mene, jer misliš da sam ja za sve kriva? — upita ga Millie kad je opazila da se duboko zamislilo.

— Zaboga, što to govoriš, Millie? Samo sam razmišljao kamo da sad pođemo — odgovori joj Will.

— Ne moraš se ti brinuti za mene — rekla mu je i natmurla se.

Nasmiješio joj se. Ako je i bila zabrinuta za svoju budućnost, nije to pokazivala.

— Millie, nemoj misliti da mi je krivo što je sve ovako ispalo — pokušao ju je uvjeriti.

Oči su joj se razbistrile, ali tad se Will poboja da bi se mogla od sreće rasplakati. Zapravo duboko u duši, morala je biti zabrinuta što će se s njima dogoditi.

— Ne brini, Millie — dometnuo je da zaustavi eventualni prolom suza, te nastavio: — Pokušavao sam se domisliti što bi za nas bilo najbolje da učinimo. Hotel je na zlu glasu i nije mjesto gdje bi mogla stanovati poštena i čedna djevojka.

Primila ga je za ruku i rekla mu dirnuta tom pažnjom gotovo plačljivim glasom:

— Hvala ti, Will. Ti doista na sve misliš.

Naklonio joj se, zbunjen tim njezinim riječima:

— Nema na čemu, Millie. Čuo sam da gospoda Moody izdaje sobe, a i hrana je u nje na dobru glasu. Da pođemo i pogledamo, možda ima kakvu slobodnu sobu za tebe.

Nešto ju je mučilo; nešto što nije mogla ili znala kako da mu kaže.

— Hajde, reci mi, što te muči! — ponukao ju je.

— Will, namjeravaš li odmah otići iz Alamitosa? — upitala ga je i nasmijala se zbog tog svog djetinjastog straha da će je ostaviti. Ali imala je pravo da ga to pita. Ona je dobro poznavala Alamitos, ali ono što se tog dana dogodilo u tom gradu, mora da joj ga je ogadilo.

Nije odmah odgovorio na pitanje, jer je bio obuzet drugim mislima. Ne, nije namjeravao tu ostati. Htio je otputovati, ali poslije svega što se tog dana dogodilo, promijenio je svoj naum. Zar nije sada za nju odgovoran? Ona ne bi bila sada u ovako neugodnoj situaciji da nije dojahala u Alamitos da ga upozori na opasnost koja mu je prijetila od starog Rockvilla.

— I tebe nešto muči — kazala mu je, a u glasu joj se osjetila otpornost prema njemu. — Nikad ne bih pristala da ostaneš ovdje ako ti to sam ne želiš, zbog mene, znaš.

Glava ga je boljela i cijelo ga je tijelo boljelo, a rane pekle, a sad se još i o njoj morao brinuti. Doista nije mu bilo do smijeha, ali mu je ipak nekako uspjelo da joj se nasmiješi.

Predosjećao je da će se učas porječkati i posvađati, nastave li se intačiti, pa joj se glasno nasmijao.

— Naumio sam ostati u Alamitosu nekoliko dana — rekao joj je, trseći se da ne opazi da joj laže. — Želim da vidim hoće li nas ostaviti na miru. — Zašutio je trenutak, a onda nastavio, nastojeći da se što blaže izrazi: — Jer, sumnjam da će Meade samo tako prići preko svega.

Lice joj se razvedrilo i oči su joj se smiješile.

— Vrlo važno što on misli učiniti, ali ja se tamo više ne vraćam, Will — izjavila je odlučnim glasom.

— Nitko te i ne tjera, Millie — reče Will, a u sebi pomisli, osim Meada i možda Vandalia. Nije ga brinulo što o tome misli Ferris.

Zvonko se nasmijala, sva sretna, a Will u čudu pomisli kako je još nikada nije čuo da se tako od srca smije. Raširila je ruke i upitala ga:

— Znaš li ti što to znači osjećati se slobodnim? Prvi put u životu osjećam se slobodna kô ptica.

Will se otrijeznio od tog zanosa. Poželio je da i on to može kazati za sebe, ali čovjek s dvadesetak dolara u džepu ne može se osjećati odveć slobodnim. Zar se u duši bojao odgovornosti? Opsovao je u sebi. Dotad još nikad nije ni za koga snosio odgovornost i možda je napokon došlo vrijeme da i on osjeti njezino breme?

Mora da mu se na licu očitovala zabrinutost, jer se Millie snuždila i upitala ga: — Što te mori, Will?

— Imam samo dvadeset i pet dolara u džepu, eto, što me muči — odvratio joj je grubim glasom. — To nam neće dugo trajati. Možda ću naći neki posao ovdje u gradu, a možda i neću; ljudi se boje Meada i tko će me zaposliti i zamjeriti mu se.

Obrazi kao da su joj odjednom upali, a jagodice iskočile.

— Nisam još zaboravila što sam te, nema tome davno, molila, Will. Tad sam doista bila toliko očajna, da nisam više znala kome da se obratim da mi pomogne. No, to se više nikada neće ponoviti; vjeruj mi.

— Zaboga, Millie, nemoj tako govoriti. Ti si me tad krivo razumjela, a danas se mnogo toga izmijenilo — suprotstavio se Will.

Uzrujala se i nije ju bilo lako primiriti.

— Ne boj se, ne moraš se ti brinuti za mene, Will — nastavila je sva zaja-purena. — Majka mi je ostavila nešto novaca. Imam svoj račun ovdje u banci, pa se mogu neko vrijeme bezbrižno odmarati i razmisliti što da radim.

Obrazi su mu se zažarili jer mu je bilo strašno neugodno. Ona je mislila da je se želi otarasiti i da stoga spominje novac. Malo je trebalo pa da se posvađe. Još koja nehajno izgovorena riječ i zauvijek će se rastiati posvađeni.

— Drago mi što to čujem — rekao joj je ozbiljno. — Zagledao sam se u tebe od prvog dana kad sam te vidio. Nastojao sam da ti to ne opaziš i grizao se u sebi i patio, što nije dostojno pravog muškarca. Razlozi zbog kojih sam te onda odbio bili su iskreni i razložni. Muškarac ne smije reći ženi da

je želi za sebe, ako su mu džepovi prazni.

Bila je vrlo promjenljive čudi i lice joj učas zasja od sreće.

— Ti doista tako misliš, Will? — upitala ga je gotovo bez daha od ushita.

— Da, baš tako i nikako drukčije — odgovorio joj je promuklim glasom.

Zastala je i podigla se na nožne prste. Poljubila ga je nježno u obraz.

— Mislim da je to sve što sam željela čuti, Will. Svatko je svoje sreće kovač. Moramo se strpjeti i čekati da vidimo što će se dalje događati, zar ne? — upitala ga je.

— Zacijelo, to je sve što nam preostaje — složio se turobno.

— Uхватila ga je ispod ruke i rekla vedro:

— Hajde da pogledamo gdje ću to stanovati.

Pokušao se je i on razvedriti kao i Millie, ali mu nije uspjelo. Ona se zanosila sadašnjošću, a njega je brinula budućnost, a to se baš nije slagalo.

Millie je neprestance čavrljala cijelim putem do kuće gospođe Moody, a on bi joj kratko odgovarao na pitanja. Proklinjao je svoju zlu koh, zato što je dosad u životu propuštao dobre prilike da se sredi, ali tada je mislio samo na sebe. A sve se doima drukčije kad čovjek poželi da se skrbi i za voljenu ženu.

Pogledala ga je prije nego je pokućala na vrata pansiona gospođe Moody. Millie mora da je bila odlučna i smjela djevojka jer mu je rekla:

— Sve će se dobro završiti. Ne brini, Will.

Požalio je što i on ne može biti tako siguran u budućnost pa joj je dosta zlovoljno odgovorio: — O da, zacijelo, hoće.

Zavirio joj je u lice i vidio da nije zadovoljna odgovorom, ali mu je svejedno rekla: — Vidjet ćeš. — I pokućala je na vrata.

Gospođa Moody otvorila im je vrata. Bila je prsata, prosijeda žena vedre čudi i uvijek spremna za šalu; udovica već dvadeset godina i stoga iskusna i samostalna žena koja se sama probijala kroz život kako je najbolje znala i mogla.

— Millie! — začudila se kad ju je ugledala. Willa je poznavala samo po

čuvanju, pa mu je samo kimnula glavom u znak pozdrava.

— Moram vam osobno reći što se dogodilo prije nego čujete govorkanju — reče joj odmah Millie. — Odlučila sam da se ne vratim više kući i nadam se da imate sobu za mene.

— Ah, tako — tihim će glasom gospođa Moody. Poznavala je ona dobro njezina oca Meadea Rockvillu, a usto je bila tankočutna žena. Također nije bila alapača, pa nije Millie ispitala o potankostima zbog kojih je odlučila da ode od kuće.

— Za tebe će se u mojoj kući uvijek naći mjesta, dušo. Uđi — pozvala ju je u kuću gospođa Moody.

— Samo trenutak — zamolila ju je Millie. — Moram se oprostiti s Willom.

— Gospođa Moody je imala i za to razumijevanja.

— Ne moraš se žuriti. Uđi čim se oprostite.

Nasmiješila se Willu i zatvorila vrata.

— Ona je odmah shvatila da se volimo — napomenula je Millie. Nasmijala mu se i to je bilo drugi put da je Will čuje da se radosno smije.

— Gospođa Moody je predivna žena — rekla je Millie, zagrlila ga i prije nego se Will snašao, poljubila ga. Očutio je toplo drhtanje njezinih usana i kad se htjela odmaknuti njegove su je ruke čvrsto zagrlile. Sad je bio posve siguran da je voli.

— Od prvog sam dana, kad sam te ugledao, zaljubljen u tebe, samo nisam znao kako da ti to kažem i što da radim — odgovorio joj je na neupitano pitanje.

Grohotom se nasmijala.

— A je li ti sad bilo teško da me poljubiš? — zadirkivala ga je.

Stisnuo ju je čvrsto uza se i ponovo poljubio. Podigao je glavu i nasmiješio joj se:

— Sad mi to dođe posve prirodno.

Pošto ju je poljubio i treći put, okrenuo se prema vratima i rekao:

— Gospođa Moody će se zabrinuti što radiš tako dugo pred vratima.

— Zna to ona dobro, pa nije valjda slijepa — reče Millie.

— Vidjet ćemo se sutra ujutro — rekao joj je kad je uхватila rukom kvaku na vratima.

— Jedva čekam jutro. Laku noć, dragi — dobacila mu je i kliznula u kuću.

Zagledao se u zatvorena vrata. Cijelim je svojim bićem čeznuo za tom djevojkom, samo nije znao kako da joj osigura život i zadrži za sebe.

Okrenuo se i sporim je korakom pošao niz ulicu. Dvadeset i pet dolara pritiskalo ga je svom svojom težinom. Kako da čovjek započne nov život s voljenom djevojkom a s dvadeset i pet dolara u džepu?

Odzdravljao je prolaznicima koji su ga pozdravljali. Svi su već zacijelo čuli za njegov obračun sa starim Rockvillom i tako je postao omiljen zbog svoje hrabrosti.

Opazio je Norema na uglu ulice i pošao prema njemu.

— Da li se Millie smjestila? — upita ga Norem.

— Odsjela je kod gospođe Moody — odgovorio mu je Will.

— Nadam se da se smirila?

— Jeste. — Nagoni je osjećao da mu je Norem prijatelj, ali mu je svejedno bilo neugodno da s njim raspravlja o tako intimnim stvarima koje su se ticale samo njega i Millie.

— Drago mi je, Will, jer za nju je to bio težak i odlučan korak u životu.

— Da, nisu joj baš cvale ruže dok je živjela s ocem — napomenu Will.

— Znam, ne morate mi to ni reći. No, njezina je sreća da vas ima uza se — reče Mart Norem i dobaci mu kratk pogled.

— Možda — kratko mu odgovori Will, jer nije znao što ih još sve čeka sutradan.

— Dobro poznajem Meada. On će se uskoro vratiti da je odvede kući — upozori ga Norem.

— I možda će se gorko razočarati — odvrat mu Will i nabora čelo.

— Ako mu se nas dvojica suprotstavimo, možda se ipak urazumi — reče Norem i nasmiješi se.

Norem mu je otvoreno obećao da će mu pomoći, a Will nije znao kako da mu se za to zahvali.

— Hajdemo nešto popiti, Mart, da to zalijemo — pozvao je šerifa na piće da bi mu tako izrekao svoju zahvalnost.

— Hajdemo — spremno prihvati Norem njegov poziv.

Ušli su zajedno u salun Four Aces i Will osjeti kako ga ogledavaju sa svih strana, a znao je i zašto. Rockville je bio čovjek kome se nitko u tom kraju nije usudio suprotstaviti i ljudi su ga odmjeravali sa svih strana da vide hoće li on imati smjelosti izdržati do kraja Rockvilleove udarce. A Will se neugodno osjećao pod tim pogledima, jer ni sam nije znao na to odgovora.

Naručio je dva viskija i Burl, pipničar, potvrdno je kimnuo glavom.

Kad im je Burl natočio viski, Norem posegnu rukom u džep da ga plati.

— Ja sam vas pozvao — podsjeti ga Will i plati viski.

Dok su pijuckali svoje viskije, Willove se oči zaustaviše na kartaškom stolu u dnu dvorane.

— Da malo pokibicramo? — upita ga Norem.

Pošto mu je Will kimnuo potvrdno glavom, uputili su se zajedno do kartaškog stola. Ulozi su bili veliki i svi su oko stola, a i za stolom, šutjeli.

Jedan je tren i njega obuzela želja da okuša sreću i sjedne za kartaški stol. Ako bi ga poslužila sreća, mogao je začas dobiti nekoliko stotina dolara. No, razum je pobijedio, jer mu je tog trena pala na pamet stara izreka: tko ima sreće u ljubavi, nema u kartama. Mogao je već pri prvom dijeljenju ostati i bez ono malo novaca što je još imao. Uzdahnuo je gorko.

Norem je naslutio što se u njem zbiva, pa ga je upitao:

— Hoćete li im se pridružiti?

— A. ne. Nisam baš pri novcu — odvrat mu Will.

Norem kimnu glavom. Popio je svoj viski i upitao ga:

— Hoćete još jedan?

— Ne, hvala — odvrat mu Will.

— Onda neću ni ja. Kad sam na dužnosti nikad ne popijem više od jedne čašice. — Uzeo je njihove čaše i odnio ih na šank. Kad se vratio, upitao je Willa, koji je netremice promatrao kartaše: — Idemo?

Pošto mu je Will potvrdno kimnuo glavom, izašli su iz saluna.

— Zanimelo vas je kartanje, zar ne? — upita ga Norem kad su izašli na ulicu.

— O da, samo s ovo malo novaca što imam ne bih izdržao ni prvo dijeljenje.

— I bolje za vas da im se niste pridružili. Oni kartaju već cijelo poslijepodne i to u velike novce. Jeste li vidjeli onog debeljka kako se znojio?

— Jesam — odvrati Will.

— A jeste li opazili izraz očaja na njegovu licu?

— Jesam.

— Kladi se da je prokartao novce svog poduzeća — reče Norem, a Will osjeti da to nije sve što mu je Norem želio reći.

— Nastavite — ponuka ga Will.

Norem se uozbilji i lice mu napne izraz potištenosti.

— Ne bih želio zabadati nos u vaše poslove, Will, ali ako ste odlučili da neko vrijeme ostanete u Alamitosu, stari Sam Jennings traži čovjeka koji se razumije oko konja, da mu pomogne u konjušnici. Nećete se obogatiti, da se razumijemo, ali imat ćete osiguran stan i hranu.

Kad bi Will našao zaposlenje u gradu, to bi mu riješilo glavni problem.

— Baš vam hvala, Mart — reče jednostavno Will.

— Bit će mi drago ako dobijete taj posao — napomenu Norem i otiđe svojim putem.

XI

Godine su pogrбиле leđa starog Sama Jenningsa i usporile mu korak. Koža mu se nabrala na vratu i oči mu bijahu vodene i umorne.

— Zaista hoćeš kod mene raditi, Will? — upita ga starac.

— Da, hoću — jednostavno mu odgovori Will. Nije želio obećati koliko će dugo ostati, ali sad mu je taj posao trebao kô ozeblom suncu.

— Neće ti se baš jako dopasti taj posao — reče mu Sam Jennings, gledajući ga sumnjičavo, te nastavi: — A ja ti i ne mogu platiti koliko ti je plaćao Meade Rockville, znaš?

Will pomisli da će biti najbolje da odmah Samu Jenningsu objasni zašto

želi taj posao i tako otkloni sumnje iz Samove glave da poslije ne bi bilo nesporazuma.

— Jeste li čuli za moju tučnjavu sa starim Rockvillom? — upita ga Will.

— Da, da, čuo sam — reče mu Sam Jennings i zapilji se u nj svojim vode-nastim i izbljedjelim očima. — Čuo sam i da je Millie pobjegla iz očinskog doma, ali ne znam zašto.

Will se namršti.

— Slušajte, Sam, Millie je to već odavno željela učiniti. Ako u to sumnjate, znači da dobro ne poznajete starog Rockvillu.

— Znam ja njega. Znam ja njega jako dobro, Will — drhtavim i tihim glasom odgovori mu Sam Jennings. — On više ne navraća u moju konjušnicu.

Willovo se lice razvedri. Sad je lako mogao objasniti Samu svoju situaciju, kad je znao da su on i Meade posvađani.

— Ne znam još kako će ta cijela priča završiti, Sam. Tko zna što mi još sve sprema taj stari tvrdoglavi Meade — reče Will i potrese glavom.

— A Millie je punoljetna i ima pravo da živi kako hoće — dometnu Sam Jennings.

Will duboko uzdahnu i nastavi:

— Moram joj pomoći, stoga mi i nije važno koliko ćete mi platiti za taj posao. Moram ostati uz nju dok se Meade ne smiri, a ovo malo novaca što imam u džepu ne može mi dugo potrajati — objasni mu Will kisela lica.

— Primam te na posao, Will.

Will se zamisli. Htio je da još te večeri vidi Millie i pokušao je utješiti i razvedriti. Potom odluči da je najbolje da pričeka do jutra.

— Sam, smijem li izići u grad sutra ujutro. Želio bih vidjeti Millie?

Sam Jennings uzdahne kao da se sjetio davno prošlih vremena kad je i on bio mlad, i zagleda se u daljinu.

— Davno je to bilo kad sam i ja čeznuo da vidim svoju djevojku. Idi, Will, i nemoj se žuriti natrag.

Will je spavao na poljskom krevetu, na kojem se vrlo udobno osjećao, u spremištu za alat. Ponekad bi se probudio u noći kad bi se okretao s boka na bok i ozlijedio ranu na glavi, ali bi učas ponovo zaspao. U ranu zoru bio je već na poslu, dok je Sam Jennings

još spavao snom pravednika. Will je bio marljiv čovjek i nitko ga nije morao tjerati da radi.

Sve su pregrade u staji bile prljave i valjalo ih je očistiti i posuti sječkom, jer stare i umorne Samove ruke nisu više imale dovoljno snage da ih svaki dan očiste.

Počistio je polovicu staje kad je Sam izašao iz svog ureda. Jennings pogleda počišćene pregratke i oči mu zasjaše od zadovoljstva.

— Prestar sam da ih čistim svaki dan.

Will kimnu glavom u znak razumijevanja, te ga upita:

— Smijem li sad poći u grad? Millie mora da je već ustala.

Sam položi ruku Willu na rame — Idi Will i ne žuri. — Starac se doimao kao da mu je težak teret pao s leđa. — Znaš, već sam pomišljao da prodam konjušnicu, ali sad kad tebe imam ovdje... — Potresao je glavom i to je govorilo više od bilo kojih riječi.

— Odmah se vraćam — reče Will i uputi se gospođi Moody.

Čudno, kako se čovjek ugodno osjeća kad se riješi materijalnih briga.

Gospođa Moody mu je otvorila vrata na njegovo kucanje i nasmiješila mu se kad ju je upitao za Millie.

Krivo je shvatio njezin osmijeh i brzo je zapita: — Zar još spava?

Gospođa Moody mu se tad srdačno nasmijala, pa rekla:

— A ne, Millie je rano ustala i vrlo je dobro raspoložena. Zaintačila se da mi pomogne pripremiti doručak. Sasvim se promijenila. Baš se čudim što je tome uzrok?

Willu bi neugodno, pa joj se samo plaho osmjehnuo i hinio je da nije razumio što mu je htjela reći.

— Tko to zna. A' smijem li je vidjeti? — upita sramežljivo.

— Ne bih joj se usudila zatajiti da ste dolazili. Udite! — pozvala ga je gospođa Moody.

— Radije ću pričekati ovdje. Nemam mnogo vremena.

Millie se za čas pojavila na vratima. Bilo je ugodno iznenađenje što ga vidi.

— Došao sam samo da ti kažem da sam se zaposlio u konjušnici kod sta-

rog Sama Jenningsa — rekao joj je najprije.

Lice joj je zasjalo od sreće kad je to čula, a on shvati da ona zapravo do tog trenutka nije bila sigurna da će on ostati u Almitosu dulje vrijeme.

— Millie, pa ja sam ti obećao da ću ostati, zar nisam? — upitao ju je kao da joj čita misli.

Podigla se na prste i nježno ga poljubila u usta.

— Jesi, ali ja sam dosad neprekidno živjela u velikom strahu, pa se još ne usuđujem vjerovati obećanjima.

Will se uozbilji. Znao je dobro da je taj strah još muči.

— Ne vjerujem da će Meade biti toliko lud da dođe po tebe poslije onoga što mu je rekao Norem. Ali za svaki slučaj ne izlazi sama na ulicu nekoliko dana, a ja ću opet večeras svratiti.

Sva se zažarila kad je to čula, pa je brzo rekla: — A ja ću te nestrpljivo čekati.

Osvrnuo se kad je prešao desetak koraka. Millie je još stajala na vratima i mahnula mu rukom. Doista prekrasno se osjećao toga jutra!

— 0 —

Meade Rockville šetkao je gore-dolje po radnoj sobi, a Ferris i Vandalia sjedili su i pažljivo ga promatrali. Oni su ga već vidjeli ljutita, ali nikada ovoliko. Neprstance je prostački psuovao.

Tu i tamo bi se zaustavljao i natočio po još jednu čašu viskija, ali nije ponudio ni Vandalia ni Ferrisa.

— Oduprijet ćemo im se, zar ne? — rekao im je. Najprije je svojim zakrvavljenim očima šibnuo Vandalia, a potom uperio prst u Ferrisa i rekao:

— Želim da je ti dovedeš kući! Čuješ li me?

Ferris se stresao i obliza suhe usne. To je čuo već desetak puta tog jutra; ali kako da je on dovede kući? Pogledao je brzo u Vandalia, nijemo ga moleći da mu pomogne, a Vandalia mu se nije usudio pogledati u oči.

Rockville opet počne šetati gore-dolje po sobi kô zvijer po kavezu.

— Što si se tu skutrio kô uplašeno štene? — riknuo je Rockville iznenada na Ferrisa.

— Oče, ali kako da je vratim kući? Zar se ne sjećaš što je Norem rekao — zavapi Ferris.

— Puca meni prsluk što je on rekao. Zar on misli da može oteti ocu rođenu kćer?... — zagrne se stari Rockville, pa se ostatak rečenice nije mogao razumijeti.

Ferris ga je promatrao zabrinuto. Stari se doimao lud; a ako još nije poludio, onda će uskoro poludjeti, nastavi li se toliko uzrujavati.

Tad Rockvillove oči pakosno zasjaše. Nečega se dosjetio.

— Jest, otjerao nas je iz grada, ali nam nije zabranio da se tamo vratimo.

Ferris zagriže u donju usnu od nervoze. Vandalia je ostao tvrda lica, ali mu se po očima vidjelo da je i on zabrinut.

— Ali neće ostati skrštenih ruku kad nas vidi u gradu. Najvjerojatnije ćemo završiti u zatvoru, još prije nego i shvatimo gdje smo.

— A tko će mu reći da ste vi u gradu? Otiđi ravno po nju prije nego te Norem vidi. Uostalom, Norem je mene otjerao iz grada, a ne vas dvojicu.

Vandalia skupi obrve i upita ga:

— A što bismo mi morali uraditi u gradu?

— Želim da se ti i Ferris vratite u grad sutra navečer. Pronađite gdje se smjestila, a potom je otmite; vaša je briga kako ćete to izvesti.

Vandalia potrese glavom i zamisli se. Učinit će sve što stari od njega traži samo da ne izgubi posao, ali neke su stvari bile izvan njegovih mogućnosti. Kako da on otme Millie i dovede je kući?

Vandalijino mlako držanje još više raspali starog Rockvillu, pa mu podvigne:

— Mučni malo tom svojom glavom, možda se dosjetiš nečeg pametnog!

Vandalia pokuša da nešto smisli, ali ništa mu nije padalo na pamet. Bojao se da ne naleti na Norema, a da Denvera ne spomene.

Ferris je bio toliko glup da se usuđio protusloviti starom Rockvillu:

— Oče, ja doista ne vidim kako da...

Rockville sasu na nj pregršt kletvi. Zapuhao se i ustobočio nasred sobe.

— Moraš je dovesti kući, a Verl će ti pomoći. Vas dvojica to možete izvesti, zar ne? — upita ih, a potom doda s puno poruge u glas: — Ili je to možda za vas preteško?

Ferris bespomoćno raširi ruke i reče sav zdvojan:

— Ali ona neće htjeti poći sa mnom, oče!

Rockville pođe odlučnim korakom prema njemu i Ferris se preplaši da će ga stari odalamiti po nosu, pa je ustuknuo korak, gurnuvši nogama stolicu u kojoj je sjedio.

— Kaži nam, molim te, kako da to izvedemo? — zamolio ga je Ferris usrdno.

— Reći ćeš joj da sam se teško ranio i da sam na umoru, razumiješ? Millie je uvijek bila meka srca. Vjerovat će svome bratu — reče stari Rockville. Nacerio se i iskesio zube kô vuk. — Kažite joj da je želim još jednom vidjeti prije smrti. — Lice mu je sjalo od zadovoljstva dok je gledao u Ferrisa i Vandalia. Neka se samo usude da ga ne poslušaju; teško njima!

— Što kažeš o mom prijedlogu, Verl? — zapovijedio je Vandaliji da se izjasni. Vandalija je za nj radio već mnogo godina, ali u tom trenutku to nije bilo ni najmanje važno. Odbije li da ga poslušaj, izbacit će ga naglavce s posla.

— Meade — počeo je tihim glasom Vandalia, birajući pažljivo riječi — možda se izlažem velikoj opasnosti, ali ja ću to učiniti jer volim Millie... — Nije se usudio završiti rečenicu, plašeći se gnjeva starog Rockvillu.

— I ja sam opazio da je gledaš kô zaljubljen mačak — reče Rockville kiselo. Zaškiljio je i zapiljio se u Vandalia, pa ga upita: — Znači ti čekaš da ti je dam? U redu, neka ti bude. Bolje da je ti uzmeš nego da ode s onim golaćem kauboajem.

Vandalia odahne s olakšanjem i gotovo mu je uspjelo da se nasmiješi.

— Meade, ako je tako, pristajem da pomognem Ferrisu da je dovede kući. Slažeš li se? — upita Vandalia Ferrisa.

Ferris kao da se — gundajući — pokušao usprotiviti, no shvatio je odmah da mu je sve uzalud.

— Dobro, potruditi ću se da je dovedem kući, kad baš hoćete — rekao je tihim glasom.

Rockville se zapilji u nj, gledajući ga mrko, te mu zaprijeti: — Dovedi je kući, ili se ovamo više ne vraćaj!

— O —

Vandalia zaustavi konja kod prvih kuća i dade znak Ferrisu da stane.

— Najbolje bi bilo da i ti pođeš sa mnom u grad — reče Ferris koji je sav drhtao koliko su mu živci bili napeti.

— To bi pobudilo sumnju prolaznika — upozori ga Vandalia, pa nastavi: — A da slučajno nabasam na Denvera, cijeli bi pothvat propao. I ti želiš da to obavimo bez neprilika, zar ne?

— Da — slabašnim mu glasom odgovori Ferris, pa doda: — Ali gdje da je uopće počnem tražiti?

Vandalia naprči usne. Taj balavac nije naslijedio hrabrost ni naglu narav svog oca.

— Do vraga, pa postoje samo dva mjesta u gradu gdje je Millie mogla odsjesti: u hotelu ili kod gospođe Moody. Pođi najprije kod gospođe Moody. Znaš valjda gdje joj je kuća? — nestrpljivo mu odgovori Vandalia.

Ferrisovo se lice malo smekšalo. Kuća gospođe Moody bila je u jednoj pokrajnoj ulici izvan poslovnog središta grada. Kamo sreće da je tamo nađe, jer tako ne bi natrapao ni na kog poznatog.

— Odmah se vraćam čim je nađem.

— I ne zaboravi što ti je otac rekao: ne dovedeš li je ne vraćaj se kući — podsjeti ga Vandalia na Rockvillove riječi.

Ferris se sav pokunjlo. Ma, kako bi mogao zaboraviti što mu je otac rekao?

Kad je odjahao stotinjak metara, osvrnuo se, ali Vandalia je već progutala noćna tama. Cuo je još samo topot kopita njegova konja. Ferris mu je zavidio što je mogao ostati; on bi više volio da je Vandalia morao u grad, a da on ostane i čeka izvan grada.

Sjahao je ispred kuće gospođe Moody i osjetio kako mu noge drhte od uzbuđenosti. Pokucao je tiho na vrata i opsovao u sebi. Nitko ga nije mogao čuti kako kune. Ponovo je zakucao, jače i glasnije.

Gospođa Moody otvorila mu je vrata, a lice joj se smrkne i ukrići kad ga ugleda. Ostavila je vrata odškrinuta dok je s njim razgovarala.

— Millie vas zacijelo ne želi vidjeti — rekla mu je.

— Moram s njom svakako razgovarati — odgovorio joj je i trsio se da ostavi dojam duboko potištenog.

Gospođa Moody zatresla je sumnjičavo glavom i rekla:

— Kazat ću joj.

Zatvorila je vrata i njemu se činilo da je prošla cijela vječnost prije nego su se vrata ponovo otvorila.

Ovaj put na vrata je izašla Millie. I ona ga je promatrala sa sumnjom u očima.

— Ferris, ako si došao po mene, uzalud se trudiš. Ja više ne idem kući — rekla mu je prije nego je uspio i otvoriti usta i kazati zašto je došao.

— Moraš, Millie. Otac je čistio pušku i smrtno se nehotice ranio. Teško da će preživjeti.

Približila je i trenutak ostala bez riječi, nijema.

— Liječnik je već na putu k nama, Millie. Jedino, ako ga više ne želiš vidjeti, onda... — Namjerno je izostavio drugi dio rečenice, diveći se sam sebi kako sve to lukavo izvodi. Čak bi mu i Meade morao to priznati.

— Pitao je za tebe, Millie, prije nego sam otišao — nastavio je Ferris tužnim glasom. — Želi te još jedanput vidjeti prije... — Potresao je tužno glavom i namjerno nije htio ponovo završiti rečenicu.

Začas je donijela odluku. — Moram početi po svog konja — rekla je kratko.

— Nemamo više vremena za to, Millie. Stari može svaki čas izdahnuti. Jahat ćemo zajedno na mom konju; dovoljno je snažan; izdržat će. — Potom nastavi grubljim glasom, bojeći se da bi se Millie mogla predomisлити: — On ti je otac, na kraju krajeva. Naravno, ako ga ti više ne želiš vidjeti, onda...

— Tko ti kaže da ga više ne želim vidjeti. Pričekaj me dok uzmem šešir i šal — odvratila mu je.

Želio ju je zadržati da se više ne vraća u kuću, ali nije mogao smisliti valjan razlog. Uzvrpoljio se. Činilo

mu se da vrijeme uopće ne odmiče dok ju je čekao.

Bio je toliko živčan da mu se činilo da će iskočiti iz kože kad se vratila.

— Idemo! Požuri! — rekao joj je grubo i šćepao je za ruku. Pazio je da se mnogo ne osvrće oko sebe. Svaki čas mogao je netko naići, Denver ili Norem, i od straha osjetiti težinu u želucu.

Pomogao joj je da uzjaše, a on se popeo iza nje na sedlo. Nije smio odmah potjerati konja u galopu da ne privuče pažnju prolaznika, a istodobno je želio što prije nestati iz grada.

Čim je projahao i posljednju kuću i izjahao iz grada na cestu uze se okretati da vidi gdje se skrio Vandalia. Proklinjao ga je u sebi. Vandalia ga je namagarčio. Nije ga čekao. Ljutito je odahnuo kad se Vandalia pojavio iz guste tame.

— Vidim da je sve išlo ko podmazano — reče Vandalia i pakosno se naceri.

Millie se počne otimati, ali Ferris je pograbi oko struka da ne skoči s konja.

— Sjedi tu i budi mirna, sestrice. To je tvoje dobro — upozorio ju je Ferris.

Otimala mu se svom snagom, ali je uskoro posustala i klonula, a Ferris se poboja da će početi histerično vriskati ali kad je progovorila, glas joj je bio miran i staložen:

— Uz sve drugo, Ferris, ti si i ogavan lažac.

Vandalia se grohotom nasmijsao na tu opasku, a Ferris se samozadovoljno nacerio.

— Nisam ti baš sve lagao, sestrice. Otac te doista želi vidjeti — s užitkom reče Ferris.

Po zvuku njegova glasa moglo se zaključiti da je Ferris prezadovoljan sam sobom sad kad mu je laknulo i kad se više nije imao čega bojati.

— Veri, zaveži joj ruke za svaki slučaj. Tko zna kakve joj sve ludosti mogu pasti na pamet — zamoli Ferris Vandalia.

XII

Predvečer tog dana, premda se dobro naradio, Will se nije osjećao preumoran. Pošteno je zaradio svoju nadnicu i nisu mu bile potrebne Jenningsove pohvale. Oni su bili potrebni jedan drugom. Sam Jennings je sada mogao odmarati u miru svoje stare kosti, a Will je mogao ostati u Alamitosu koliko hoće.

Pokucao je na vrata gospođe Moody. Cijeli se dan veselio tom sastanku s Millie i jedva je čekao da je opet vidi.

Gospođa Moody mu je otvorila vrata, a Will se začudio zašto se namrštila kad ga je ugledala.

— Will, Millie nije ovdje — rekla mu je gotovo šapatom.

Sigurno hoće reći da je Millie otišla u grad, pomislio je. Šteta što to prije nije znao, mogli su se sastati u gradu, pa bi je dopratio kući.

— Pričekat ću je ovdje dok se vrati — rekao joj je i nasmijsao se.

— Onda ćete se bogme dugo načekati, Will.

Prestao se smješkat. Mora da se nešto nezgodno dogodilo osjetio je to po izrazu njezina lica, a i po boji glasa.

— A zašto, pobogu? — Zapita je u čudu. Činilo mu se da je prošla cijela vječnost prije nego mu je odgovorila, pa je poželio da je zgrabi za ramena i dobro prodrma kako bi iz nje što brže istresao odgovor.

— Ferris je došao po nju. Rekao joj da je Meade na umoru. Nastrijelio se dok je čistio pušku. Želi vidjeti Millie prije smrti.

Zaprepastio se. Oči su mu se zastaklile, mišići lica napeli se i ukočili.

Upitala ga je drhtavim usnama:

— I vi u to ne vjerujete, zar ne?

— To je obična pođla spletku koju je Meade smislio samo da je namami kući. Recite mi, kad je otišla?

— Prije pet-šest minuta. Nagovarala sam je da pričeka dok vi ne dođete, ali njoj se jako žurilo. Will, što ćete sada učiniti?

— Idem za njima. Je li Ferris doveo i konja za nju? — upita je Will.

Potresla je glavom i kazala:

— Ne, nije. Oboje su uzjahali na njegova konja. Čudnovato, zar ne? Ali nisam je mogla zadržati.

— Ne, niste — rekao joj je. Ali on će ih zadržati. Ferris se nije usudio ujahati u grad s dva konja, a Millie nije dopustio da ode po svojeg u konjušnicu. Morao ju je uvjeriti da joj je otac doista na umoru i da ne smiju izgubiti ni minute, premda se sporije putuje na jednom konju.

— Ne brinite, stići ću ja njih — rekao joj je da je utješi.

— Oh, Will, požurite! — zavalila je gospođa Moody.

— Vratit ćemo se još večeras — dobacio joj je preko ramena dok je trčao niz ulicu.

Dotrčao je bez daha do konjušnice. Sam Jonnings izašao je iz kuće dok je Will osedlavao svog konja, a kako je Will bio u velikoj žurbi, starac se zaplašeno u nj zagledao.

— Kamo tako žurno, Will? Zar već odlaziš i ostavljáš me opet samog?

— Vratit ću se. Ne brinite. Sad nemam vremena za objašnjavanja — pokušao je smiriti starca.

Izveo je svog sivca na ulicu. Možda bi trebalo obavijestiti Norema, ali ni za to nije imao vremena. Ako ne uhvati Ferrisa, onda će zamoliti Norema da mu pomogne, ščepa li je stari Rockville u svoje ruke, lijepim riječima neće moći ništa postići i trebat će mu šerifova pomoć.

Skrenuo je s ceste i udario prijekim putem da izbiye ispred Ferrisa i presiječe mu put. Jahao je kroz gusto i visoko šipražje i žilave i trnovite graničice greble su mu i bole lice. Riskirao je da slomi konju noge, a sebi vrat, jer je neprekidno jahao vratolomnom brzinom.

Držao se ravnog smjera i sjekao je sve zavoje na cesti. Kad je stigao na Rockvillovu zemlju, nekoliko milja od kuće starog Rockvilla, zaustavio je konja da se malo ispuše i odmori. Konj je spustio glavu od umora i glasno je dahtao, što se čulo nadaleko u tihoj noći.

Stajao je u blizini ceste i ogledavao se uzduž i poprijeko. Smjestio se u zaklon nekih četvrt milje poslije zavo-

ja i Ferris je morao tuda svaki čas naići, ako mu već nije umakao.

Poveo je konja iza nekog humka nekih pedesetak metara od ceste i tu ga je ostavio, pustivši uzde da se vuku po zemlji. Izvukao je pušku iz toka na sedlu, a potom prišao grmlju uz rub ceste. Nije znao koliko je tu čekao, ali mu se činilo vrlo dugo.

Čekajući, razmišljao je što bi valjalo učiniti ako Ferris ne naiđe: vratiti se po Norema ili sam poći po nj u ranč starog Rockvilla? Ne, neće poći sam. Millie valja odande izvući bez pucnjave i tučnjave, a jedan sam čovjek to nije mogao uspješno obaviti. Nije se mnogo brinuo što bi mu se moglo dogoditi, ali je bio siguran da bi Meade naredio svojim ljudima da ga ubiju. Rockville bi poslije na sudu ispričao lažnu priču da ga je Will napao u njegovoj kući i da se morao braniti. Willa je, međutim, morila briga za Millie. Mogla je stradati dođe li do nasilja.

Skamenio se. Učinilo mu se da u daljini čuje topot kopita. Ponekad je znao proklinjati noću tamu, sada mu je dobro došla.

Sluh ga nije prevario; topot se čuo sve glasnije i jasnije iza zavoja. Po odmjerenom batu kopita zaključio je da konj ide laganim kasom. Ali, ipak, nešto mu je bilo čudno u tom topotu. Jedan nikad ne topoče u tom ritmu.

Usta su mu se osušila dok je čekao. Tad, bio je siguran da prema njemu dolaze dva konja. Možda je Ferris ipak negdje sakrio konja za Millie.

Uzdahnuo je kad su dva konja izbi-
la iza zavoja. Iz daljine su se doimali kao tamne, bezoblične sjene i Will zaškilji da bi ih bolje razabrao u mraku. Na jednom su konju jahala dva jahača, a onaj manji što je sjedio naprijed, mora da je Millie. Nije mogao prepoznati trećeg jahača.

Zagundao je potihom kad ga je prepoznao: Vandalia! A i tko bi drugi mogao biti? Meade ga je poslao s Ferrisom da mu pomogne i da ga sokoli. Vandalia mora da ih je čekao na izlazu iz grada. Da ga je gospođa Moody vidjela s Ferrisom, ona bi mu to zaci-
jelo i rekla.

Povukao se u debeli mrak guštika. Bio je zabrinut. Dođe li do pucnjave,

Millie će se naći između dvije vatre, ali i s tim je valjalo računati.

Čekao ih je dok nisu stigli točno do mjesta na kojem se skrio, a onda istupio na cestu.

Konji su se uplašili njegove nenadane pojave, a čuo je i kako je Vandalia pri tom promrljao masnu kletvu.

— Ne bih posezao za oružjem da sam na vašem mjestu — upozorio ih je Will, a njegova uperena puška potvrdivala je to upozorenje.

Vandalia je zategnuo uzde i zaustavio konja, ali neprestance je pazio da Will vidi što radi s rukama.

Will potom opomenu Ferrisa:

— I vas držim na nišanu. Pazite što radite! — Bio je siguran da je čuo kako je Ferris progutao puna usta sline.

Samo se nasmiješio kad je čuo kako je Millie uskliknula:

— Will!

Čim se riješi Ferrisa i Vandalia, posvetit će joj punu pažnju.

— Koga ti vraga radiš ovdje? — zavika Vandalia.

— A što vi mislite, Ver! — odvrati mu Will. Nacerio mu se u lice kad je vidio kako se Vandalia pjeni od bijesa.

— Stari Rockville će te zbog ove drskosti živa oderati — zaprijeti mu Vandalia.

— Možda i hoće — složi se Will. — Ali mora još malo pričekati. A sad obojica dolje, sjašite! — zapovjedi im. Nastupio je najopasniji trenutak za Willa. Ferris kako je glup može pokušati da potegne revolver, koristeći Millie kao štit.

— Ferris, držim vas na nišanu, ne zaboravite! — upozori ga Will. — Hajdete, brzo, sjašite obojica! I pazite što radite — požurivao ih je prijetućim glasom Will.

I Ferris je prvi pokleknuo. Dobacio je Vandaliји zdvojan pogled, a potom sjahao, kliznuvši konju preko repa.

Činilo se da će se Vandalia ugušiti od bijesa dok je silazio s konja.

Will ih je otjerao od konja i zapovijedio im: — Otkopčajte opasače i odbacite oružje. Pazite, polako!

Nacerio se s olakšanjem kad je čuo opasače i revolvare u toku kako su tutnuli na zemlju.

— A sad naprijed marš! — zapovijedio im je.

Vandalia je počeo zamuckivati:

— Dobit ćeš ti još svoje, Denver!

Ferrisu nikako nije išlo u glavu što se zapravo s njim događa.

— Nije vrag da ćeš nam uzeti konje? — zacvilio je plačljivo Ferris.

— Kako vi brzo shvaćate, mladiću! To vam je lijepa, kratka šetnja do kuće po svježem zraku — odvrati mu Will i počne se smijati kad je pomislio kako će ih dočekati Meade kad ih vidi da se vraćaju bez konja i bez Millie.

— Ubit ću te zbog ovog poniženja — zaprijeti mu Vandalia.

— Samo pokušajte, ja to jedva i čekam — odvrati mu Will. — A sad put pod noge, brzo!

Gledao je pažljivo za njima dok nisu odmakli nekoliko stotina metara, a tek tad okrenuo se prema Millie.

— Oh, Will — uzdahnula je očiju punih suza i on je uze tješiti.

— Sve je dobro prošlo, Millie — rekao joj je. Odvezao joj je ruke s obluka sedla, a potom presjekao konop vezan oko zglavaka.

Trljala je zglavke i govorila:

— Vjerujem da će Vandalia doista i pokušati da te ubije.

— I ja — odgovorio joj je kratko.

Upravo je htjela sići s konja kad joj je rekao:

— Ne silazi. Možeš li izdržati dok se ne vratimo u grad?

Zažmirkala je nekoliko puta da se oslobodi suza.

— Mogu. Jedva čekam da se vratim u grad — odgovorila mu je i pokušala se nasmiješiti, što joj nije baš najbolje uspjelo.

Lagano ju je potapšao po ramenu, a potom je prišao Vandaliјevu konju. Rasedlao ga je i sedlo i uzde bacio u cestu. Udario je konja šeširom po sapi-ma, a konj je zaništao i udario u ljudi trk.

Okrenuo se prema Millie, nasmiješio joj se i rekao:

— Vandalia će biti toliko bijesan kad stigne kući da neće moći izustiti ni riječi da objasni starom Rockvillu što se zapravo dogodilo. Pričekaј me, idem po svog konja.

— A što će otac sada poduzeti, Will?
— zapitala ga je kad se vratio s ko-
njem.

Will još nije znao odgovora na to
pitanje, pa joj je rekao:

— Možda napokon od svega odusta-
ne, Millie.

Nadao se da će je te riječi malo smi-
riti da se odviše ne brine i ne plaši,
premda u to ni sam nije vjerovao.

XIII

Vandalia je sjedio na rubu stolice i
promatrao starog Rockvilla pažljivo.
Još nikada ga nije vidio toliko razbješ-
njena. Ferris je spustio glavu i poku-
njeno piljio u pod. Da je Vandalia bio
na Ferrisovu mjestu, ni on se ne bi
usudio pogledati starog Rockvilla u
oči.

Rockville ponovi još jednom pitanje
s kojim ih je neprekidno bombardi-
rao:

— Zar ste vi dopustili da vas razoru-
ža, a da niste ni prstom pomakli?

Vandalia nabra čelo.

— Rekao sam vam da nas je zasko-
čio iz busije, Meade. Doimao se vrlo
srdit i začas bi nas postrijeljao da ga
nismo poslušali — reče Vandalia. Tad
se ohrabri, pa upita starog Rockvilla: —
A što biste vi učinili na našem mje-
stu?

Po izrazu Rockvillova lica shvatio
je da je pretjerao.

Stari se Rockville nekako svlada, ali
ipak povika:

— Pobogu, ja mu se ne bih predao
bez otpora!

Vandalia prezrivo naprči usne. Pone-
kad je stari Rockville rasuđivao ko
luđak. Nije mu uspjelo promijeniti iz-
raz lica prije nego ga je Meade pogle-
dao.

— Kažete, zaskočio vas je iz busije?
A odakle je znao da ćete baš onuda
proći? Kako mu je uspjelo da vas pre-
stigne?

Vandalia je mislio da to pitanje nije
njemu upućeno i lukavo je šutio.

Ni Ferris nije odgovorio i stari
Rockville zaurila na nj:

— Zaboga, Ferris, tebe pitam!

Ferris se promeškolji na stolici i
promrmlja:

— Ne znam, oče. Sigurno mu je go-
spođa Moody sve izbrbljala. Ona je
jedina znala da je Millie otišla sa
mnom.

— Prokleti blesane! — dobaci mu sta-
ri Rockville. — Zar si joj morao reći
zašto si došao?

Ferris potrese glavom.

— Pa, morao sam reći Millie zašto
sam došao, a ona je sve kazala gospo-
đi Moody. — Usudio se čak podignuti
glavu i pogledati u oca. — Mislim da
bi bilo najbolje da od tog odustanemo,
ili barem dok se Denver mota po gra-
du i oko Millie.

Rockville ga opsova. Vandalia još
nikada nije čuo nekog da tako prostač-
ki psuje vlastita sina.

Rockville se sasvim zaboravio dok
se derao:

— Znam što bi bilo za tebe najbolje.
Za tebe bi bilo najbolje da se skriješ
u mišju rupu dok ne obračunam s tim
Denverom. Gospode, čini mi se da ti
uopće nisi moj sin.

Ferris trepnu očima kad je to čuo,
ali bio je ipak toliko pametan da drži
jezik za zubima.

— Millie se mora vratiti kući, milom
ili silom. Kad ja nešto kažem, onda to
tako mora biti — derao se stari Rock-
ville zažarenih očiju.

Ferris se doimao kao da će zastenja-
ti od muke, pa ga je Vandalia gotovo
počeo sažaljevati. Nije još znao što je
stari Rockville naumio, a on nije želio
da u tom sudjeluje, što se očito na
njem i vidjelo.

— Meade, ništa ne možete učiniti
dok je Denver u gradu — opomenuo ga
je oprezno tihim glasom.

Rockville ga ošinu ljutitim pogle-
dom. — Znam to i bez vas. Ja ću ga
već sam srediti ako treba.

Vandalia se naježi od tih riječi. Mož-
da bi bilo najbolje da se iz tog neka-
ko izvuče. Rockville mu je, doduše,
obećao Millie, ali mrtav od tog nema
nikakve koristi.

Rockvillove su se zjenice suzile kao
da je čitao Vandalijeve misli.

— Odeš li sada, izgubit ćeš Millie i
bogatstvo. Kad dovedemo Millie kući,

postat ćeš moj poslovni partner — obećao mu je stari Rockville.

Vandalia izgubi dah, kad je to čuo. Napokon, Meade mu je ponudio ono za čim je žudio cijeli život. Nagrada je bila dovoljno velika da je vrijedilo riskirati i glavu.

— Da čujem što od mene za to tražite? — upita ga Vandalia.

Rockville se podlo naceri.

— Znao sam ja da si ti pametan momak. Sutra ćemo Denvera dočekati kad bude izlazio s posla, a vas dvojica ćete ga zaskočiti i...

— Ne smiješ se vratiti u grad, oče. Zar si zaboravio što ti je rekao Norem? — povikao je Ferris.

Vandalia je bio siguran da će stari Rockville u tom trenutku odalapati Ferrisa, ali tad spazi posrpan izraz na starčevu licu.

— U grad idemo svi zajedno, Ferris — odvrati mu otac. — Ti moraš da obraniš čast svoje sestre. Norem mi je naredio da se tornjam iz grada, ali mi nije zabranilo da se tamo i vratim.

— o —

Millie je čekala Willa ispred konjušnice. Obrazi su joj se žarili od sreće koju nije mogla izraziti riječima.

— Millie, molio sam te da ne izlaziš sama na ulicu — blago ju je prekorio Will čim ju je ugledao.

Uhvatila ga je ispod ruke i rekla mu:

— Zar me doista ne želiš otpratiti kući?

Nasmiješio joj se sav sretan.

— Znaš ti dobro što ja mislim. Zar si već zaboravila što se sinoć dogodilo?

— To se više neće ponoviti — odgovorila mu je i nasmijala se. — Otac već jednom mora shvatiti da ne može svima nametati svoju volju.

Nije joj protuslovio, ali je znao da stari Rockville nikad neće odustati od svojeg nauma, a ono što se dogodilo prošle noći samo će ga još jače ražestiti.

— Will, ne mogu izdržati u kući cijeli dan. Čini mi se kao da sam u zatvoru, a sati tako sporo odmiču.

Znao je on dobro koliko dosada može utući čovjeka, ali to mu nije manilo brige tog trena. Mislio je da će Millie riješiti svoje probleme odlas-

kom iz očeve kuće, ali prošle se noći uvjerio koliko se prevario.

— Zar ti je doista krivo što sam došla po tebe, Will?

— Ti dobro znaš da nije — odgovorio joj je. Millie je bila dobro raspoložena i nije je htio oneraspoložiti.

Ona je prozrela njegove misli, pa mu je rekla: — Nemoj misliti da sam lakoumna, Will. Razgovarala sam sa šerifom Noremom, sreća sam ga na putu ovamo. Zanimalo ga je što se dogodilo prošle noći.

— I treba da ga zanima — odvrati joj Will kratko.

— Obećao mi je da će odsad bolje paziti na mene. Zar ti to nije drago?

Nasmiješio joj se unatoč svojim brigama.

— O da, jako mi je drago — složio se, ali na licu mu je i dalje ostao onaj izraz zabrinutosti koji se pojavio čim ju je ugledao samu na ulici. Prisiljavao se da se ne osvrće oko sebe. Millie bi mogla pomisliti da se boji da ga ne zaskoče, pa će je opet preplašiti. Nepromisliv je sam sebi ponavljao da mu se ovdje u gradu ne može ništa dogoditi, ali ga je iskustvo od prošle noći svejedno upozoravalo da bude na oprezu. Želio je da požure, ali onda bi se ona dosjetila što ga muči.

Rockville je provirio iza ugla kuće i povukao brzo glavu. Uspuhao se i ushriptaо kad je opazio Willa kako izlazi iz konjušnice Sama Jenningsa.

Vandalia je također provirio iza ugla i tiho opsovao.

— Što je? — upita ga stari Rockville.

— Pogledajte tko ga je dočekao — odgovori mu Vandalia.

Rockville još jednom proviri i promrmlja ljutito:

— Do vraga, Millie je s njim!

— Znači, večeras ga ne možemo napasti — dometnu Ferris s olakšanjem.

— Vraga ne možemo! — prasnua stari Rockville. — Ti prokleta budalo! Zar ne vidiš da mu njezina nazočnost samo sputava ruke. Neće se usuditi da nam se odupre. Mi ne odustajemo od naše nakane. — Opsovao je kad je vidio kako se Ferrisovo lice izdužilo i dodao: — Ma kakav si ti čovjek kad dopuštaš da ti svaki golač kauboj kalja čast sestre Istupi na sredinu ulice i izazovi ga na dvoboj. Nitko ti to neće zamjeriti.

— Hoće li i Verl poći sa mnom? — upita Ferris drhtavim usnama.

— On će stajati na pločniku. Denver ga tamo neće opaziti. Napas ćete ga svaki sa svoje strane, tako da se neće moći odjednom obraniti od dvojice napadača.

— Ne moraš se ništa bojati, Ferris — rugao mu se Vandalia. — Ja ću biti u tvojoj blizini.

Vandalia je mislio da je stari Rockville pogriješio što još jače nije napojio Ferrisa viskijem. Čašica-dvije što ih je Ferris popio, malo su ga ohrabrilale, ali to nije bilo dosta da utopi strah.

Ferris obrisa usta zapešćem i prošapta: — Spreman sam, idem.

— I bolje ti je — dobaci mu otac hladno. — Ili se više ne vraćaj.

Ferris izađe na sredinu ulice, a Rockville reče Vandaliji:

— Verl, sad sve ovisi o tebi.

— Znam — odvrati mu Vandalia kratko i pođe niz ulicu pločnikom.

Millie je prva ugledala Ferrisa i stisla se uz Willa.

— Will, on se vratio!

Will se naglo okrenuo. Ferris im se približavao sredinom ulice nesigurnim korakom. Mora da je pijan, pomisli Will. I bolje, možda će pijan pametnije rasuđivati nego trijezan.

— Denver, želim s tobom govoriti! — zaurao je Ferris.

Will uzdahne. Činilo se da ni pijanom Ferrisu nitko ništa ne može utuviti u glavu.

— Millie, ne miče se odavde. Pokušat ću da na miran način iziđem s njim na kraj — reče joj Will. Morao je strgnuti njezine prste sa svoje ruke tako ga je grčevito držala. — Millie, slušaj me. Nemoj mi još ti praviti neprilike.

— Will, što on hoće?

— Odakle da ja to znam.

Zakoračio je na sredinu ulice. Zar je ta budala došla da ga izazove na dvoboj? Ako jest, netko ga je na to nahuškao. Ferris je bio prevelika kukavica da bi se sam na to odlučio.

Prilazili su jedan drugom sporim koracima. Razmak između njih bivao je sve manji i manji.

— Što hoćeš, Ferris? — upita ga glasno Will.

— Znaš ti dobro što hoću. Pokazat ću ja tebi, kopilane. Nitko ne smije kaljati djevojačku čast moje sestre!

Napuhava se, pomisli Will. Jedino što je htio izbjeći bio je revolverski dvoboj s Ferrisom. Ferris je bio prosječan strijelac i slab revolveraš. Ali, želja je jedno, a stvarnost drugo.

Pošao je još nekoliko koraka niz ulicu. Sad ih je dijelilo još samo dvadesetak metara. Činilo mu se da Ferrisa može zaustaviti samo ako na nj zapuca, ali Will ga nije htio ubiti. Ferris je ipak bio Millin brat. Mora ga samo lakše raniti da mu izbije iz glave pijanu ratobornost, ali u dvoboju s revolverima nitko ne može predvidjeti kako će se borba završiti.

Premda je znao da mu je sve uzalud, ipak je pokušao razumjeti Ferrisa.

— Ferris — povikao je, ali je naglo zašutio kad je čuo korake u trku iza sebe. Opasno je bilo okrenuti se, a on je znao tko to trči Ferrisu u pomoć još prije nego se okrenuo. Millie je tog trena istrčala nasred ulice sva izvan sebe od straha. Znao je što je htjela. Htjela se postaviti između njega i Ferrisa — nadi da će tako spriječiti prolijevanje krvi. Presreo ju je i zgrabio za ruku. Gurnuo ju je grubo natrag, što dalje od sebe, jer je i bez nje bio već u grdnom škripcu.

— Millie, rekao sam ti da se u ovo ne miješaj!

— Ustrijelit će te! — zavriskala je.

— Millie, slušaj me...

Prasnua je prvi hitac i zatomio njegove riječi, a zrno mu je prozviždalo pokraj glave. Millie je mogla stradati, ali Ferris se na to nije obazirao. Nije više bilo vremena za razumno raspravljanje i uvjeravanje. Ponovo ju je gurnuo tako snažno da je pala. Čuo je prasak drugog hica, ali nije mu čuo zvižduka.

Potegao je revolver i naglo se okrenuo. Morao je pucati bez ciljanja i više ga nije bilo briga gdje će pogoditi Ferrisa. Morao ga je ustrijeliti bilo gdje i potegnua je obarač.

Vandalia se šuljao niz pločnik, držeći se sjene pod kućama. Nacerio se zlobno kad je Ferris izazvao Willa. Sve je ispalo jednostavnije nego što je mislio. Denver će svu svoju pažnju

usredotočiti Ferrisa, a Vandalia će ga ustrijeliti u najpogodnijem trenutku. Približio im se još nekoliko koraka. Na njega neće nitko ni posumnjati. On i Ferris imali su revolvere istog kalibra i sva će krivnja za Denverovu smrt pasti na Ferrisa.

Denver je ostavio Millie na pločniku na drugoj strani ulice i sam je istupio pred Ferrisa. Odlično, pomisli Vandalia i posegne za revolverom.

— Ne bih povlačio revolvera, Vandalia — reče mu Norem i iziđe iz veže susjedne kuće. Vandalia se trgne kad je čuo svoje ime i povuče ruku s drške revolvera.

— Namjeravate ga ustrijeliti s boka? — upita ga Norem.

— Ne — lagao je Vandalia. — Čuo sam Ferrisa kako mu se prijeti pa sam dotrčao da vidim što se događa.

— Dotrčali ste da biste Willa uklještili.

Vandalia mahnu rukom, pa će prezirivo:

— Pa to nije fer borba. Ferris mu nije dorastao.

— A zašto ste mu onda dopustili da ga izazove? — upita ga grubo Norem.

Norem je sve vrijeme držao Vandalia na oku, dok je istodobno pažljivo promatrao što se događa na sredini ulice. Opsovao je kad je Millie istrčala s pločnika. Will se našao u vrlo neugodnu položaju. Gurnuo ju je i Millie je pala na zemlju.

— Prokleta budala! — istisnuo je Norem kroza zube kad je Ferris zapucao u Willa. — Tom zvekanu je baš svejedno kog će pogoditi.

Ferris je ispalio još jedan hitac prije nego se Will dospio okrenuti prema njemu. Will povuče revolver i zapuca. Ferris se propne na prste, osta tako jedan tren u grču, a potom se sruši na zemlju. Norem je odmah vidio da je Ferris smrtno pogođen, pa mu nije morao ni prići da se u to uvjeri.

— Jeste li sada zadovoljni? — upitao je ljutito Vandalia. — Ili je možda sve ispalio malo drukčije nego što ste se nadali?

Vandalia obližnu suhe usne, a glas mu je bio promukao kad je progovorio:

— Ne možete mene zbog tog kriviti. Ja s tim nemam nikakve veze.

— Ne bih baš rekao — odbrusi mu Norem i mrko ga pogleda.

— Potražite Rockvilla i kažite mu neka dođe pokupiti sina. Siguran sam da je tu negdje u blizini.

Vandalia je stajao ko skamenjen, pa se Norem morao na nj izderati:

— Što čekate?

Vandalia ode žurnim korakom, osvrćući se za sobom preko ramena da vidi što radi šerif.

Šteta što Will i njega nije ustrijelio, pomisli Norem. Pogledao je u Willa. Will je praznih očiju piljio u mrtvo Ferrisovo tijelo. Osjećao se skršen, kao da su mu sve kosti omlohavile i omekšale.

Sve se moglo drukčije završiti, pomisli Norem kad je pošao prema Willu. Svu je nesreću skrivila pakosna tvrdoglavost starog Rockvilla.

XIV

Will zakrči Millie put kad je pošla prema mjestu gdje je ležao Ferris. Pri-tiskala ga je tjeskoba zbog nje i zbog sebe. Znao je da se ona i brat nisu baš odveć slagali, ali on joj je unatoč tome ipak bio jedini brat.

Što li će sad za nj osjećati? Willa je to strahovito mučilo. Nije on namjerno ubio Ferrisa; učinio je to u samoodbrani ali ta mu je činjenica bila vrlo slaba utjeha. Hoće li ga zbog tog Millie zamrziti pa ga više neće htjeti vidjeti?

— Millie, sve je ispalio drukčije nego što sam želio — rekao joj je umornim glasom. — Htio sam ga samo lakše raniti. — Tad se dosjeti da još drži u ruci revolver i brzo ga spremi u tok. — No, nisam mogao... — Nije završio svoju misao.

Riječi nisu više ničemu koristile.

Usne su joj drhtale od uzbuđenja, ali u očima nije bilo suza.

— Da li je mrtav? — upitala ga je sa strahom.

— Jeste — odgovorio joj je iskreno. Nije imalo smisla da joj pokuša sakriti istinu.

— Znam, trebalo bi da plaćem, Will, ali ne mogu. Neprekidno mi je na pameti da je on htio tebe ubiti.

— Millie — zavapio je i raširio ruke, a ona mu se bacila u zagrljaj.

Ljudi, privučeni pucnjavom, počeli su se oko njih okupljati i znatiželjno ih promatrati.

— Odbijte! — povikao je Norem. — Čujete li me?

Znao je da će sada sa svih strana početi pljuštati pitanja, uglavnom glupava i bešćutna, koja će samo još jače uzrujati Willa i Millie. I bez obzira na to što će im Millie i Will odgovoriti, ljudi će o svemu imati svoje mišljenje, a za Millie to možda ne bi bilo odveć ugodno.

— Odvedite je oдавде, Will — rekao mu je Norem.

Tada se prvi put poslije Ferrisove smrti, Millie rasplakala, pa promucala:

— A Ferris?

— Za nj će se pobrinuti Norem — odgovori joj Will.

Norem je razmaknuo ljude i napravio im tako prolaz kroz gomilu znatiželjnika. Neki su ljudi pokušali Willu postaviti poneko pitanje, ali Norem ih je grubo ušutkao.

Kad je izveo Willa i Millie iz gomile, vratio se do mjesta gdje je ležao Ferris. Norem je počeo rastjeravati okupljene znatiželjнике, derući se na njih:

— Zao vam je što niste vidjeli kako je ubijen, a? Sad je sve gotovo! Razlaz!

Noremovo smrknuto lice i opor i strog glas natjerali su ljude da ustuknu korak-dva, a neki ga glas iz gomile zapita:

— Zar nećete uhapsiti ubojicu, Mart?

— Sve sam vidio svojim očima; Denver ga je ustrijelio u samoobrani — odgovori Norem.

— Stari Rockville zacijelo neće biti zadovoljan tim objašnjenjem — dometnu Hawkins, debeli vlasnik željeznarije.

Norem zakoraknu prema njemu s podignutom rukom kao da će ga udariti, no svlada se u posljednji čas.

Hawkins brzo ustuknu i zašut.

— Hawkins, u vas je predugačak jezik, valjalo bi vam ga malčice skratiti! — dobaci mu Norem.

— Pazite vi što govorite! — isprazno se napuhavao Hawkins.

Norem ga ošinu strogim pogledom i Hawkins ne izusti više ni riječi. Progutao je slinu i sklonio se iza nekog čovjeka.

Norenova su se ramena pogrblila pod težinom nagađanja i rasuđivanja ljudi oko sebe. Svi su napeto čekali što će reći i učiniti stari Rockville kad dođe, a što je nasred ulice ležao mrtav čovjek nije ih baš mnogo smetalo. Norem je poželio da mu je dugačak bič i da ih sve rastjera kućama ko stoku. Bože, kako je bio umoran. Možda je već bio prestar za taj posao? Svakim mu je danom sve više išla na živce glupava svjetina i njezino rasuđivanje.

Znao je da neki od njih dobro i pravo rasuđuju i stoga je šutio i pravio se da nikog ne vidi i ne čuje. Ali, zar nije on, baš kao i oni, jedva čekao da vidi kako će stari Rockville reagirati na smrt svog jedinca.

Ugledao je Vandalia i starog Rockvillu kako im prilaze. Učinilo mu se da stari Rockville hoda s teškom mukom, a glava mu je klonula na prsa. Rockville se dovukao do Ferrisova tijela i stao. Dugo je i netremice promatrao Ferrisa, a Norem poželio da mu je znati koje li se misli roje u toj staroj glavi. Hoće li se najzad opametiti i shvatiti koliko je tvrdoglavost i naprstitost nanijela već zla i njemu i njegovim bližnjima? No, Norem nije mogao ništa zaključiti po izrazu Rockvillova lica ili po držanju. Nadao se ipak da će ga smrt sina bilo urazumiti bilo natjerati u otvoreno ludilo.

— Što kanite poduzeti protiv ubojice? — upita ga glasno, ali tužnim glasom Rockville.

— Protiv koga? — Znao je Norem što stari Rockville hoće reći, ali nije želio da stekne dojam da on njegove riječi uzima ozbiljno.

— Protiv koga? — ponovi stari Rockville pitanje kao da nije mogao vjerovati svojim ušima ono što je čuo. — Pa, zaboga... — vikao je sve glasnije. Rockville se potom osvrne po licima oko

sebe kao da ih moli da mu pomognu. Zatim se opet zagleda u Norema.

— Pitajte me protiv koga, dok moj sin koga je Denver mučki ubio leži tu pred vašim nogama.

— Vašom krivnjom — odbrusi mu Norem bezdušno. — Ferris je bio kukavica i nikad se ne bi usudio izazvati Denvera na dvoboj da ga niste nalili viskijem i nahuškali. I usto nije čak znao ni iskoristiti prednost koju je imao. Dva puta je pucao u Denvera prije nego mu je Denver uzvratio vatru. Pitajte Vandalia, on je sve vidio.

Vandalijevo se lice počelo grčiti. Najprije se zagledao u zemlju, a potom se uze ogledavati oko sebe: niz ulicu, po kućama, u sve i sva, samo se nije usudio pogledati u Norema i Rockvilla.

— No, kažite već jednom što ste vidjeli! — ponuka ga Norem glasom koji nije trpio pogovora. Vandalia je znao da mora reći istinu i da će mu istina zagorčati život.

Vandalia proguta slinu što mu se skupila u ustima i grlu.

— Meade, Ferris je prvi pucao — jedva mu je uspjelo nekako procijediti kroz stisnuto grlo. — Ferris je ispalio dva hica u Denvera prije nego ga je Denver ustrijelio.

Rockville je ostao bez daha kad je čuo što je rekao Vandalia. Jedan trenutak činilo se da će se ugušiti. Lice mu je poplavalilo, a slina mu se skupila u kutovima usta i kapala mu niz bradu.

— Prokleta podla izdajico! — izdiera se stari Rockville kad je ponovo došao do daha.

Vandalia se zapiljilo niz ulicu od straha da Rockvilla pogleda u oči i promućao je nesvjesno, molećivim glasom:

— Ali, Meade, pa i vi znate što se zapravo dogodilo.

— Tornjaj mi se s očiju! — zauriao je Rockville.

Norem se bojao da bi se stari Rockville mogao toliko zaboraviti da u slijetopom bijesu ustrijeli Vandalia, pa ga je glasno i strogo opomenuo:

— Meade, smiri se!

Opomena osvijesti Meade i on se zagleda u Norema kao da ga vidi prvi put.

— I pazite što radite — nastavi Norem odrješito. — U gradu smijete ostati dok ne pokopate Ferrisa i ni trenutka dulje. Razumijete?

Rockville ga je razumio, jer mu se lice izduljilo i opustilo. Ogledao se kao da traži pomoć, ali Vandalia je već daleko odmakao niz ulicu.

— Hoće li mi netko pomoći da Ferrisa prenesem do Millsona? — upitao je ispod glasa stari Rockville okupljene ljude.

Norem odredi četvoricu ljudi da mu pomognu prenijeti Ferrisovo tijelo do pogrebnika Millsona.

Promatrao je kako ljudi podižu i odnose Ferrisa dok je Rockville hodao polako za njima, klecajući na slabašnim nogama.

— Ostali, razlaz! — izderao se na ljude koji se još nisu razišli. — Predstava je završena!

Kad bi makar bio u to siguran!

Bijes mu se stišao i osjećao se prazan i potišten. A to je svojstveno svakom nasilju; beskorisno je i s njim se ništa ne postiže osim zle krvi.

XV

Millson je bio slabašan čovjek niska rasta i tužna lica; i premda mu se ruke nisu dodirivale, ostavljao je dojam da ih neprestance tiješti. Posao pogrebnika obavljao je u sobi iza svoje brijačnice, gdje su Ferrisa položili na dugačak nepokriven stol.

Ljudi koji su ga ovamo donijeli, otišli su i Rockville je sam sjedio pokraj odra, tupa pogleda.

Millson se mucao oko vrata. Izrazio mu je sućut već nekoliko puta, premda je dvojio da je stari Rockville uopće čuo što mu govori.

— Želite li još štogod, gospodine Rockville?

Mora da su ovaj put Millsonove riječi doprle do mozga starom Rockvillu, jer se okrenuo i pogledao ga. Rockvil-

le se doimao starim i umornim i Millson pomisli: nastavi li se tako izjedati, uskoro ću imati dva pogreba.

Millson ponovi pitanje, a Rockville odjednom živnu, planu i izdera se:

— Marš napolje!

Millson se zgrozio i brzo zatvorio za sobom vrata.

Rockville je izgubio svaki osjećaj za vrijeme i nije imao pojma koliko već dugo sjedi uz Ferrisa. Bio je sam i izjedala ga je tuga. Osvetit će se on tom Denveru, premda još nije znao kako. Tog trenutka nije bio sposoban da misli.

Čuo je kad su se otvorila vrata i u njem ponovo zakipi gnjev. Ponovo mu je došao dodijavati taj prokleti, ljigavi Millson. Zašto ga ne puste da u miru sjedi uz mrtvog sina?

Polagaño se okrenuo i ugledao Vandalia na vratima sobe. Dugo i bez riječi Rockville je piljio u svog bivšeg nadglednika.

— Htio sam te ubiti — rekao je napokon umornim i tihim glasom.

Vandalia mu priđe korak bliže. U Rockvillovu glasu više nije bilo srdžbe i Vandalia pomisli da će ga sada na miru saslušati.

— Meade, nisam ja vas ni prevario ni izdao. — Morao je prisiliti Rockvilla da ga sasluša, ili će sve izgubiti: i posao, i Millie, i svoj dio ranča. Rockville ne izusti ni riječi, što je bio dobar znak. Vandalia se nadao; sasluša li ga stari Rockville i oprostio li mu, ništa još nije izgubljeno.

— Meade, stigao sam na dogovoreno mjesto i upravo kad sam htio zapucati na Willa, Norem je izišao iz veže susjedne kuće i spriječio me. — Ispružio je bespomoćno ruke. — Što sam mogao, Meade?

Rockvillove su oči ostale tvrde; nisu one poznavale milosti.

— Pa, nešto si ipak mogao učiniti — zarežao je na Vandalia.

— Možda još mogu, Meade. Znam kamo je Denver odveo Millie. Sigurno će, neko vrijeme ostati uz nju, a kad izađe iz kuće... — Vandalijevo se lice iskrivi od pakosti. Samo da mu se pruži prilika, i Denver više neće biti uz Millie.

— Ovaj put neću zatajiti, a ni promašiti. Dočekat ću ga u zasjedi i ustrijeliti prije nego uopće shvati da mu je kucnuo posljednji čas.

Rockvillove oči zasjaše starim sjajem.

— Ako ti to uspije, moje obećanje još vrijedi.

— Ali ima još nešto, Meade...

Rockville zagunda i Vandalia odmah zašuti.

— Znao sam da ćeš izmisliti neku ispriku — zamjeri mu stari Rockville.

— Ne, nije isprika, Meade — odvrati mu mirnim glasom Vandalia, pa nastavi: — Samo želim sebe zaštititi. Jer, čim ucmekam Denvera, Norem će nas dohvatiti, vas i mene. A ja bih baš to želio nekako izbjeći. Kad bismo našli nekog tko bi se na sudu zakleo da sam ovdje u ovoj sobi proveo nekoliko sati, tugujući zajedno s vama za Ferrisom...

— A što, pa ja ću se zakleti — odvrati mu stari Rockville.

— To nije dosta. Moram imati bar dva svjedoka. Norem će tako i tako posumnjati da lažete. Treba mi još jedan svjedok.

— K vragu, pa Millson će se zakleti. Taj će sve učiniti da mi se ne zamjeri.

— Nisam baš u to previše siguran — sumnjičavo će Vandalia.

— Ne zanovijetaj. Znam što govorim. Klizni napolje na stražnja vrata, a ja neću Millsona pustiti u sobu dok se ne vratiš. Ako ja kažem da si sve vrijeme bio ovdje sa mnom i on će to potvrditi.

Vandalia se zacereka. — Onda možete smatrati posao već napola završenim.

Rockville ga otprati do stražnjih vrata. — Ako ga ubiješ, dobit ćeš sve što sam ti obećao. — Trenutak je položio ruku na Vandalijevo rame. — Sve ću ti ostaviti ako ubiješ Denvera.

Vandalia popravi i naravna opasač, prije nego je izašao, naceri se i reče: — Onda smatrajte da sam posao već završio. Tiho je zatvorio vrata i pošao laganim korakom niz sporednu uličicu. Stari Rockville je bio opak i nagao čovjek, ali držao se zadane riječi i ispunjavao je obećanja.

Trenutak je razmišljao kojim bipu-tem bilo najbolje da pade. Najprije je morao poći po pušku koju je ostavio u toku sedla. U nju je imao više povjerenja nego u revolver. Naći će se u nebranu grožđu ako Will nije ostao u kući gospođe Moody. Tad ga je čekao dug i naporan posao da ga namami izvan grada.

Izvukao je pušku iz toka u sedlu i pogladio konja po vratu. — I ti moraš biti spreman. Možda ćemo morati žurno ođjahati iz grada — rekao je konju.

Držao se sporednih uličica dok se šuljao prema kući gospođe Moody. Srećom, kuća je bila na osami i već je bilo kasno, pa ga tako sigurno nitko neće vidjeti.

Dva prozora na pročelju kuće gospođe Moody još su bila osvijetljena. Znači, još sjede u salonu i razgovaraju, pomisli Vandalia.

Izabrao je najgušći grm na suprotnoj strani ulice točno ispred kuće gospođe Moody i sakrio se u guštik. Vjetar je popuhavao i njihao lišćem i grančicama. Šćućurio se i čekao. Jezikom je neprestance oblizivao suhe usne. Nadao se da će se Denver uskoro pojaviti, jer dugo čekanje može previše izivcirati čovjeka.

XVI

Will je promatrao Millie zabrinutim očima.

— Millie, moraš se odmoriti. Izgledaš iscrpljena.

— Neću moći zaspati, Will. Neprekidno mislim na jadnog Ferrisa. Što mišliš kamo ga je odvezao Meade?

— Vjerojatno na ranč.

— Onda mu ne mogu doći na pogreb.

— Nemoj na to više misliti, molim te, i pokušaj se odmoriti.

— Dobro. Idem onda leći. Hoću li te vidjeti sutra ujutro?

— Naravno — rekao joj je. Uzet ću slobodan dan, bilo to pravo ili krivo starom Jenningsu. Nagnuo se nad nju

i poljubio je. — Obećaj mi da ćeš odmah u krevet.

Bilo mu je teško što je mora ostaviti samu. Bojao se da će proplakati cijelu noć. Pogladio ju je po obrazu.

— Doći ću sutra rano ujutro — obećao joj je. Pošao je prema izlaznim vratima i još se jednom osvrnuo da je pogleda prije nego je išao na ulicu.

Salijetale su ga teške i sumorne misli. Znao je da Millie neće oka sklopiti te noći. Zelio je ostati uz nju i tješiti je.

Noć je bila tamna, nebo oblačno i puhao je hladan vjetar, koji je nosio komad papira niz ulicu, a Will opsova, koliko ga je uplašilo njegovo šuškanje. Živci su mu bili prenapeti i prezao je na svaki šušanj. Osjećao se kao da ga neke sakrivene oči promatraju na svakom koraku; sve mu se činilo zlokočnim i sablasnim. Vjetar je savijao granje grmlja na drugoj strani ulice i on se u nj pažljivo zagleda. Nije li opazio neko čudno micanje među granama? Prenapeti živci mogu lako zavarati čovjeka.

Pošao je niz ulicu pločnikom. Tih nekoliko koraka mu je malo smirilo napete živce. Zastao je na uglu ulice. Neprekidno se osvrtao i promatrao šuštao grmlje. Učinilo mu se da među granama razabire neku tamnu sjenu. Zapiljio se u nju, a potom uzdahnuo i pošao dalje.

Napola je zaokrenuo za ugao ulice i taj mu je zaokret vjerojatno spasio život. Plameni jezik liznuo je prema njemu iz gustog grmlja. I, prije nego je shvatio što se zapravo dogodilo, osjetiti tup udarac u desno rame. Ne, rana ga još nije boljela, samo mu je cijela ruka odmah utrнула, od ramena do vrška prstiju. Udarac ga je gotovo srušio s nogu i on počeo posrtati. Pokušao je prisiliti ranjenu ruku da ga sluša. Kakav naporan trud! Ruka mu je dohvatila držak revolvera, ali ništa drugo nije osjećao. Mućio se da izvuče revolver iz toka i da ne izgubi ravnotežu, ali ni jedno ni drugo nije mu baš polazilo za rukom.

Koljena su mu napokon popustila i on se srušio na zemlju svom težinom. Pri padu osjetiti oštar bol u ramenu. Pao je na lijevi bok i ostao je ne-

pomičan, čekajući kad će planuti drugi hitac. Htio se otkotrljati u stranu da se sklóni, ali taj je napor za nj bio pretežak.

Držao je revolver u ruci premda se nije mogao sjetiti kad ga je i kako izvukao iz tolka. Kad bi samo mogao opaliti jedan hitac na tog čovjeka u zasjedi.

Odjednom ga prenerazi pomisao da leži točno na nišanu strijelcu u zasjedi i pomakne li se, zaradić će još jedno zrno. Stoga se ukočio i primirio kao da je mrtav. Hoće li to privući napadača da mu priđe i uvjeri se da je žrtva mrtva, ili će jednostavno u nj sasuti još koje zrno. No, pucnjava bi mogla začas privući pažnju ljudi u susjedstvu.

Napeo je uši, pokušavajući da razabere po šumovima i zvukovima što se oko njega zbiva.

Čuje li to korake kako mu se približuju? Bio je leđima okrenut prema smjeru odakle su dolazili koraci i snažno je zagrizao u donju usnu. Strašna obamrlost ukočila mu je cijelo tijelo i pohojao se da više neće moći u najodlučnijem trenutku pomaknuti ruku, u kojoj je držao revolver.

Ponovo je čuo šum koraka; sad sasvim blizu. Napadač mu se sve više približavao, a on nije znao hoće li moći dočekati da mu se dovoljno približi pa da bude siguran u svoj nogodak.

Gotovo je prestao disati. Koraci su došli do njega i stali. Will je bio siguran da napadač stoji točno uz njega.

Nešto okruglo i tvrdo udarilo ga je u leđa i to ga je potaklo da se brani. Okrenuo se hitro na leđa, premda je od užasne boli u ramenu gotovo zavriskao. Podigao je revolver i uperio ga u mutno lice čovjeka nad sobom. Čuo je bolan jauk kad je potegao obarač, koji je zaglušio prasak iz revolverске cijevi i tamna sjena skljkala se na zemlju.

Čuo je uspaničene povike iz daljine dok je polagano tonuo u mračne ponore nesvijesti.

Will se osvijestio i trenutak nije znao što se s njim događa. Pogledao je zabrinuta lica oko sebe. Millie se doimala izvan sebe od očaja i straha. Neki ljudi mora da su tek dotrčali jer su još dahtali kao da su upravo završili brzu trku.

Millie je klekla na jedno koljeno uza nj. Oči su joj bile pune suza od tjeskobe i jedva je zadržala drhtavim usnama: — Will!

Prišla je gospođa Moody. Willu se činilo da su svi gosti istrčali iz njezina pansiona.

Milline su riječi potvrdile tu njegovu pretpostavku: — Čuli smo pucnjavu i istrčali. Kad sam te opazila na zemlji, pomislila sam da si poginuo.

Slabašno joj se osmjehnulo i rekao utješno:

— Zrno me je samo okrnulo, Millie.

— Ma što to govoriš: krvariš kao vol? — prekorila ga je tobože ljutito. Rupčić joj je bio premalen da zaustavi svu krv što je lptala iz rane. Gospođa Moody joj je pružila svoj, a i drugi ljudi što su se tu okupili pružali su joj svoje rupčiće.

I najmanji pritisak na ranu bolio ga je ko ubod oštirim nožem. Bol ga je žegla niz cijelu ruku i preko ramena. Sreća njegova da je bio napola zaokrenuo za ugao ulice, inače bi ostao na mjestu mrtav, pogođen ravno u srce.

— Ver! je pucao na tebe, zar ne? — upitala ga je šapatom.

Okrenuo je malo glavu i pogledao u skvrčeno tijelo ni pola metra od sebe. Zar je Millie bila toliko uzbuđena da ga nije opazila?

— Da — odgovorio joj je tiho. Millie se više nije mogla svladati i gorko je zajecala. — Hajde, Millie, smiri se. Nemaš se više čega bojati — sokolio ju je Will.

— Jesi li siguran? — upitala ga je kroza suze, no on ju je od jecanja jedva razumio. — Reci mi, da li će ikada prestati to beskorisno nasilje? Vjeruješ li ti da će se Meade sada urazumiti?

Mogao joj je lagati, ali nije htio. Ne, Meade se nikada neće pomiriti s porazom. Njegova mu opaka čud to nikada neće dopustiti.

— Ne, ne vjerujem — odgovorio joj je iskreno, pa brzo doda: — Ali što nam može star i umoran čovjek? Poslao je najprije Ferrisa, a potom Vandalia da nam naude. A sad više nema nikoga tko će ga slušati i izvršavati njegova naređenja.

Plašila ga je zdvojnost što joj je grčila lice. Bila je na rubu histerična napadaja, pa je morao nešto reći da je uspokoji ili da joj skrene misli na nešto drugo.

— Morao bih poći do Cranstona da mi previje ranu — rekao je, pokušao ustati i stisnuo od muke zube.

Zaboravila je sve druge brige kad je vidjela kako se muči i zaprepašteno je povikala:

— Will, zaboga, ti si preslab da odeš do njega pješice!

— I ostali okupljeni ljudi počeli su ga odgovarati i savjetovati mu da ne ustaje, ali on je samo potresao niježno glavom i odbio sve njihove savjete. Ne, neće on čekati dok dođu kola po nj da ga odvezu liječniku, a nije mu bilo ni na kraj pameti da uzjaše konja. Stići će on pješice do Cranstona još prije nego oni dopiju upregnuti konje!

Bol ga je stezala u valovima, pa se nadao da će nekako stići liječniku bude li polagano i pažljivo hodao.

Pokušao joj se nasmiješiti i to mu je gotovo uspjelo.

— Smijem li se osloniti na tvoju ruku, Millie? — upitao ju je.

Htjela mu je svakako pomoći i njegova je molba otriježni. Naslanjao se na nju da bi shvatila od kolike mu je pomoći.

Spoznao je da daljine, premda jednake, nisu uvijek jednake.

Ovisile su o tjelesnoj i duševnoj snazi čovjeka. Stotinjak metara za zdrava čovjeka nije nikakva daljina, ali za teška ranjenika to je beskrajno dug put. Čvrsto je stiskao zube i nije ni pisnuo. Odahnulo je kad su stigli do kuće u kojoj je stanovao doktor Cranston.

Čekaonica je bila u mraku, ali tan-ka crta svjetlosti vidjela se ispod vrata Cranstonove ordinacije. Liječnik je spavao u sobi pokraj ordinacije i po svjetlosti se znalo da je kod kuće. Bogme, da je doktor Cranston slučajno bio u posjetu nekom bolesniku, Willu bi se loše pisalo, jer bi do liječnikova povratka izgubio mnogo krvi.

Naslonio se na dovratnik i pustio Millie da umjesto njega zakuca na vrata. Poželio je da provali ta vrata i da što prije uđe jer ga je rana sve jače i nepodnošljivije boljela.

— Trenutak, molim, pričekajte — odgovorio im je svadljiv glas na kućanje. — Čovjek više ne može ni da se na miru naspava u ovom gradu!

Cranston je ostavljao dojam čovjeka koji je na brzinu iskočio iz kreveta i obukao se navrat-nanos kad se napokon pojavio na vratima. Navukao je hlače u koje je napola ugurao svoju spavaću košulju, pa joj je stražnji dio visio preko hlača. Donio je svjetiljku i položio je na stol u čekaonici prije nego im je otvorio vrata.

Razrogačio je oči i zablenuo se u Willovu krvavu košulju, ali nije gubio vrijeme nepotrebnim i nekorisnim zapitkivanjem. Odmah se dao na posao, ozbiljna lica, i vrsćima prstiju nježno je otkopčao Willovu košulju i svukao mu je.

Malo se i našalio:

— Čini mi se da ste upropastili košulju.

— I meni se tako čini, doktore — složi se Will.

Will je nekoliko puta trepnuo dok mu je Cranston pregledavao ranu i opipavao je. Ma kako da ga je nježno dodirivao, svaki dodir ga je jako bolelo.

— Imali ste sreću — promrmljao je doktor Cranston i dodao glasno: — Zrno je prošlo kroz vas, ali nije povrijedilo ni jedan mišić, a ni kost. Ali morat ćete se svejedno dugo oporavljati dok vam rana zaraste, jer je duboka.

Will kimnu glavom. Nije mu trebalo da ide liječniku da bi to čuo.

Cranston mu je najprije isprao ranu od krvi.

— Prestali ste krvariti; to je dobro — promrmlijao je liječnik.

Stavio je mekane jastučiće gaze na otvor rane, a onda je čvrsto povio.

— Sutra morate doći da vam ponovo previjem ranu — rekao mu je kad je završio vezanje zavoja.

— Dobro — odgovorio mu je Will. Rana ga je jako boljela, pa je bio siguran da će se vratiti doktoru.

Doktor mu je potom učinio povoj da može držati ruku o vratu i pomoćne mu da uvuče ranjenu ruku.

— Ruka neka vam visi u povoju i nemojte s njom neko vrijeme ništa raditi — savjetovao ga je doktor Cranston.

Will mu samo kimnu glavom.

Upravo kad je Cranston pomogao Willu da uvuče ruku u povoj što mu je visio oko vrata, u ordinaciju je ušao šerif Norem.

— Rekli su mi da ste otišli liječniku, pa sam došao da vas vidim. Jeste li teško ranjeni, Will — upitao ga je Norem.

— Neću umrijeti, nadam se — odgovori mu Will.

— Kako se to dogodilo? Čuo sam već nekoliko verzija — rekao je Norem.

Will mu je ukratko ispričivijedao što se zapravo dogodilo:

— Vandalia je pucao na mene iz zasede. No, učinio je jednu kobnu grešku. Trebalo je da u mene saspe nekoliko zrna prije nego mi je prišao da vidi da li sam mrtav. Uspjelo mi je da mu vratim milo za drago i ustrijelio sam ga na mjestu.

Noremove su se oči zastaklile. Želio je nešto kazati, ali najprije se ispričao Millie.

— Oprostite, Millie — rekao je i ponovo pogledao u Willa. — Mislite li da Meade u tom ima svoje prste? — upitao ga je.

Will slegnu ramenima. On nije vidio Rockvilla na mjestu zločina, ali to nije bio dokaz da je Meade nevin.

— Moram s njim još jednom razgovarati. Mislite li da je još kod Millsona? — upita ih Norem smrknuta lica.

— Ne znam — odgovorio mu je Will kratko, pa dodao: — Mart, Millie i ja

odlazimo iz grada sutra ujutro. Možda se Meade smiri i odustane od osвете kad čuje da smo otputovali.

— Vi ne smijete jahati dok vam rana ne zacijeli — opomenuo ga je strogo doktor Cranston.

— Ali mogu pokušati — odgovori mu jednostavno Will.

— Will — zaustila je Millie, ali Will zatrese glavom i ušutka je.

Shvatila je njegovu nakanu. Ne, ni ona nije željela da ostanu i trenutka dulje u tom gradu gdje je vrebala opasnost iza svakog ugla.

— Pričekajte me ovdje dok se vratim — rekao im je Norem.

Will mu nije htio ništa obećati. Rana ga je boljela i želio je samo leći i odmoriti se. Vandalijska smrt neće biti težak udarac za starog Rockvilla, ali ga možda ipak opameti.

— Dobro Mart — bio je sve što je rekao šerifu.

— Will, ja se ne šalim — opomenuo ga je Norem i strogo ga pogledao. Dobro, razumijem — reče Will i nasmiješni mu se.

Norem je izašao iz kuće i uputio se ravno k Millsonu gdje je posljednji put vidio starog Rockvilla. Možda je još tamo. Ako ga ne nađe, onda će ga morati potražiti u nekom salunu. Prokletstvo, zašto se čovjek mora mučiti baš u vrijeme kad jedino želi da legne i dobro se ispava?

Provirio je kroz prozor brijačnice i ugledao Millsona kako kunja zgrbljen u svom brijačkom stolcu. Bio je sam, ali to nije značilo da stari Rockville nije više u mrtvačnici.

Millson se prenu kad je Norem otvorio vrata brijačnice i brže-bolje ispričao se šerifu: — Oprostite, malo sam zadrijemao.

Norem mu kimnu glavom i upita ga:

— Je li Meade još u stražnjoj sobi?

— Da — odgovori mu Millson. Na njem se vidjelo da ga nešto muči, ali nije znao kako da to kaže. — Mart, Meade je puno pio. I Vandalia je s njim cijelo vrijeme. Upravo sam im donio još jednu bocu...

Norem zagunda. Vraga je on tamo, pomisli. Kad bi Millson znao gdje je

Vandalia bio u tom trenutku, zaprepastio bi se.

Prišao je vratima stražnje sobe i naglo ih otvorio. Rockville je upravo u tom času prinio bocu ustima i nagnuo je, a nagli Noremov ulazak iznenadio ga je i trgnuo je bocu s usta. Viski mu se prolio po bradi. Opsovao je i obrisao bradu zapešćem.

— K vragu! Zar me ne možete pustiti da u miru tugujem?

— Vas ne! — odbrusio mu je osorno Norem. — Ne, dok šaljete svog slugu da ubija nevine ljude umjesto vas.

U Rockvillovim očima za trenutak planu srdžba, ali se svladao i rekao triježno:

— Vi mora da ste lud! Ja sam sam ovdje prosjedio cijelu večer. Pitajte Millsona ako mi ne vjerujete.

— Prestanite se pretvarati — reče mu Norem, pa nastavi: — Poslali ste Vandalia da ubije Willa iz zasjede. Srećom, ranio ga je samo u rame, ali Will je zato ubio Vandalia.

Norem je bezdušno uživao dok je promatrao starog Rockvillu. Meade je htio zaniijekati da o tom ista zna, ali ga je izdao izraz lica. Ono mu se izduličilo, a usta su mu se nijemo otvarala i zatvarala, a da pri tom nije izustio ni glasa.

— Vi mora da ste poludjeli — uspješno mu je napokon reći Noremu.

— Želite li poći sa mnom da biste se uvjerili da je Vandalia doista mrtav? Vi ste lud, Meade, a ne ja. Ferris i Vandalia platili su glavom vaše ludosti. Tko li će sada izvršavati vaše podle zapovijedi?

Norem se nije mogao više sputavati i svoj je bijes iskalio na starog Rockvillu:

— Zaboga, zar vam još nije dosta? Vandalia je teško ranio Willa u rame i doktor Cranston ga je nekako skrpio. Will sad nosi ruku u povelju oko vrata. Ako mu se samo pokušate približiti, zatvorit će vas i držati u samici dok vam se ne ohladi ta vaša usijana glava. A sad imate još pola sata vremena da kupite Ferrisovo i Vandalijevo tijelo i da ih odvezete iz grada. Ako vas poslije toga sretne u gradu, teško vama. A mislite li

da vam samo tako prijetim, ostanite u gradu, pa ćete vidjeti što vas čeka.

— Rockville potegnu dug gutljaj iz boce da bi primirio živce.

— A zašto me optužujete? — prkosno će stari Rockville.

— Za sve! — odbrusi mu Norem i još ga jednom srdito premjeri, te nastavi: — Pola sata i ni minute više, čujete li!

Norem je izišao iz mrtvačnice. Ako starom Rockvillu nije još došlo do mozga ono što mu je rekao, onda će mu to sinuti za minutu-dvije.

— Meade će odvesti Ferrisa sa sobom. Pomozite mu — rekao je Millsonu.

— Zar večeras? — upita ga Millson kolutajući očima.

— Odmah sada — reče odlučno Norem.

— Pa, već je kasno, Mart... — Millson umukne i uzdahne. — Neće se moći vratiti kući do zore. No, dobro, dobro — popustio je pod strogim šerifovim pogledom. — Evo, idem odmah uprengnuti konje — promucuo je stari Millson.

— Požurite — povikao je za njim oštro Norem.

Rockville se gušio od bijesa. Poželio je da nešto slomi i razbije, ne bi li mu to malo smirilo živce, i u jednom trenutku gotovo je hitnuo bocu u zid.

No, predomislio se i potegao je još jeda dug gutljaj. Ma, što sebi ne umišlja taj Norem? Tko je on uopće da njemu zapovijeda?

Zakolutao je lukavo očima, pošto mu je nešto podlo palo na pamet. Norem mu je rekao da je ostavio Denvera teško ranjena u Cranstonovoj ordinaciji. Spomenuo je čak da Denver nosi ruku u povelju obješenu oko vrata. Znači, Denver se neće moći obraniti kad ga napadne. I požuri li, mogao je još zateći Denvera u liječnikovoj ordinaciji. Poželio je da uza se ima i pušku, ali i revolver će mu dobro doći. Bit će to njegov posljednji okršaj s Denverom koji će sada izvući tanji kraj.

Zjenice su mu se suzile kad se sjetio da je vidio sačmaricu u kutu Millsonove brijačnice i odmah se uzhrap-

tao od uzbuđenja. Prorešetat će Denvera ko sito.

Požurio je u brijačnicu i pograbio dvocijevku sačmaricu. Otvorio ju je i pogledao naboje u obje cijevi. Njemu će biti dosta i jedan naboj.

— Posudit ću pušku. Millson — rekao je pogrebniku. Millson se prestrašio suluda izraza na Rockvillovu licu i nije mu se usudio protusloviti, a još manje spriječiti da uzme pušku.

— U redu, Meade — rekao je Millson tiho.

Rockville se ponovo vratio u mrtvačnicu, otvorio je stražnja vrata i istrčao u sporednu uličicu iza kuće. Trčao je teškom mukom na starim nogama, a morao se požuriti ako je htio preteći Norema.

Pretrčao je preko glavne ulice i utrčao u drugu sporednu uličicu. Teško je dahao dok su mu se prsa nadimala, a pluća ga pekla. No, nije smio posustati. Još samo nekoliko kuća i eto ga na cilju. Bojao se da će zakasnuti i da Denvera više neće zateći u Cranstonovoj ordinaciji.

Lice mu se iskrivilo od muke i zapuhanosti, a u očima mu je sijevala živa vatra. Eno prokletog Denvera! Upravo je izašao iz kuće u kojoj je stanovao doktor Cranston. Millie je bila s njim, ali to starog Rockvillu nije ni najmanje smetalo. Ako je bila toliko bezglava da se drži tog propalice Denvera, toliko gore po nju!

— Denver — zaurao je preko ulice i upro pušku o rame.

Will se naglo okrenuo prema Rockvillu. Uplašio se da se ne ukipi od zaprepaštenja. Rockville je uperio pušku na njega, i Will je znao da ništa na svijetu ne može više zaustaviti starog da ne potegne obarač.

Iskosa, ispod oka, opazio je Norema koji se upravo u taj čas pojavio iza ugla ulice i povikao:

— Meade!

Millie se skamenila od straha, a Will se baci na nju. Udario je u nju ranjenim ramenom i razjapio usta od silne boli. Srušio ju je na zemlju i pao na nju upravo u trenutku kad je

prasnula sačmarica, a sitna zrnca sačme rasuše im se iznad glava.

Pucanj revolverskog hica odjeknuo je slabašno odmah nakon praska sačmarice. Will je čuo jauk iz zgrčena i bolna grla koji je začas utihnuo. Nije vidio kad se Rockville zavrtio i srušio, a ni Norema koji je trčao prema njima. Bojao se jedino da je Millie možda ranjena.

— Jesi li ranjena? — bilo je prvo što ju je upitao kad je pucnjava utihla.

— Ne, nisam. A ti? — upitala ga je drhtavim glasom.

— Nisam ni ja — rekao joj je grubo i otresito da bi prikrrio svoj strah. Polagano se podigao na noge unatoč boli u ranjenom ramenu. Napokon, sve je bilo gotovo, ali kako da joj to kaže?

Pružio joj je zdravu ruku i pomogao joj da ustane. Okrenuo joj je glavu na drugu stranu da ne vidi mrtvog oca.

— Sve znam — prošaptala je i dodala: — Vidjela sam ga kad je istrčao s puškom. Čula sam Noremove teške korake dok nam je prilazio.

— Millie, oprost, morao sam, inače bi vas ubio — rekao joj je Norem tužnim glasom.

— Da li je mrtav? — upitala je.

— Zao mi je, Millie. Vollo bih da nije, ali nisam imao vremena da... — zašutio je, a ona je znala što joj je htio kazati.

Potom se obrati Denveru: — Will, zašto je ne odvedete odavde. Ja ću se za sve pobrinuti.

Will mu kimnu glavom i povede Millie, držeći je svojom zdravom rukom i upravi je niz ulicu.

Hodala je šutke neko vrijeme, a onda ga upita šaptom: — Što ćemo sada, Will?

Premda se doimao ozbiljan i zamišljen, osmjehnuo joj se.

— Čeka nas mnogo posla, Millie. Ranč je sada tvoj i ne smijemo ga zapustiti.

Stala je i pogledala ga ozarena lica.

— Zar je to sve što nas čeka, Will? — upitala je.

Trsio se da bude što ozbiljniji, ali nije mogao a da joj se ne nasmije.

— Pa valjda ćemo još nešto pametno smisliti — odgovorio je.

Podigla se na prste, zagrlila ga i poljubila.

Oštra mu je bol presjekla rame od strasnog zagrljaja, ali joj se nije zbog toga potužio.

KRAJ

DOSAD IZAŠLI ROMANI NOVE SERIJE »LASO«

153. G. F. Unger: CRNE SJENE
154. Matt Chisholm: POTJERA KROZ PUSTINJU
155. H. S. Sharon: ZLAČO U KLANCU SMRTI
156. Louis L'Amour: PUTOVANJE NA ZAPAD
157. Matt Chisholm: MOALISTEROVA OSVETA
158. Louis L'Amour: OSVETNIK
159. U. H. Wilken: KORACI U SMRT
160. Matt Chisholm: BORAC ZA MIR
161. G. F. Unger: PROGNAJICI
162. Peter Dawson: ZAMKA SE ZATVARA
163. G. F. Unger: BRZI REVOLVERASI
164. G. F. Unger: »TIGRICA«
165. Louis L'Amour: POTJERA KROZ PUSTINJU
166. G. F. Unger: KLOPKA NA TOPOLINOM POTOKU
167. Louis L'Amour: KILLOE
168. G. F. Unger: POSLJEDNJI OBRACUN
169. G. F. Unger: ČOVJEK ZA DESET DOLARA
170. Frank Gruber: KUDRAVI VUK
171. G. F. Unger: TAJNA ZELENOG SLAPA
172. Louis L'Amour: IZ KLOPKE U ZASJEDU
173. G. F. Unger: VIŠE OD REVOLVERASA
174. Louis L'Amour: VATRENO KRSTENJE
175. G. F. Unger: STUPICA ZA VUKOVE
176. G. F. Unger: ODMETNIK IZ OAKOTE
177. Scott F. Scott: BORI SE ZA SVOJ ŽIVOT, ČOVJEČE!
178. G. F. Unger: RIBOKOSA KARTASICA
179. Louis L'Amour: BITKA ZA VISORAVAN
180. G. F. Unger: DVONOŽNI TIGAR
181. Louis L'Amour: KAZNA STIŽE
182. H. S. Sharon: OLUJA U PRERIJI
183. Frank Striker: OSAMLIJENI JAHAC
184. H. S. Sharon: TRI NITKOVA
185. Peter Dawson: KRV ZA ZEMLJU
186. Louis L'Amour: BROD ZA DIVLJI ZAPAD
187. F. G. Unger: SLATERLEE JOŠ JASE
188. Louis L'Amour: HONDO
189. H. S. Sharon: POHLEPA VODI U SMRT
190. H. S. Sharon: BLAGO LESINARA
191. G. F. Unger: KAD SJEVERNJAK ZOVE
192. Louis L'Amour: SABLASNI KLANAC
193. G. F. Unger: ŠERIF IZGUBLJENOG GRADA
194. H. S. Sharon: POKAŽI IM ZUBE!
195. Louis L'Amour: CALLAGHEN
196. H. S. Sharon: HRANA ZA VUKOVE
197. Barry Cord: U OKOVIMA LUDILA
198. Frank Gruber: VELIKA ZEMLJA
199. H. S. Sharon: NE VJERUJ NITKOVU!
200. Giles A. Lutz: PROGONJENI KAUBOJ

U PRIPREMI:

201. Louis L'Amour: TAJANSTVENI STRIJELAC

Jeste li nabavili

cijena 20 dinara

LJETO

MAGAZIN

Ljubavne pripovijetke:

Alberto Moravia: LJUBOMORA
Brigitte Rielaw: RUZE ZA PATTY
Ann Duffin: MOJ DJEVER CHARLES
Ana Zube: JEDNOG SUNČANOG JUTRA

Kriminalističke pripovijetke:

Alberto Avellano: RUTINSKA ISTRAGA
Neil Forsyth: UBOJSTVO U ZRCALU
Ivo Košutić: SJENKA PROSLOSTI
Dorothy B. Bennett: RAZLOG ZA RASTAVU
Timothy Tatcher: NADNICA ZA HRABROST

Vestern pripovijetka:

Louis L'Amour: UDOVICA IZ DO-LINE SANTA ANA

SF pripovijetke:

Isaac Asimov: ZAJAMCENO ZA DOVOLJSTVO
Isaac Asimov: MAMU TREBA SLUŠATI

Stripovi:

Modesty Blaise: OPAKI PATULJCI (kompletan kriminalistički strip)
Alan Ford: PONOVO BABY KATE (kompletna neobjavljena epizoda)
Serif Matt Dillon u kompletnoj western epizodi: OSVETA MALE SOVE
Pink Panther: DOSADNA SLOBODA, PUT DO SREĆE (kompletne epizode)
Tom i Jerry: RASTEZLJIVA RUKA (kompletna epizoda)
Popaj (četiri kompletne epizode)

VATROMET PRIPOVIJEDA I STRIPA!